

**TURGUT ÖZAL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SİYASET BİLİMİ VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ANABİLİM DALI**

**TERÖR ÖRGÜTÜ PKK'NIN GENÇLER ÜZERİNDEKİ ETKİ
ALANI; NEDEN- SONUÇ ÇİZGİSİNDE DEĞERLENDİRME**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Hazırlayan
İsmail KARASU**

**Tez Danışmanı
Yrd. Doç. Dr. Engin AKÇAY**

Ankara-2014

**TURGUT ÖZAL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SİYASET BİLİMİ VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ANABİLİM DALI**

**TERÖR ÖRGÜTÜ PKK'NIN GENÇLER ÜZERİNDEKİ ETKİ
ALANI; NEDEN- SONUÇ ÇİZGİSİNDE DEĞERLENDİRME**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Hazırlayan
İsmail KARASU**

**Tez Danışmanı
Yrd. Doç. Dr. Engin AKÇAY**

Turgut zal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında; Tez içindeki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, Görsel işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, Başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda ilgili eserlere bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu, Atıfta bulunduğum eserlerin tümünü kaynak olarak gösterdiğimi, Kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı ve bu tezin herhangi bir bölümünü bu niversite veya başka bir üniversitede başka bir tez çalışması olarak sunmadığımı beyan ederim.

12 /08/2014

İsmail KARASU

ONAY

İsmail KARASU tarafından hazırlanan “**Terör Örgütü PKK’nın Gençler Üzerindeki Etki Alanı; Neden- Sonuç Çizgisinde Değerlendirme**” başlıklı bu çalışma, (22/07/2014) tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda (Oybirliği/oyçokluğuyla) ile başarılı bulunarak jürimiz tarafından Uluslararası İlişkiler dalında Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Doç. Dr. Mahmut AKPINAR

Doç. Dr. Osman ŞAHİN

Yrd. Doç. Dr. Engin AKÇAY

ÖNSÖZ

Terör tüm Dünya'nın ortak sorunudur. Toplumsal bütünlüğü bozan, bireylere çok büyük zararlar veren, sürekli bir kaos ortamı ve psikolojik travmalara neden olan özelliklerinden dolayı terör son derece sorunlu bir durumdur. Dünyada neredeyse tüm ülkelerde eylemler yapan terör örgütleri bulunmaktadır. bu örgütler amaçlarına göre çeşitlilik gösterirler. Kimi terör örgütleri milliyetçilik söylemini kullanır, kimisi din temelli söylemler üretir, bir başkası büyük devletlerin taşeronluğunu yapar. Terör örgütleri ve terör olayları çeşitlilik gösterse de, terörün üzerinde henüz uzlaşılmış bir tanımı bulunmamaktadır. Bunun en önemli nedeni bir ülkeye göre yıkıcı ve bölücü faaliyet gösteren bir grup terör örgütü olarak nitelendirilirken diğer ülkeler tarafından kurtuluş savaşçıları olarak görülebilir. Örneğin, bazı Çeçen gruplar Türkiye için kurtuluş savaşçıları olarak nitelendirilirken, Ruslar tarafından terörist olarak tanımlanmaktadır. Aynı şekilde PKK, Türkiye için bir terör örgütü iken başta AB olmak üzere bazı devletler tarafından terör örgütü olarak adlandırılmamaktadır.

Terör örgütlerinin en önemli insan kaynağı gençler ve çocuklardır. Dünyada terör örgütü mensuplarının çok büyük bir kısmı çocuklar ve gençlerden oluşmaktadır. Çünkü, çocuklar ve gençler duyguları ile hareket ettikleri için olayları muhakeme süzgecinden geçiremezler. Bir de bu duruma; eğitimsizlik, istihdam sorunları ve yapısal sorunlar eklenince bireyler terör örgütlerinin pençesine çok daha kolay düşebilmektedirler. Dünyada ulusal ve uluslararası alanda eylemler gerçekleştiren terör örgütlerinin sayısı azımsanmayacak oranda fazladır. Yaşanan sosyo-ekonomik sorunlar, güvenlik sorunları, eğitim problemleri vb. birçok olumsuz durum terör örgütlerinin etki alanını arttırmaktadır. Başta çocuklar ve gençler olmak üzere bireylerin toplumsallaşma süreçlerinde, eğitime erişebilirliğin sağlanması ve istihdam konularında ki sorunlar çözüldükçe terör örgütleri de insan kaynaklarını kaybetmiş olacaktır. Bahsi geçen bu düzenlemeler gerçekleştirilmesine karşın dış destekli terör faaliyetleri varlığını devam ettirecektir. Bu nedenle özellikle iç ve dış politikada güçlü ve ne yaptığını iyi bilen bir lobi ile de dış kaynaklı terör örgütlerinin faaliyetleri önlenmelidir. Türkiye özelinde terör faaliyetlerine karşı sürekli hazırlıklı

olunmak ve önleyici politikalar ve önlemler geliştirmek zorunluluğu bulunmaktadır. Türkiye bulunduğu konum ve sahip olduğu toplumsal yapı nedeniyle sürekli başta PKK olmak üzere çeşitli terör sorunlarıyla karşı karşıya gelecektir. Bunun önlenmesi çok kolay değildir. Fakat imkansız da değildir. Geliştirilecek politikalar, eğitim, sosyal, ekonomik alanlarda meydana getirilecek olan gelişmelerin yanı sıra güvenlik sorununun da caydırıcı bir şekle gelmesi gerekmektedir. Türkiye genelinde özgürlüklerin önünün açılması, sivil toplum faaliyetlerin devam ettirilmesi son derece önemlidir.

Tezin amacı, terör örgütü PKK'nın çocuklar ve gençler üzerinde ki etki alanını literatür çalışmasıyla göz önüne sererek sorunun nedenleri ve çözümleri konusunda da yıllarca Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde görev yapmış ve yapmakta olan; Emniyet Mensubu, Subay, Öğretmen, Din Adamı ve Bölge Vatandaşı ile mülakat yöntemi ile alan çalışması gerçekleştirilmiştir. Bölgeyi iyi bilen ilgililerle soruna; eğitim, istihdam, politika ve güvenlik açılarından netlik kazandırılmış oldu. Ayrıca, son iki yıldır gerçekleştirilen açılım sürecinin bölge vatandaşı ve özellikle gençler üzerindeki oluşturduğu algı ortaya konmuştur. Açılım sürecinin vatandaşa yansıtıldığı kısmı ile meydana gelen olaylar arasında ki bütünlük ve ayrışma üzerinde de ayrıntıları ile durulmuştur.

Bu tez çalışması esnasında bilgi ve tecrübesiyle tezime yön veren değerli hocam Yrd. Doç. Dr. Engin AKÇAY başta olmak üzere, eşime, oğluma ve kızıma sabır ve fedakârlıklarından dolayı teşekkür ederim.

ÖZET

[KARASU, İsmail]. [Terör Örgütü PKK'nın Gençler Üzerindeki Etki Alanı; Neden- Sonuç Çizgisinde Değerlendirme], [Yüksek Lisans Tezi], Ankara, [2014].

Türkiye son 30 yılın yoğun bir şekilde terörle mücadeleyle geçirirken çok ağır bedeller ödemek zorunda kalmış, çok ağır kayıplar vermiştir. Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde yıllarca eğitim ve istihdam konularında ihmal edilen gençler adeta terör örgütünün eline terk edilmiştir. Bölgede yaşanan yapısal sorunlar gençler üzerinde ki örgüt etkisini arttırmış olup gençlerin örgüte katılımlarını hızlandırmıştır. Son yıllarda bu konuda bölgede faaliyet yürüten dersane ve okuma salonları sorunun çözümü adına çok önemli bir yol kat etmiş ve dağa çıkışın önünü kapamıştır. Bu gelişmeler, dersane ve okuma salonlarını doğal olarak PKK'nın hedefi haline getirmiş ve buralara yönelik saldırılar düzenlenmiştir.

Tezin amacı, terör örgütü PKK özelinde çocukların ve gençlerin örgüte katılma durumları ile bunun nedenleri ve çözüm yollarını literatür çalışması ve mülakat yöntemiyle yapılacak alan çalışması ile göz önüne serilerek çözümüne destek olmaktır. Uzun yıllar bölgede görev yapan ve yaşayan katılımcıların konuyla ilgili görüşlerinin alınması problemin anlaşılması adına son derece önemlidir.

Bu tez çalışmasında mülakat yöntemi kullanılmıştır. Hazırlanan mülakat soruları; uzun yıllar Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde yaşamış, görev yapmış Emniyet Mensubu, Öğretmen, Subay, Din Adamı, Bölge Vatandaşına yönlendirilmiş ve verilen cevaplar analiz edilerek ortaya konulmuştur.

Sonuç olarak, terör gençlerin önünde ki en büyük tehdittir. Özellikle Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da PKK Terör Örgütünün gençler üzerinde örgüte katılım konusunda baskı kurduğu bilinmektedir. Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre; başta iyi bir eğitim olmak üzere, istihdam, güvenlik vb. alanlarda yaşanacak gelişmelerin gençlerin PKK'nın eline düşme oranını büyük ölçüde değiştirecektir.

Anahtar Kelimeler: Terör, PKK, Gençler, Eğitim, İstihdam.

ABSTRACT

[Karasu, İsmail], [Terrorist Organisation PKK's Impact Area on Youth; An Evaluation in the Sense of Reasons and Results, Post Graduate Thesis], Ankara, [2014].

Turkey had to pay a very big price while struggling with terror in the last 30 years. The youth in eastern and south-eastern regions of Turkey almost left in PKK's hands because of the neglecting insufficient education and employment conditions. In the recent years, prep courses and reading halls helped to the solution of the problem and got over participation into PKK substantially. These developments made the prep courses and reading halls target of PKK and many attacks organised to these institutions by PKK.

The aim of the thesis is to support by providing information which is collected with interviews and literature search method about participation situation of the children and youth into PKK, reasons and solutions. It is very important to get ideas of people who lived and worked in the area to understand the problem better.

In this thesis study, interview method has been used. The questions of the interview has been prepared as asking and analysing replies of people such as teachers, religious functionaries, judges, military officers who has lived and worked in Eastern and south-eastern parts of Turkey for a long time.

As a result, youth is the most important wealth of a society and they are needed to be directed well. Terror is the biggest danger for youth. It is known that PKK force youth who lives in eastern and south-eastern parts of Turkey to participate into PKK. According to data gathered through search; the developments on education opportunities, employment and security etc. will decrease effects of PKK on youth.

Key Words: Terror, PKK, Youth, Education, Employment.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	i
ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
KISALTMALAR	viii
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN PLANLANMASI VE UYGULANMASI	4

İKİNCİ BÖLÜM

GENÇLİK OLGUSU	7
2.1. TOPLUMSAL NÜFUS ÖZELLİKLERİ	7
2.2. Gençlik ve Gençlik Tanımları.....	10
2.3. Gençlik Dönemi ve Özellikleri	16
2.3.1. Fizyolojik Açıdan Gençlik Dönemi Özellikleri	17
2.3.1.1. Fiziksel Büyüme	18
2.3.1.2. Cinsel Olgunlaşma.....	18
2.3.1.3. Dürtülerde Artış.....	18
2.3.1.4. Eyleme Dönüklük	19
2.3.1.5. Gelişimsel Görevler	19

2.3.1.6. Bilişsel Gelişim	19
2.3.1.7. Zihinsel Gelişim	20
2.3.2. Psikolojik Açıdan Gençlik Dönemi Özellikleri	21
2.3.3. Sosyolojik Açıdan Gençlik Dönemi Özellikleri	22
2.4. Gençliğe Özgü Başlıca Sorunlar	25
2.4.1. Gençliğin Eğitim Sorunları.....	27
2.4.2. Gençliğin Ekonomik Sorunları	29
2.4.3. Gençliğin Değerlerle Sorunları	31
2.4.4. Gençliğin Psikolojik Sorunları.....	34
2.4.5. Gençliğin Yabancılaşması, Kimlik ve Benlik Sorunları	35
2.5. Gençliğin Toplumsal Yapıdaki Yeri ve Önemi	41
2.6. Dünya’da ve Türkiye’de Gençlik.....	44
2.6.1. Dünya’da Gençlik ve Görünümü	44
2.6.2. Türkiye’de Gençliğin Görünümü	47

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TERÖR VE PKK TERÖR ÖRGÜTÜ.....	54
3.1. Terör Nedir?.....	54
3.2. Türkiye’de Terör Örgütleri.....	55
3.3. PKK Terör Örgütü	56

3.4. Terör ve Diğer Toplumsal Dinamiklerle Arasındaki İlişki	58
3.4.1. Terör ve Ekonomi	61
3.4.2. Terör ve Eğitim.....	63
3.4.3. Terör ve İstihdam.....	65
3.4.4. Terör ve Sosyo-Ekonomik Gelişme.....	67
3.5. Gençleri ve Çocukları Suça Sürükleyen Etkenler.....	68
3.6. Terör Örgütü PKK'nın; Sosyal, Psikolojik, Siyasi, Tarihsel, Ekonomik Nedenleri	70
3.7. Terör Örgütü PKK'nın İnsan ve Mali Kaynakları	72
3.8. Terör Örgütü PKK'nın Gençler Üzerinde Oluşturduğu Etki Alanı ve Nedenleri	73
3.9. PKK'nın Gençlik Yapılanması	77
SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	81
KAYNAKÇA	88

KISALTMALAR

KADEK	: Kürdistan Özgürlük ve Demokrasi Kongresi
KCK Birliği)	: Koma Civaken Kürdistan (Kürdistan Topluluklar Birliği)
KONGRA-GEL	: Kürdistan Vatandaş Kongresi
LTTE	: Tamil Anayurdu Özgürlük Kaplanları
PKK	: Kürdistan İşçi Partisi
S	: Sayı
SF	: Sayfa
SSCB	: Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TİKKO	: Türkiye İşçi Köylü Kurtuluş Ordusu
TMK	: Terörle Mücadele Kanunu
TKP ML	: Türkiye Komünist Partisi / Marksist Leninist
DHKP/C	: Devrimci Vatandaş Kurtuluş Partisi/Cephesi
MKP	: Maoist Komünist Partisi
MLKP	: Marksist Leninist Komünist Parti
PKK/KONGRA-GEL	: Kürdistan Vatandaş Kongresi,
PDK/Bakur	: Kürdistan Demokrat Partisi/Bakur
HD	: Hizbullah, Hilafet Devleti,
İBDA/C	: İslami Büyük Doğu Akıncılar Cephesi,
KUDÜS ORDUSU	: Tevhid-Selam
WHO	: Dünya Sağlık Örgütü

TABLÖLÄR

Tablo 1: Lise Mezunu Genç Nüfus Oranı.....	50
Tablo 2: Yüksek Öğretim Mezunu Genç Nüfus Oranı.....	51
Tablo 3: Gençlerin İllere Göre Umut Düzeyi Durumları	52
Tablo 4: Gençlerin Mutluluk Düzeyi.....	52

GİRİŞ

Terör konusu insanlık tarihi kadar eski bir kavramdır. Tarih boyunca insanlarla ve kainatla uyumlu bir şekilde yaşayan insanların varlığı kadar, suça meyilli, bireye ve topluma zarar veren insanların varlığı da önemli bir gerçektir. Terör, psikolojik harp enstrümanlarının başında gelen önemli ve bir o kadarda zararlı bir yapıdır. Terör, tarihin ilk dönemlerinde günümüz Türkçesiyle çete diyebileceğimiz faaliyetler yürüten ve etkisi çok geniş alanlarda ve kitleler üzerinde görülmeyen eylemler iken sanayi devriminin gerçekleşmesiyle birlikte daha farklı bir boyut kazanmıştır. Özellikle sanayileşme yarışına giren büyük devletler, başta birbirlerini daha sonra da birbirlerinin kontrollerinde olan bölgeleri ve toplumları, sindirme, baskı altına alma vb. amaçlarla terör kartını sürekli açmaktadırlar. Terör; tanımı, neyin terör veya hangisinin terör örgütü olduğu konuları o kadar muğlak konulardır ki, dünya üzerinde genel kabul oluşması çok zor bir durumdur. Bir devletin terör örgütü olarak değerlendirdiği bir yapıya diğeri çok kolay bir şekilde kurtuluş savaşçısı olarak görebilir. Önemli olan terörle mücadelede ülkelerin kendi içlerinde ne yaptıklarıdır.

Türkiye çok uzun yıllardır terör gerçeği ile yüz yüze kalmış, teröre büyük bedeller ödemiş bir devlettir. Türkiye bulunduğu konum ve sahip olduğu etnik dokudan kaynaklanan önemli sorunlar yaşamış ve yaşamaya devam etmektedir. Geçmişte teröre karşı verilen mücadele tarzının yanlış olması, askeri mücadelenin yanı sıra sosyo-ekonomik kalkınmanın bir türlü sağlanamamış olması problemi daha derin boyutlara taşımıştır. Kürt Vatandaşı ile Anadolu'da yaşayan diğer etnik unsurlar ve Türkler arasında ki duygusal bağın önemli ölçüde zedelenmesine neden olunmuştur. Yıllarca, tam anlamıyla bölgede yaşanan yoksulluğun, eğitimsizliğin üzerine bir de resmi kurumların yanlış müdahaleleri eklenince sorun gittikçe derinleşmiştir. Günümüzde yeni yeni ortaya çıkan ve devlet eliyle işlendiği ifade edilen faili meçhul cinayetler terör örgütünün elini Vatandaş etkileme konusunda güçlendirmiştir.

Son yıllarda, Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgesinde başta eğitim olmak üzere önemli gelişmeler meydana gelmiş, sivil toplum kuruluşlarının yürüttüğü yardım kampanyaları ile tekrar duygusal bağın güçlenmesi sağlanmıştır. Tüm bunlar gerçekleşirken, güvenlik güçlerinin de teröristlere karşı yürüttüğü silahlı mücadele sonucunda terör örgütü bitme noktasına gelmiş bulunmaktaydı. Vatandaşın psikolojik desteği ile birlikte maddi olarak da önemli kayıplar veren örgüt, 2012 yılı sonbaharında önemli ölçüde darbe almıştır. Tüm bu gelişmeler, terörle mücadelenin sadece silahlı unsurlarca yürütülmemesi bunun yanı sıra sosyo-ekonomik gelişmelerinde son derece önemli olduğu gerçeği ile bu mücadele esnasında da teröristlerle de kesinlikle silahlı mücadelenin gerekliliğini de gözler önüne sermiştir.

Terör örgütü PKK özelinde insan kaynakları incelendiğinde, genel olarak dışlanmış, hayattan bir beklentisi olmayan, yeterli eğitimi almamış ve işsiz bireylerin terör örgütüne katıldığı önemli bir gerçektir. PKK Terör Örgütünün önemli bir kısmının çocuklar ve gençlerden oluştuğu bilinmektedir. Devletin ve sivil toplum kuruluşlarının yürüteceği sosyo-ekonomik projeler, nesillerin terör örgütünün eline geçmesini engelleyecektir. Son yıllarda, sivil toplum kuruluşlarının başta eğitim olmak üzere yardım kampanyaları ile bölge vatandaşı ile kurulan duygusal bağın devam ettirilmesi son derece önemlidir. Bölgeye yapılacak yatırımlar ile başta gençler olmak üzere bölge insanının istihdam sorununun çözülmesi ile PKK Terör Örgütü eleman temin edemeyecek duruma gelecektir.

Bu tez çalışması 3 bölümden oluşmaktadır. Birinci Bölümde; gençlik nedir, gençlik döneminin temel özellikleri nelerdir, Türkiye'nin demografik yapısı, gençlerin eğitim, istihdam ve katılımları vb. gençlik konusunda ayrıntılı literatür çalışması, gençlerin beklentileri ile gençler ile ilgili yürütülen politikalar ele alınmıştır. İkinci bölümde; terör, PKK Terör Örgütü, terör ve diğer toplumsal dinamikler arasında ki etkilenme durumları ele alınmıştır. Ayrıca, 2. Bölümde terör örgütü PKK'nın çocuklar ve gençler üzerinde ki etki alanı ve bu alanı oluşturmasında ki nedenler de ayrıntılı bir şekilde ele alınmıştır. Tezin 3. Bölümünde ise önceden hazırlanan mülakat soruları, uzun yıllar bölgede görev yapmış ve yapmakta olan ve bölgede yaşayan; Vatandaş, Öğretmen, Subay, Emniyet Mensubu ve Din Adamlarına

yöneltirerek, PKK'nın gençler üzerinde ki etki alanı ile genel mücadelenin nasıl olması gerektiği konuları anlaşılmaya çalışılmıştır.

Yapılan tez çalışması ile, Türkiye'de terör konusunun geldiği nokta ve buna neden olan argümanlar ele alınmıştır. Terörle mücadele konusunda geçmişte yapılan hataların bedellerinin ne kadar ağır olduğu gözler önüne serilmiştir. Terörle mücadele konusunda eğitim ve sosyal kalkınmanın önemi vurgulanarak, PKK'nın insan kaynaklarının bitirilmesinde sosyal kalkınmanın ne kadar önemli olduğunu göstermesi açısından son derece önemlidir.

BİRİNCİ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN PLANLANMASI VE UYGULANMASI

1.1. ARAŞTIRMANIN AMACI

“Terör Örgütü PKK’nın Gençler Üzerindeki Etki Alanı; Neden- Sonuç Çizgisinde Değerlendirme” konulu tez çalışması kapsamında PKK Terör Örgütü özelinde terör örgütlerinin gençler üzerinde etki durumları detaylarıyla incelemek amaçlanmıştır. Yarım asra yakın süredir Türkiye PKK sorunu ile mücadele etmektedir. Çok büyük acılar ve kayıplar yaşandı, üzerine büyük tartışmalar yaşandı fakat tam anlamıyla sorunun kaynağı ve çözümü konusunda somut bir yol bulunamadı. 2 yıla yakın süredir silahların susmuş olması insanları çözüm için umutlandırırken birçok insanın da çözümün bu kadar olmayacağını sürecin arkasında farklı sorunların barındığını inandıkları da bir gerçektir. Öyle veya böyle barışı hedefleyen hamleler elbette çok önemli fakat bu süreçte Türkiye’nin bütünlüğünü zedeleyecek durumlarında yaşanmaması, konunun salt siyasi malzeme olarak değerlendirilmemesi önemlidir. Toplumun bu süreçte ikiye bölündüğüne şahit olunmaktadır. Bir grup barışın ancak müzakereyle geleceğine inanırken diğer grubun ise terör örgütüyle asla müzakere edilmemesi gerektiğini savundukları görülmektedir. Terör örgütü PKK gerçekten Vatandaşın destek alabiliyor mu? Yoksa zorla ve tehditle mi eleman ve destek elde ediyor. Bu araştırmanın en önemli amacı konuyu; bölgeyi ve bölge Vatandaşını bilmeyen uzmanlardan değil de yıllarını bölgede geçirmiş ve konuyla doğrudan ilgili bireylerle mülakat yaparak daha sağlıklı veriler ortaya koyabilmektir.

1.2. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Araştırma terör örgütü PKK’yı tarihsel süreç içerisinde ele alma ve derinlemesine analiz edebilme açısından son derece önemlidir. Terör örgütü PKK’nın insan ve mali kaynaklarından gençleri nasıl etkilediğine kadar farklı

sorulara cevaplar üretebilmesi açısından son derece önemlidir. Araştırmayı önemli kılan bir başka taraf ise yıllarca bölgede yaşamış orada çalışmış ve bölgeyi, bölge Vatandaşını iyi bilen insanlarla yapılan mülakat çalışmasının verilerinin son derece sağlıklı sonuçlar ortaya koyması açısından önemlidir. Özellikle sosyal olayların sağlıklı okunabilmesi açısından şartların iyi analiz edilmesi önemlidir. Bu araştırma kapsamında konunun neredeyse tüm ilgililerinin görüşleri alınarak terör örgütünün fikri sermayesinden insan kaynaklarına ve nedenlerine kadar anlaşılması da önemlidir.

1.3. ARAŞTIRMA PROBLEMİ

Araştırma terör örgütü PKK'nın gençler üzerinde ki etki alanının nedenleri probleminde yola çıkarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın bir başka problemi de 2 yıla aşkın süredir yaşanan sürecin ne kadar doğal ve gerçekçi olduğudur.

1.4. VARSAYIMLAR

- Terör Örgütü PKK Vatandaştan baskıyla destek sağlamaktadır.
- Gençlerin dağa çıkmalarındaki en önemli etkenler; eğitimsizlik, fakirlik, istihdam sorunları vb.dir.
- Son yıllarda yaşanan barış süreci üzerinde önemli şüpheler bulunmaktadır.
- Aileler çocuklarının dağa gitmesi veya götürülmesi karşısında çaresizdirler.
- Geçmişte devlet eliyle yaşatılan bir takım baskı ve sorunlar özellikle gençlerin örgüte katılımlarını hızlandırmıştır.

1.5. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Araştırmada öncelikle literatür kısmı ele alınmış olup, daha sonrasında literatür çalışması mülakat sonucunda ortaya çıkan analizlerle desteklenmiştir. Araştırmanın literatür kısmında terör, PKK, gençlik ve gençlik sorunları gibi önemli

konular ele alınmıştır. Araştırmanın uygulama kısmında ise uzun yıllar Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde yaşamış, görev yapmış 10 kişi üzerinde üç sorudan oluşan mülakat çalışması gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın evreni Doğu ve Güneydoğu Bölgelerinde yaşayan veya görev yapmış bireylerdir. Araştırmanın örneklemini ise bölgede yaşayan ve görev yapmış 10 kişiden oluşmaktadır. Örneklem kapsamında; 2 öğretmen, 2 Din Adamı, 2 Emniyet Mensubu, 2 subay ve 2 bölge Vatandaşı olmak üzere toplam 10 kişiyle mülakat gerçekleştirilmiştir.

Araştırma PKK Terör Örgütünün gençler üzerindeki etki alanını ele alırken, bölgede görev yapmış ve bölge halkını, olayları iyi analiz edebilen 10 kişi de araştırmanın sınırlılıklarını oluşturmaktadır.

Araştırma kapsamında alanda çalışan akademisyen ve araştırmacılardan destek alınarak mülakat soruları hazırlanmıştır. Konunun sağlıklı analiz edilebilmesi açısından 3 adet mülakat sorusu hazırlanmıştır. Mülakatlar, yüz yüze olacak şekilde gerçekleştirilmiş olup, sonuçlarının analiz kısmında yine alan uzmanlarından yararlanılmıştır. Elde edilen analizler tezin ilgili yerlerine entegre edilmiştir.

Araştırma kapsamında; Ocak – Mart 2014 tarihleri arasında mülakat soruları hazırlanarak, mülakat yapılacak kişilerin tespiti gerçekleştirilmiştir. Mülakat uygulanacak kişilerin Doğu ve Güney Doğu Anadolu Bölgeleri'nde yaşamış, çalışmış ve oraları iyi tanıyan farklı meslek gruplarından seçilmesine dikkat edilmiştir. Tespit edilen 10 kişi ile Mart – Haziran 2014 tarihleri arasında yüz yüze olacak şekilde mülakatlar gerçekleştirilmiştir.

PKK Terör Örgütü ile çalışan alan uzmanlarının destekleriyle konuyu sağlıklı analiz etmeye yarayacak olan 3 adet sorunun hazırlanması ve seçilen 10 kişiye uygulanması ile birlikte elde edilen veriler yine uzmanların desteğiyle analiz edilmiştir. Analizler sonucunda ortaya çıkan sonuçlar tez içerisinde ilgili yerlerde kullanılmıştır.

İKİNCİ BÖLÜM

GENÇLİK OLGUSU

2.1. TOPLUMSAL NÜFUS ÖZELLİKLERİ

Nüfus unsurları ve özellikleri toplumların gelişmişlikleri üzerinde önemli işaretler taşırlar. Nüfus durumu ele alınacak olursa Türkiye, Osmanlı Devleti'nin son dönemlerinden Cumhuriyetin kabulüne meydana gelen savaşlarda azalan nüfus genç nüfus oranının artmasına neden olmuştur (Gümüş ve diğerleri, 1998: 56). Son yıllarda Türkiye'de nüfus artış hızı azaldığı için genç nüfus oranının azaldığı görülmektedir. Gelişmişliğin önemli bir göstergesi olan genç nüfusu tekrar arttırabilmek için üretilen çözüm önerileri siyasal söylemlerde de yerini almaya başlamıştır. Son yıllarda devlet yetkilileri tarafından sürekli olarak çok çocuk yapmanın teşvik edilmesinin altında yatan en önemli neden, nüfusun yaşlanmasına engel olmak ve toplumsal dinamik yapıyı kaybetmemektir. Bir toplumun sahip olduğu en değerli hazinesi genç nüfusedir (Çeltikçi, 2005: 74). Toplumlar iyi değerlendirebilirlerse genç nüfuslarıyla gelişme kaydedebilirler. Genç ve dinamik nüfusa sahip toplumlar sosyo-ekonomik anlamda iyi politikalar ürettikleri takdirde sahip oldukları genç nüfus bir avantaja dönüşür. Aksi takdirde hedefsiz ve doğru yönlendirilmeyen istihdam ve eğitim olanakları sunulamayan gençler sosyal problemlerin de kaynağı olabilirler. Bu nedenlerden dolayı ülkeler açısından genç nüfus hem ilerlemenin teminatı olabilirken hem de büyük sosyal sorunlarında önemli bir argümanı olabilirler (Bayhan, 1997: 85). Kısacası genç nüfusa sahip olmak ne kadar önemliyse, gençlere istihdam kapıları açmak, eğitim fırsatları sunmak ve onların sosyo-ekonomik yapıya sağlıklı entegrasyonlarını sağlamak da bir o kadar önemlidir.

Türkiye genç nüfusa sahip olma bakımından son derece şanslı bir ülke olmasına karşın gençleri verimli bir şekilde değerlendirememektedir. Özellikle Doğu

ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri genç nüfus oranının diğer bölgelere oranla daha fazla olduğu bölgelerdir. Gerek eğitim olanaklarının yetersiz olması gerekse istihdam alanındaki sorunlar nedeniyle genç nüfus avantaj yerine sorunlar ortaya çıkarmaktadır. Terör örgütü PKK genel olarak eğitimsiz ve işsiz gençleri hedef almaktadır. Örgütün dağ kadrosuna bakıldığında, teröristlerin tamamına yakının gençlerden oluştuğu görülmektedir (Utsam, 2013).

Türkiye'nin, Aralık 2012 tarihinde 75.627.384 kişilik bir nüfusa sahip olduğu görülmektedir (TÜİK, 2012). Türkiye nüfusu 2011 yılına nazaran 903.115 kişilik artış göstermiştir. Erkek nüfusun oranı Türkiye nüfusuna göre %50,1 iken, kadın nüfusun oranının da %49,9 olduğu saptanmıştır. Türkiye'nin yıllık nüfus artış hızının, 2012 yılında %12 olarak gerçekleştiği görülmektedir. 2011 yılında %13,5 olan yıllık nüfus artış hızının 2012 yılında %12'ye düştüğü görülürken, il ve ilçe merkezlerinde yaşayanların oranı % 77,3 olduğu, il ve ilçe merkezlerinde ikamet edenlerin oranının 2011 yılında %76,8 iken 2012 yılında %77,3 olarak gerçekleştiği göze çarpmaktadır. İstanbul'da ikamet eden nüfus bir önceki yıla göre %1,7 artış göstermiş durumdadır. Türkiye nüfusunun %18,3'ünün ikamet ettiği İstanbul, 13.854.740 kişi ile en çok nüfusa sahip olan il olurken. Bunu sırasıyla takip eden iller ; %6,6 ile (4 965 542 kişi) Ankara, %5,3 ile (4 005 459 kişi) İzmir, %3,6 ile (2 688 171 kişi) Bursa ve %2,8 ile (2 125 635 kişi) Adana'dır. Bayburt ilinin ise 75.797 kişi ile en az nüfusa sahip il olduğu tespit edilmiştir (www.günaydingazetesi.com.tr, 2014).

Geçmişten günümüze Türkiye'nin en büyük avantajı dinamik bir genç nüfusuna sahip olmasıydı. Fakat bu nüfus verimli değerlendirilememekle birlikte bugün gerilemeye başlamıştır. Bir çok toplumun sahip olmadığı bu imkanı önlem alınmadığı takdirde Türkiye'de kaybetmekle karşı karşıya kalacaktır. Son yıllarda alınan önlemler ve uygulanan teşvik paketleri nüfus artış hızında bir ivme sağlayacak mı bilinmez ama mevcut genç potansiyelimiz bile halen birçok ülkenin çok çok üzerindedir (Çarkoğlu, 2003: 75. Sahip olunan genç nüfus potansiyelinin verimli bir şekilde toplumsal faydalar doğrultusunda değerlendirilmesi büyük önem arz etmektedir. Türkiye'de başta terör olmak üzere birçok sosyal sorunun merkezinde gençler bulunmaktadır. Gençlerin doğru hedef ve gayelere yönlendirilememesi,

eğitim, istihdam vb önemli imkanlardan yeterince yararlanamaması, onların toplumsal sorunların parçası haline gelmelerine zemin hazırlamaktadır.

BM İnsani Gelişme Raporunda (2013), Türkiye 15-24 yaş arası genç nüfus potansiyeli ile AB ülkeleri içerisinde en yüksek orana sahip olduğundan dolayı, değerlendirilmesi gereken önemli demografik bir imkan olarak görülmekte ve bu imkanın 2050 yılına kadar da geçerli olacağı belirtilmektedir.

Cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren gençlere çok önemli misyonlar yüklenmiş ve büyük beklentiler içerisinde girilmiştir. Buna karşın, Türkiye'nin sahip olduğu bu potansiyel randımanlı bir şekilde kullanılamamıştır (Türker, 1994: 27). Özellikle askeri darbe dönemlerinde gençler anlamsız kamplaşma ve çatışmaların içerisinde çekilerek etkisiz hale getirilmiş gelişmenin lokomotif olabileceken gerilemenin ve kaosun bir parçası olmuşlardır. Özetle Türkiye'nin sahip olduğu ve birçok ülkenin ilgisini çeken genç nüfus başıboş ve amaçsız bir şekilde yıllarca kendi kaderine terk edilmiştir.

Cumhuriyet'in kurulduğu ilk yıllarda Türkiye nüfusu 12.5 milyon, yapılan ilk nüfus sayımında da (1927), 13 milyon 648 bin 270 kişi olduğu tespit edilmiştir. 1945-50, 1950-55, 1955-60 dönemlerinde nüfus artmış, genç nüfusun artmasına olanak sağlamıştır, dolayısıyla da işgücüne katılacak nüfusun toplam nüfusa oranı yüzde 60'lara ulaşarak, yeni istihdam imkanlarını zorunlu hale getirmiştir (Gümüş ve diğerleri, 1998).

Türkiye her geçen yıl genç nüfus potansiyelini kaybetmektedir. Türkiye nüfusu sürekli yaşlanırken ülkenin gelişmesi açısından olumlu sonuçlar ortaya çıkmayacaktır. TÜİK verilerinden elde edilen istatistiklerle yapılan değerlendirmeler sonucunda nüfus artış hızı azalmakta buna paralel olarak da genç nüfus oranı azalmaktadır.

2.2. GENÇLİK VE GENÇLİK TANIMLARI

Kimilerine göre gençlik dönemi, insan hayatının başlangıcı olan çocukluk dönemi ile yetişkinlik dönemlerinin ortasındaki bölümdür. Kimilerine göre ise, gerek fizyolojik ve ruhsal gelişimi, gerekse de toplumsal ilişkileri açısından, kendine özgü sorunları ve işlevi olan bir gelişim evresidir gençlik. Ama tam ve şümulü bir gençlik tanımı yapmak mümkün olmasa da gençlik olgusuna, baktığımız paradigma yönüyle çeşitli yaklaşım ve izah denemelerinden bahsedilebilir.

Yukarıda ifade edilen tanımların aksine, ulusal ve uluslararası yasal düzenlemelerde gencin tanımına ilişkin olarak kullanılan en önemli unsur yaştır. Buna göre, Birleşmiş Milletler 15 – 24 yaş; Avrupa Birliği ise 15 – 25 yaş aralığında bulunan insanları genç olarak tanımlanmaktadır (www.abpe.org.tr, 2014) Ülkemizde gençlik yaşı ise, II. Beş Yıllık Kalkınma Planında 14-24, III. BYKP’de 12-22 ve IV. BYKP’de ise 12-24 olarak belirlenmiştir (www.kamu-is.org.tr, 2014). Milli Eğitim Bakanlığı gençlikle ilgili 1983 yılında, “buluğa erme sebebiyle, biyolojik ve psikolojik bakımdan çocuğun sonu ile toplum hayatında sorumluluk alma dönemi olan 12-24 yaş grubu” tanımını kullanmıştır (MEB, 2014).

Birçok farklı açıdan tanımı yapılabilecek olan gençlik, demografik açıdan 15-25 yaş arasındakileri kapsayan toplumsal küme olarak tanımlanabilir. Birleşmiş Milletlere göre genç, “15-25 yaşları arasında, öğrenim gören, hayatını kazanmak için çalışmayan ve ayrı bir konutu bulunmayan kişidir.”

Unesco’nun da kabul ettiği bir genç tanımı, 15-24 yaşları arasını içine alan, başta biyolojik gelişim dönemi olmak üzere psikolojik ve sosyolojik gelişme dönemlerini de içinde barındıran önemli bir gelişme, olgunlaşma çağı şeklinde yapılmıştır. Kale’ye göre bu çağ, hem çocukluk çağının etkisindedir hem de olgunluk çağını etkiler (Kale, 1990: 72). Unesco'nun yayınlarında yukarıdakinden başka üç ayrı gençlik tanımına yer verilmiştir. Birinci tanım, gençliğin “on beş-yirmi beş yaş grubu” olarak tanımlanmasıyla birlikte, gençlerin benlik yapısı da göz önüne alınarak “Genç; öğrenim yapan, hayatını kazanmak için çalışmayan ve kendine ait konutu bulunmayan kimsedir”, “Genç; geniş bir hayal gücüne sahip olan, cesaretin

çekingenliğe ve macera isteğinin rahatlık duygusuna üstün geldiği insandır.” gibi tanımlara ihtiyaç duyulmuştur (Memiş, 2012: 36). Özellikle bu tanımdan hareketle gençlerin sosyal sorunlarda özellikle terör olaylarında ön planda olmalarının nedenleri rahatlıkla anlaşılmaktadır. PKK özelinde terör örgütleri incelendiğinde mensubu olan gençlerin gelecekle ilgili veya mevcut durumda kaybedecek bir şeyleri olmayan ve kolayca galeyana gelen özellikler sergiledikleri bilinmektedir.

Toplumsal açıdan gençliğin oluşması ve biçimlenmesi, içerisinde yaşadığı toplumsal yapı ve bu yapı içerisindeki sosyo-ekonomik statüsü tarafından belirlenmektedir. Genel olarak gençler sosyal ortamlarda birbirlerinden olumlu ya da olumsuz etkilenme durumu göstermektedirler. Zaman zaman gençler arkadaş grupları içerisinde veya yaşadıkları sosyal çevrenin etkisiyle sapma davranışları gösterebilirler hatta suça bulaşabilirler. Madde bağımlılığından, terör olaylarına kadar gençler buldukları sosyal ortamlardan etkilenmektedirler. Sosyoloji sözlüğünde gençlik tanımlanırken, bireylerin biyolojik açıdan genç olmalarından daha çok, bireye verilmiş rol ya da toplumsal açıdan betimlenmiş bir tanımlama olarak da anlam kazanmaktadır. Marshall, gençlik teriminin üç farklı kullanımına dikkat çekmiştir. Birincisi, çok genel bir bakış açısıyla, yaşam çevrimindeki, bebekliğin ilk dönemlerinden yetişkinliğin eşiğindeki gençliğe kadar olan evreleri kapsar; ikincisi, "teenager" denilen on-yirmi yaş arasındaki gençlikle ve yetişkinliğe geçişle ilgili kuram ve araştırmaları göstermek üzere, ergenliğe karşı tercih edilen bir kavram olarak ki bunu tatmin edici bulmaz; üçüncüsü, şimdilerde daha az kullanılan, endüstriyel kent toplumunda yetişmenin getirdiği iddia edilen, duygusal ve toplumsal sorunları anlatmak için kullanılan gençlik kavramdır (Marshall, 1999: 85).

Gençliğin tanımlanması veya açıklanması konusunda neredeyse tüm bireyler konuyla ilgili bir şeyler söylemektedirler. Bazıları açısından gençlik, his ve heyecan anlamına gelirken, bazıları açısından da enerji ve hareket anlamları taşımaktayken, bazıları gençliği toplumun geleceği ve teminatı olarak görürken, bazı da bir o kadar tehlikeli görmektedir. Açıkçası durum göstermektedir ki, gençliği tek bir kalıba sokacak bir gençlik tanımının yapılması oldukça zordur (Taş, 2011: 56). Gençlik terimini kavramsallaştırma adına yapılan ve biçimsel anlamda formüle etme

gayretleri olarak kabul edilebilecek yukarıdaki açıklamalardan sonra, gençlik kavramını, bu olgu üzerinde çeşitli çalışmalara imza atmış araştırmacıların getirdikleri tanımlamalarla izah etmek, konuyu daha bilimsel bir zemine oturtacaktır.

Tezcan, gençliği bir alt kültür olarak şu şekilde tanımlamıştır: Gençlik alt kültürü, geniş kültürden değer, tutum ve davranışlar bakımından farklı kendine özgü bir kültürdür. Aslında geniş kültürün bir parçası olmakla birlikte, onunla bağları zayıftır. Geniş kültürden daha ufak ve göreceli olarak bağımsızdır. En bariz farklılıkları, konuşma biçimleri, kelimelerin yozlaşmış biçimleri, farklı anlamda kullanılan deyimler, giyim, eğlence ve inançlar gibi alanlarda yaşanmaktadır. Bazılarına göre gençlik alt kültürü kendine ait kimliği olmayan bir karşı kültür olarak da kabul edilmektedir. Böylelerine göre gençlik kendi değerini, yetişkin kültüründen farklı olma ya da ona karşı olma ölçütüne göre belirlemektedir (Tezcan, 1991: 120). İçinde buldukları dönemin genel özellikleri gençleri sapmaya veya suç işlemeye müsait hale getirmektedir. Bu dönemde desteklenmeyen, istihdam edilmeyen gençler toplumsal düzen açısından son derece büyük tehlike oluşturmaktadır. Gençlik dönemlerinde bireyleri kötülüklerden alıkoymak son derece zordur. Değerlerin her geçen gün yozlaştığı günümüzde gençleri sorunlardan kurtarmak ayrıca önemlidir. Bu dönemde gençler her açıdan desteklenmeli, kabul edilmelidir ki kendilerini sorunlardan uzak tutabilsinler. Terör örgütü PKK bünyesinde bulunan gençlerin tamamı sosyal hayatta uyum sağlayamayan, aileleriyle aralarında herhangi bir sevgi bağının kalmadığı kişilerdir. Bu nedenle kolay bir şekilde örgüte katılabilmektedirler.

Yörükoğlu, gençliği çocukluk dönemi ile yetişkinlik dönemi arasında bulunan, fiziksel gelişmenin yanı sıra ruhsal olgunlaşma ve hayata alışma dönemi olarak tanımlamıştır. Ona göre gençlik, çok yönlüdür toplumsal olmakla birlikte, bir o kadar biyolojik ve ruhsal özellikler taşımaktadır. Yörükoğlu bir başka tanımında ise gençliği, çocukluk ve erişkinlik arasında yer alan gelişme ve bağımsız yaşamaya hazırlanma ile birlikte bedensel, toplumsal ve ruhsal olgunlaşma dönemi olarak ifade etmiştir (Yörükoğlu, 1990: 46). Çocukluk dönemi ile başlayan süreçte özellikle gençlik döneminde bireylerin sosyal kabul görmeleri son derece önemlidir. Aksi takdirde önemli sorunlar çıkarabilmektedirler. Gençlik döneminde bireyler risk

almaktan korkmazlar, bu özellikleri bazen onları kontrolsüz davranışlara hatta suça sürükleyebilir. Özellikle, sosyal sorunların sıkça yaşandığı sosyo-ekonomik problemlerin fazla olduğu Doğu ve Güney Doğu Anadolu Bölgelerinde, gençler öncelikle tehdit altındadır.

Akbulut'a göre gençlik, belli bir yaş kategorisini ve ruhsal dinamizmi vurgulasa da homojen bir gençlik tanımından söz etmek mümkün değildir. Ona göre gençlik, içinde sınıfsal, toplumsal, siyasal ve kültürel ayrışmaları olan heterojen bir alanı işaret eder. Felsefi, sosyolojik, psikolojik ve antropolojik yaklaşımlar, çok çeşitli gençlik tanımlamaları yapsa da Akbulut gençliği, eksik yetişkinlik olarak tanımlamaktadır (Akbulut, 2012: 102).

Armağan'a göre gençlik, belirli bir toplumsal yapı içinde özgül toplumsal biçimlenmenin oluşturduğu ve toplumsal gelişme süreci içerisinde, tarihsel olarak şekillendirdiği, nesnel bir toplumsal katmandır. Armağan gençliği, toplumun en dinamik, en enerjik ama aynı zamanda da en sorunlu ve toplumsal sorunlardan en çok etkilenen kesimi olarak nitelemiştir (Armağan, 2004: 55). Gençler hareketli bir yapıya sahip olduklarından dolayı sosyal olayların merkezine yerleşebilmektedirler. Bu özelliklerinden dolayı gençler özellikle organize suç örgütleri ve terör örgütlerinin öncelikli hedef kitlesi durumundadırlar. Örgütlere göre gençler özellikle eğitimsiz ve işsiz olanlarının örgütlere katılım konusunda zorlanmadıkları görülmektedir. Çünkü onları normal hayata uyum sağlayacak bir özellik yoktur. Bu nedenle kolayca terör faaliyetleri içerisinde yer alabilirler.

Toplumların geleceğini oluşturan gençlik, toplumun en devingen ve yaratıcı kesimidir. Gençlik, bugün ve gelecek için toplumsal etkinliği ve önemi yüksek olan, toplumsal duyarlılığı fazla, toplumun itici gücü olan ve sürekliliğini sağlayan, aynı zamanda toplumun geleceği konumundaki bir toplumsal kesimdir (Armağan, 2004). Gençler sağlıklı bir şekilde yetiştirilebilirlerse büyük işler başarabilirler. Bunun tam tersi de olabilir ki son yıllarda fazlaca görmekteyiz. Başboş, değerlerden uzak yetişen gençler için suça bulaşmamak içten bile değildir.

Toplumsal açıdan gençlik tanımını ise Armağan, nüfusun buluğa erme ile toplumsal yaşamda tam sorumluluk alma dönemleri arasında kalan kesim olarak ifade etmiştir. Ona göre gençlik dönemi toplumsal yaşama hazırlık dönemidir (Armağan, 2004: 72).

Geçtan, yaş dönemlerinin algılanış biçimini tarihsel süreç içerisinde; 17. ve 18. yüzyıllardaki sanayileşmenin başlaması, orta sınıfların oluşması ve eğitim kurumlarının ortaya çıkışına dayandırmaktadır. Ona göre ergenlik dönemi kavramı 20. yüzyılda ortaya çıkmış, 1960'ların sonlarından bu yana ise hızlı toplumsal değişmelerin getirdiği "gençlik sorunları", "bunalımlı gençlik" ve "öğrenci hareketleri" gibi olaylar, "gençlik" kavramına olan ilgiyi artırmış ve üzerine araştırmaların yapılmasına vesile olmuştur (Geçtan, 1981: 98).

Bu bağlamda Geçtan gençliği özellikle üniversite ve yüksek okul öğrencilerinde daha yaygın bir biçimde gözlenen, ana babaların aynı yaşlardayken olduğundan çok farklı bir durumda, kendilerini yetişkin olarak kabul etmemeleri ve var olan toplum düzenine karşı çıkarak çeşitli politik öğretilere yoğun bir biçimde özdeşleşme olgusu olarak oldukça politik bir kavramsallaştırma yapmıştır. Yine ona göre gençlik kavramını tam kavrayabilmek için ergenlik döneminin özelliklerinin gözden geçirilmesi gerekmektedir (Geçtan, 1981: 33). Gençlik değerlendirilirken dönemsellik özellikler ve hassasiyetler göz önüne alınmalıdır. Aksi takdirde gençlerle iletişim kurmak ve onları doğru değerlendirmek neredeyse imkânsız hale gelmektedir. Öyle ki gerek organize suç örgütleri gerekse terör örgütleri gençleri saflarına çekerken onların kendilerini önemli hissetmelerini sağlamaktadırlar. Böylelikle gençler ailelerinden bile göremedikleri değeri örgütten görünce bir anda örgüt mensubu olabilmektedirler. Terör örgütleri genelinde PKK özelinde gençlere bir takım anlamlar ve kahramanlıklar yüklenmektedir.

Köknel'in gençlik tanımı; yaş olarak belirli bir dönemi içinde farklı his, düşünce, davranış ve tutum açısından gelişme mücadelesi veren kişidir. Gökçe'nin tanımı ise şöyledir: "Gençlik; buluğa erme ile başlayan fizyolojik ve psikolojik

değişmeyi içeren, bireyi sosyal olgunluğa hazırlayan bir yaş dönemidir (Memiş, 2012: 106).

Özbay'a göre gençlik, bireyde öncelikle biyolojik yapıları ve duygusal süreçlerindeki değişimlerle başlayan, cinsel ve psiko-sosyal erişkinliğe doğru gelişmesi ile devam eden, fertlerin bireysel özgürlüklerini ve üretkenliğini elde ettiği, sonu belli olmayan bir zamanda tamamlanan dönemdir. Özbay gençliği ayrıca, biyolojik, psikolojik, kültürel ve toplumsal özellikleriyle çocuklukla yetişkinliği birbirine bağlayan bir köprü konumunda çok boyutlu bir dönem olarak tanımlamıştır. Ona göre toplumumuzda “delikanlılık” olarak tanımlanan bu dönem, bazılarında göre “fırtına, stres” dönemi, bazılarında göre ise “sessiz çalkantı” olarak nitelendirilmektedir (Aktaş, 1991: 74). Bu dönemde gençler yaptıkları fiilleri mantık süzgecinden geçirmezler bu nedenle de çoğu kez başlarını derde sokarlar. Özellikle suça bulaşmış gençler için tekrar suç işlemek neredeyse imkansız gibidir. Sağlıklı rehabilitasyon yöntemlerinin de kullanılmaması vakaları iyice arttırmaktadır.

Aktaş'a göre, “sosyal olgunluğa erişmek” olarak ele alınan bu dönem; içindeki gencin, üç önemli boyutu olan bağımsızlık, kimlik ve cinsel kimliğe uygun olan davranışları kazanarak, topluma üretken bir birey olarak katılabilmeyi başarabilmesi adına oldukça önemlidir (Aktaş, 1995: 85). Türkiye’de gençlerin üretken bir şekilde topluma katılmaları konusunda önemli sorunlar bulunmaktadır. Eğitim sistemindeki sorunlar ve gençlere yönelik sosyal uyum faaliyetlerini destekleyici programların yetersizliği gençlerin toplumsal uyumları konusunda sorunlu olmalarına neden olmaktadır. Çoğu kez değer görmeyen sürekli olarak tenkit ve baskı gören çocuklar gençlik döneminde elde ettikleri özerklikle birlikte önemli sorunlarla karşı karşıya gelmektedirler. Gençlerin sosyal olgunluğa erişebilmesi toplumsal bütünleşme açısından da son derece önemliyken çoğu kez bu başarılamamaktadır.

2.3. GENÇLİK DÖNEMİ VE ÖZELLİKLERİ

Aristo 2300 yıl önce gençliğin özelliklerini çok çarpıcı anlatmıştır. Şöyle ki; tutkuludurlar, huysuz ve öfkelidirler. Kendilerini içtepilerine kaptırırlar; tutkularının kölesi olurlar. İsteklerinin önüne dikilen en küçük engele bile katlanamazlar. Onura, başarıya, paradan çok değer verirler. Çünkü paraya gereksinimleri olmamıştır. Eli açık ve iyilikseverdirler. Çünkü kötülükleri tanımamışlardır. Çabuk güvenir, çabuk bağlanırlar. Çünkü aldatılmamışlardır. Yüksek amaç ve hayalleri vardır; çünkü daha yaşamın sillesini yememişlerdir. Koşulların sınırlayıcı etkisini öğrenmemişlerdir. Yanılınca, çok yanılırlar. Sevgide de, nefrette de aşırıya kaçarlar. Her şeyi bildiklerini sanır ve onun için yanlışlarında sonuna kadar direnirler (Yörtükoğlu, 1990: 42).

Kur'an ve hadiste gençlik dönemi özelliklerinin neler olduğuna dair bir çalışmaya imza atan Özdemir ve Kavak, konuyla ilgili özgün tespitlere ulaşmışlardır. Ana hatlarıyla elde ettikleri bulgulara göre Kur'an-ı Kerim'de gençlik dönemi özellikleri olarak; soyut düşünme, akli muhakeme ve dini şuurun uyanması, toplumsal olaylarla ilgilenme, hayâ ve iffeti koruma, iyi örnek olma, cesaret ve sıkıntılara tahammül gibi özelliklere değinilmiştir. Hadislerde ise daha çok; sorumluluk bilinci, cinsel arzuların yoğunluğu, çokça ibadet etme arzusu, fizyolojik olgunluk ve dinamizm, ilim öğrenme isteği, doğruluk ve adalet duygusu gibi özelliklere vurgu yapılmıştır (Özdemir, 2014: 34). Aslında oldukça isabetli yaklaşımlar olarak görülebilecek bu özellikler gençlik dönemi özelliklerini topyekûn kapsayıcı bir küme içerisinde yer almaktadır.

Özdemir'e göre gençlik döneminin ilk bakışta ortaya çıkan en bariz özelliklerinden bazıları da; buluş çağının hemen başında soyut düşünmenin başlaması, olayları yorumlama kabiliyetinin ortaya çıkması, sorup öğrenme arzusunun artması, bir şeyin varlık sebebi hakkında birden çok sebepler araştırma ve görünenin ötesinde nedenler arama gibi özelliklerdir (Özdemir, 2014: 38).

Gençlik dönemi, çok karmaşık ve insan yaşamı boyunca bir nüve halinde boy gösteren, N.Kale'nin de dediği gibi, çocukluk döneminin etkisinde ama yetişkinlik

yıllarını ve belki de kalan ömrünün tamamını, hayati derecede etkileyebilecek bir potansiyele sahip, açıklanabilmesi çok farklı değişkenlere bağlı, sofistike bir dönem ve süreçtir (Tuncay, 2000: 25). Onu anlama ve özelliklerini tanıma adına kavramsallaştırmaya ihtiyaç vardır. Bu bağlamda literatürde oldukça dağınık bir şekilde yer alan gençlik dönemi özelliklerini, fizyolojik, psikolojik ve sosyolojik özellikler altında toplamak daha anlaşılır olacaktır. Böylelikle gençlerle ilgi sosyal durumları da sağlıklı okuma şansına sahip olunacaktır. Bu konuların kolayca anlaşılması gençlerin nasıl daha verimli olduğu veya nasıl daha sorunlu oldukları konusuna da ışık tutacaktır. Özellikle, suça bulaşmış veya terör örgütlerine katılmış gençlerin özelliklerini analiz edebilmek açısından da gençliğin farklı yönlerinin değerlendirilmesi son derece önemlidir.

2.3.1. Fizyolojik Açıdan Gençlik Dönemi Özellikleri

İskelet, iç organlar, kaslar, sinir sistemi ve bezler gibi fizyolojik özellikler, bireyin duygusal ve entelektüel yaşamında kaçınılmaz etkileri olan, bir dizi gelişme aşamalarından geçerler. Bütün bu değişikliklerin temeli büyümedir (Hudson, 1999: 42). Bireyler açısından fiziksel olgunlaşma ve büyüme on derece önemlidir. Bireylerin sosyal uyumları açısından fiziksel büyüme bireyleri psikolojik açıdan da rahatlatan önemli bir etkiye sahiptir.

Gençlik döneminin en önemli özelliğinin fizyolojik anlamda hızlı bir değişim ve büyüme olduğu konusunda bir fikir birliği bulunmaktadır. Bu dönemde gencin vücut yapısında, başlangıçta anlayamadığı ve hızına ayak uyduramadığı, çoğu kez algılamakta ve kontrol etmekte zorlandığı, fiziksel değişiklikler meydana gelir. Bunlar; beden ölçülerinin değişmesi, beden oranlarındaki değişiklikler, cinsiyet özelliklerinin ortaya çıkması gibi birtakım değişimlerdir. Yine bu dönemde, kızlar ve erkekler arasında büyük farklılıklar olduğu gibi aynı kronolojik yaşta ve aynı cinsiyetteki gençler arasında da bilişsel, bedensel, duygusal ve toplumsal kapasite açısından büyük farklılıklar olabilir (Göka, 2014: 93).

Göka ve Türkçapar gençlik döneminin başlıca fizyolojik özelliklerini şu şekilde sıralamıştır: *Fiziksel büyüme, cinsel olgunlaşma, dürtülerde artış, eyleme dönüklük, gelişimsel görevler ve bilişsel gelişim* (Göka, 2014: 54).

2.3.1.1. Fiziksel Büyüme

Gençlik dönemi fiziksel gelişmenin ve değişimin dorukta olduğu bir dönemdir. Fiziksel gelişme sayesinde çoğu zaman gençler güçle, kuvvetle her şeyi çözebileceklerine inanırlar. Bu güç kontrolsüzlüğü çoğu zaman gençlerin başlarını derde sokmalarına da neden olmaktadır. Bu dönemde fiziksel gücü yerinde olan gençler gücünü kullanmaktan çekinmezler. Adeta fiziksel durumları akıl ve mantıklarının önüne geçmektedirler. Organize suç ve terör örgütleri bir takım motivasyonlarla gençlerin bu fiziksel gelişim süreçlerini kendi faaliyetlerine kolayca entegre etmektedirler.

2.3.1.2. Cinsel Olgunlaşma

Hormonal değişiklikler her iki cinsten farklı kas ve iskelet gelişimine ve yağ dokusu dağılımına yol açar. Bu dönemde cinsel olgunlaşmaya bağlı olarak gerçekleşen fiziksel değişikliklere gencin uyum yapabilmesi gerekir (www.psikologantalya.info, 2014). Bu cinsel olgunlaşma gençlerde başta karşı cinse kendini kabul ettirecek özellikler gösterirken sonrasında tüm sosyal hayatın merkezinde olmak gibi narsist bir kişiliğe gençleri sürükleyebilir.

2.3.1.3. Dürtülerde Artış

Gençlik döneminin başlamasıyla birlikte cinsel ve saldırgan dürtülerde ani bir artış olur. Gençlik döneminde cinsel ilgi, erkeklerde daha fazla olmak üzere artar. Genç insanda arttığı gözlenen bir diğer önemli dürtü saldırganlıktır (www.psikologantalya.info, 2014). Gencin bu artan saldırganlık etkilerini kabul etmesi ve bunlarla başa çıkabilmesi gereklidir. Bu saldırganlık yönlerini kontrol edemeyen gençler başta kendileri olmak üzere topluma büyük zararlar verebilirler. Saldırganlık dürtüleri terör örgütleri açısından son derece önemlidir. Terör örgütleri

gençlerin zaten potansiyel olarak içlerinde taşıdıkları saldırganlıkları kolayca kullanabilmekte ve kendi eylemlerine dönüştürebilmektedirler.

2.3.1.4. Eyleme Dönüklük

Gençlik döneminde artan saldırganlık ve cinsellik dürtülerinin olası bir kötü sonucu, bu dürtülerin yarattığı gerilimin davranışlar-eylemler yoluyla giderilmesidir. Bu ise ancak geçici bir rahatlama sağlar. Çatışmaların ve sıkıntının sözel yolla değil davranışlarla ifadesi, gençlik döneminde görülen denetimsiz, dürtüsel davranışların nedenidir (www.psikologantalya.info, 2014). Bu dönemde gençler genellikle fikir üretmekten ziyade davranışla kendini anlatma derindedir. Davranışlar çoğu kez fikirler kadar amacına ulaşamaz. Fikir üretmeyen gençler genel olarak davranışlarıyla ön plana çıkmak isterler ve çoğu kez kontrolsüz davranışlar sergilerler.

2.3.1.5. Gelişimsel Görevler

Ana babadan ayrılmak; otonom, bağımsız ve ayrı bir kimlik edinmek; diğer insanlarla olgun ve yakın ilişkiler kurabilmek bu dönemde gerçekleştirilmesi gereken durumlardır. İlişkilerin odağı, gençlik döneminde aileden ve ana babadan arkadaş ve akran gruplarına doğru kayar (www.psikologantalya.info, 2014). Gençlerin bu dönemde içinde buldukları arkadaş grupları onların gelecek yaşantılarında ya çok başarılı ya da başarısız ve sorunlu bir hayat yaşamalarına neden olmaktadır. Gençlerin madde bağımlılığı gibi alışkanlıklara arkadaş grupları nedeniyle başladıkları önemli bir gerçektir.

2.3.1.6. Bilişsel Gelişim

Gençlik döneminde somut işlemsel düşünmeden soyut işlemsel düşünmeye geçilir. Ancak bu geçişi gençlerin tamamı yapamaz ve bir kısmı somut işlemsel dönemde kalabilir. Genç insan, soyut çıkarsamalar yapabilme yeteneğini kazanmakla birlikte, sadece gözlemlediği olayların sınırlılığından kurtulur, varsayımsal durumları da hesaba katmaya başlar. Böylelikle gençler sadece var olan şeyleri değil olayların ötesindeki olguları da değerlendirmeye ve araştırmaya yönelmiş olur. Yeni gelişen

akıl yürütme becerisini kullanan genç, kuralları ve genel ahlak değerlerini de sorgulamaya başlar. Fertlerde gençlik döneminde yaratıcılık gelişir, özellikle olumlu ya da olumsuz dini, ahlaki ve felsefi konularda duygu ve düşünceler geliştirip ifade ederler. Bilişsel gelişimi sağlıklı bir şekilde tamamlayan gençlerin olayları ve kişileri doğru bir şekilde yorumlaması mümkün olacaktır. Örneğin, terör örgütü PKK gençleri iyi bir gelecek hayaliyle kandırmaktadır. Örgütün yürütmüş olduğu bu tarz propagandaların altının boş olduğu küçük bir zihinsel algıyla anlaşılabilir. Fakat bir gençte akıl yürütme becerisi tam gelişmemişse kolayca inanabilir ve kendisini bir anda örgütün içerisinde bulunabilir. Gençleri terör kışkıracıdan koruyacak bir başka unsur din ve dini inançlardır. İyi bir dini temeli olan gençler; ırkçılık, dini hassasiyetler üzerinden insanları bölmenin ne kadar kötü bir durum olduğunu rahatlıkla kavrayabilirler.

Yukarıda verilen gelişim basamaklarından, eyleme dönüklük ve gelişimsel görevler, gençlik döneminin sosyolojik özellikleri olarak da kabul edilebilir, ancak çıkış noktaları itibariyle fizyolojik etmenlere dayandırıldığı için bu bölümde de yer verilmiştir.

2.3.1.7. Zihinsel Gelişim

Gençlik dönemi, hem zekâ hem de bilişsel gelişimin çok hızlı olduğu ve insan yaşamında yetişkinliğe varmadan önceki son şeklin alındığı dönemdir. Bireylerde zekâ, ergenlik çağına kadar dik bir eğri şeklinde hızla artarken, 15-16 yaşına geldiğinde zirveye ulaşırken, daha sonrasında yatık bir eğim izleyerek 20 yaşına kadar yavaşlayan bir değişim gösterdiği bilinmektedir (Yörükoğlu, 1990: 16). Zihinsel gelişimde farklı yönleri olsa da bilişsel gelişimle benzer etki ve özellikler göstermektedir. Gençlerin olaylar ve bireyler karşısında doğru tavır almalarını sağlarlar. Gençlerin kendilerini olumsuz durumlardan uzak tutacak veya kurtaracak argümanların üretilmesine yardımcı olur. Gençlerin zihinsel gelişimleri başta olmak üzere birçok düşünsel becerisinin sağlıklı gelişebilmesi iyi eğitim almalarına bağlıdır. İyi eğitilmiş gençler, bir de manevi değerlere sahipse terör örgütünün ağına düşüp suç işlemekten kendilerini koruyabilirler. Araştırma kapsamında mülakata

katılan Öğretmen 1’de konuyla ilgili benzer tespitlerde bulunmuştur. Ona göre “Doğu ve Güney Doğu Anadolu Bölgeleri’nde gençlerin mutlaka eğitim düzeylerinin arttırılması ve bunun yanı sıra dini ve ahlaki değerlerinde gençler tarafından içselleştirilecek faaliyetlerin düzenlenmesi terör örgütünün gençler üzerindeki etki alanını bitirme açısından son derece önemlidir.

2.3.2. Psikolojik Açıdan Gençlik Dönemi Özellikleri

Gencin duygusal dünyası genellikle iniş-çıkış ve karmaşa ile tanımlanır. Gençlik dönemi bireylerin fiziksel olarak değişim yaşadığı gibi psikolojik olarak da değişimler yaşadığı bir dönemdir. Fiziksel olarak vücut ve biyolojik yapısı gelişen gençlerin psikolojik değişimleriyle de ruh dünyaları değip gelişmektedir. Ergenlik dönemi de bireylerde gençlik dönemi içerisinde yaşanır ve son derece kritik bir süreçtir. Duygusal gelişmelerin üzerine cinsel arzularında devreye girmesiyle gençler kendilerini daha fazla kanıtlama ihtiyacı hissederler.

Özalp’e göre psikolojik açıdan gençlik dönemine ait özelliklerin en belirgin olduğu aralık daha çok, 12-22 yaş ergenlik dönemi olarak bilinir. Bireylerin çocukluk döneminden gençlik dönemine geçişlerinde kişiliklerinde ve hareketlerinde önemli değişimler yaşanır. Bu değişiklikler genellikle olumsuz davranışlar şeklinde olabilmektedir (Fromm, 1993: 26). Bireyler çocukluk dönemlerinde sakin bir görüntü sergilerken, gençlik döneminde çok farklı ve hatta sorunlu davranışlar sergilemeye başlarlar. Örneğin, kendinden büyüklere karşı hırçın ve saygısız olabilirler (Özalp, 2009: 25).

Gençler bu dönemde; dikkatsiz, dalgın ve unutkan özellikler sergileyebilirler. Çok çabuk olumsuzluğa sürüklenebilirler. En küçük bir eleştiriye tahammülü yoktur (Özalp, 2009: 35).

2.3.3. Sosyolojik Açıdan Gençlik Dönemi Özellikleri

Bireyin, ebeveyn sultasındaki bebeklik ve çocukluk çağından çıkarak, toplumun bir parçası haline gelmeye başladığı dönemin özeti olan gençlik dönemi sosyolojik açıdan derinlemesine incelenmeyi gerektiren bir dönemdir. Ne yazık ki yaptığımız literatür taramasında, gençlik dönemi ile ilgili yapılan çalışmaların büyük bir çoğunluğunun, psikoloji ve tıp alanındaki çalışmalardan meydana geldiği görülmektedir (Polomo, 2004: 85). Birçok toplumsal olayın ve belki de milletlerin kaderine hükmedebilecek çaptaki köklü sosyal değişmelerin temelinde aktif ve kilit rol oynayan gençlik olgusu hakkında sosyolojik anlamda cılız bazı çalışmalar dışında köklü birtakım araştırmaların olmayışı büyük bir eksiklik olarak göze çarpmaktadır.

Yörükoğlu, gençlik döneminin sosyolojik özelliklerini; arkadaşlık, benlik ve kimlik karmaşası kavramları özelinde değerlendirmiştir. Ona göre gençlik dönemi, aileden bağımsız sosyalleşmeye başlama dönemidir. Bir genç ergenlik dönemine girdiğinde artık birincil aile ilişkilerinden ziyade toplumsal ilişkilere yönelmeye başlarlar. Bu dönemde gençler sık sık ebeveynleri ile karşı karşıya gelirler ve onların nasihatlerini dinlememektedirler. Gençler bu dönemlerde dışarıda kendilerini daha özgür ve rahat hissederler. Evinde anlaşılmadığını, değer verilmediğini, çocuk gözüyle bakıldığını sanan genç için arkadaş kümesi bir kurtuluş, bir sığınaktır. Gencin sıkı arkadaşlık kurmadan topluma açılması düşünülemez. Bu bakımdan arkadaşlık ilişkileri toplumsal ilişkilere öncülük eder (Yörükoğlu, 1990: 38).

Burada vurgulanan nokta bireyin toplumsallaşması ve sosyalizasyon süreçleri adına çok önemlidir. Kişinin gençlik yıllarında arkadaş grupları içerisindeki yeri, rolü ve statüsü kişiyi toplumsal hayattaki rollerine hazırlayabilecek potansiyele ve öneme sahiptir. Bu dönemi sıkıntılı ve problemlili geçiren bireyler, ileride değineceğimiz anomi ve yabancılaşma gibi problemlerle yüz yüze kalmakta ve sosyalizasyon süreçleri sekteye uğramaktadır (Hacker, 1976: 75).

Yine Yörükoğlu'na göre kişinin arkadaşlarca aranması, beğenilmesi ve benimsenmesi, benliklerinin gelişmesi adına önemlidir. Gençler toplumsallaşma davranışları içerisinde zihinsel yapıları, spor ve sanat kabiliyetleri ile kendilerini

gerçekleştirmeye çalışırlar. Sosyal hayatın içerisinde yer alabilmek, arkadaşlık yapabilmek ve iyi bir şekilde devam ettirebilmek çok önemli bir kriterdir. Ailesine bağımlı, güvensiz ve sıkılgan bir çocuk okulda başarılı olabilir ama arkadaşlık kurmada çok yetersiz olabilir. Gençlik çağında, psikiyatriste gitme nedenlerinin başında arkadaşsızlık yakınması gelir (Yörükoğlu, 1990: 42).

Tezcan'ın vurguladığı, son dönemde ortaya çıkan gençlik özelliklerinden birisi de uzatılmış gençlik olgusudur. Buna göre hızla gelişen ve sanayileşen toplumlarda, gençlikten yetişkinliğe geçiş süreci uzamıştır. Bu uzun dönemde gençler, değişik ve çelişkili birçok kurallar yöntemiyle karşılaşmaktadırlar. Tezcan uzatılmış gençlik döneminin, gençleri yetişkin yaşamının birçok ayrıcalık ve sorumluluğundan mahrum bırakmaktadır. Ona göre bu durum meslek seçmenin bile sorun olmasına sebep olmaktadır (Tezcan, 1991: 26).

Yörükoğlu, eş anlamlı olarak kullanılan benlik ve kişilik gelişiminin de gençlik döneminin en temel sosyolojik özelliklerinden saymıştır. Görünüş itibariyle psikolojik bir terim gibi görünse de gelişimi tamamen sosyolojik ve toplumsal birtakım olgulara dayanan kişilik gelişimi sosyalizasyon sürecinin temel aşamalarından birisini oluşturmaktadır.

Benlik, bireye fert olma yeteneği kazandıran, onu özerk ve benzersiz hale taşıyan fakat bir o kadarda uyum yönlerini geliştiren, örgütlenmiş bütünlüğünü anlatır. Her insanın ulaşmak istediği bir benlik vardır. Kişi özlediği, kendine yakıştırdığı bu ideal benlik kavramını geliştirmeye çabalar. İdeal bene yaklaştıkça mutlu olur. İdeal benliğe ulaşamazsa, kişi mutsuz olur (Yörükoğlu, 1990: 31). Bu yönüyle de kişiliği ve benliği gelişmemiş mutsuz insanlar toplumun bağrında problemlere yol açabilecek potansiyel tehlikeler olarak mevcudiyetini muhafaza eder. Araştırma kapsamında mülakata katılan öğretmen 2, terör örgütü PKK saflarına katılan gençlerin nerdeyse tamamının kişiliği ve benliği oluşmamış gençler olduğunun altını çizmektedir. Öğretmen 2 aynı zamanda kişiliği ve benliği tam olarak oturmamış gençler kendilerini koruyabilecek yeteneklere de sahip değillerdir.

Kişiliği ve benliği oturmamış bireyler, bu kritik dönemde ilk olarak kimlik karmaşası yaşamaya başlarlar. Bu şekilde kimlik sorunu yaşayan gerek ailesinde gerekse sosyal hayatta kabul görmemiş gençler için terör örgütlerine katılmak da bir tatmin olarak değerlendirilebilir. Özellikle PKK Terör Örgütü içerisinde bulunan ve kendiliğinden dağa çıkan gençlerin özellikleri incelendiğinde bu durumun önemli bir etken olduğu görülmektedir. Hayatlarında çok fazla değer görmeyen gençlerin örgüt tarafından bir anda kendini önemli hissettirilmesi kolayca örgüte katılımlarını sağlamaktadır. Oysaki ailesinde veya yakın çevresinde aradığı sevgiyi bulabilmiş olsa gençler suça bulaşma konusunda da kendilerini koruyabileceklerdir.

Kimlik karmaşasında kurtulmak için gençler değişik yollara başvururlar. Dış ülkelere göçüp yerleşerek, uyruk değiştirerek, din değiştirerek kendilerine yeni bir kimlik bulmaya çalışırlar (Yörükoğlu, 1990: 55). Bu arayışlar elbette ki toplumsal yapıda tahribata yol açabilecek potansiyelleri ihtiva etmektedir. Zira toplumdaki arayışlarına cevap veremeyenler, o topluma sırt çevirebildikleri gibi düşman da olabilmektedirler. Nitekim kimlik karmaşası yaşayan gençlerin sayısının artması, her toplumsal yapı için, gelecek adına kaygı verici bir durumdur.

Geçtan'a göre, ergenlikten yetişkinliğe geçiş, yeterli bir benlik yapısının geliştirilmesini gerektirir. Yeterli bir benlik gelişimi, insanın kendisine sorduğu üç temel soruya bağlıdır. "Ben kimim?", "Nereye yönelmeliyim?" ve "Neden?". İşte Geçtan, bu soruların cevaplarının arama zorunluluğunun; kendine özgü karakteristiği olan ama evrensel olmayan "gençlik döneminin yaşanmasını sağladığını savunmaktadır" (Geçtan, 1981: 83). Yukarıdaki üç soruya gençlerin sağlıklı cevaplar verebilmeleri ancak bahsedilen gelişim evrelerinin tamamının sağlıklı bir şekilde gerçekleşmesiyle mümkün olacaktır. Bu da ancak; gençlerin iyi eğitim almalarıyla, kabul görmeleriyle ve beğenilmeleriyle olanaklı olacaktır. Mülakata katılan Vatandaş 1'e göre gençlerin örgütün elinden kurtarılmasının en önemli yolu onların eğitilmeleri, değer görmeleri ve iyi iş olanaklarına sahip olmalarından geçtiğini belirtmektedir.

Geçtan, Kenniston'ın gençliği, daha önce fark edilmemiş bir yaşam dönemi olarak gördüğünden bahseder. Ancak ona göre, bu anlamda gençlik, ne olağanüstü yaratıcı ve uyumlu, ne de olağandışı bunalımlı azınlık gruplarla sınırlanabilir. Bu yönüyle gençlik, dünyanın her toplumunda, ergenlikten yetişkinliğe geçiş döneminde olan milyonlarca insanı kapsayan bir kavramdır (Geçtan, 1981: 85).

Ergenlik ile gençliğin farkını açıklayan Geçtan, ergenin ne olduğunu tanımlamaya çabaladığını, gencin ise ne olduğunu artık fark etmeye başladığını vurgulamıştır. Ancak genç bu kez, ne olduğu ile toplumun kendisinden ne beklediği arasındaki çelişkiyi yaşamak zorunda kalır. Bu bağlamda gençliğin çok önemli özelliklerinden birisi olarak da toplumsallaşmayı ve geleneksel kültürü reddetmesi karşımıza çıkmaktadır (Geçtan, 1981: 85).

Türker, Amerikalı araştırmacı Hurlock'a atıfla, gençliğin kimlik arayışı ve kendileriyle özdeşleştirecekleri şahsiyetler hakkında çarpıcı bilgiler vermektedir. Buna göre, genç erkekler kendilerine örnek olarak, daha çok uzak çevreden, tarihten, romanlardan ve hayattaki büyük adamlardan; genç kızlar ise, erkeklerin aksine ideal olarak seçtikleri tipleri daha çok yakın çevrelerden almaktadır. Amerika'daki bu araştırmaya göre gençlik, kahramanlarını yabancıardan çok, kendi milli hayatı içinde bulmaya çalışmaktadır. Bu noktada kendi değerlerimiz ve gençliğimizin eğilimlerine, yönelimlerine bakıldığında çelişkili bir durum göze çarpmaktadır. Yabancı hayranlığının had safhaya çıktığı günümüzde, kitle iletişim araçlarına suçu yüklemek kolayca kaçmak olacaktır (Türker, 1994: 63).

2.4. GENÇLİĞE ÖZGÜ BAŞLICA SORUNLAR

Bu bölümde gençliğin karşı karşıya kaldığı sorunlar belli başlıklar halinde verilecek ama çalışmanın ana teması ile bağdaşmayacağı için çözüm yollarının neler olduğu tartışılmayacaktır. Gençliğe özgü, sadece bu döneme has ya da etkilerinin en fazla hissedildiği dönemin gençlik olduğu sorunlar, araştırmacılar tarafından çok farklı boyutlarda ele alınmıştır. Aşağıda öncelikle gençlik dönemine ait sorunların, araştırmacılar tarafından ana hatlarıyla nasıl görüldüğü üzerinde durulacaktır.

Armağan, gençler üzerinde yapmış olduğu araştırmalarla, gençlik gözüyle gençliği tanımlamaya ve sorunlarına ışık tutmaya çalışmıştır. Buna göre gençler kendileri için sorun veya özeleştirici bağlamında şu noktalara temas etmişlerdir: “özgür tartışma ortamının olmaması, toplumsal baskı, iletişimsizlik, dışlanmış olarak görülme, demokratik bir toplumsal ortam, değersizlik, kimlik arayışı (tutarsızlık, inançsızlık, kadercilik, ilkesizlik), geleceğe ilişkin kaygı, toplumsal eşitsizlikler, duyarsız bir gençlik, marjinal örgütlere karşı savunmasızlık ve son olarak da gençlerin örgütlenme özgürlükleri” (Armağan, 2004: 52).

Armağan, başka bir çalışmasında ise gençlerin temel sorunları olarak; eğitim sorunu, işsizlik sorunu, özgürlük sorunu, iletişim sorunu, güven sorunu, kimlik sorunu, cinsel sorunlar, kuşak çatışması sorunu, gelecek kaygısı, sevgisizlik sorunu, mutluluk sorunu, ekonomik sorunlar, siyasal sorunlar, uyuşturucu sorunu ve psikolojik sorunları ileri sürmüştür (Armağan,2004). Armağan'ın yukarıda saydığı tüm bu sorunlar araştırmaya katılan Emniyet Mensubu 1'e göre, gençlerin terör örgütüne katılımlarını hızlandırmaktadır. Ona göre, örgüte katılan gençlerin, sosyo-ekonomik durumları incelendiğinde; eğitimsiz, işsiz, madde bağımlısı gençlerin olmaları önemli bir durumdur ve işin tedavisi de bu zararlı durumdan gençlerin korunmasından geçmektedir. Subay 1 ise bu durumun sadece eğitimsel ve sivil faaliyetlerle gerçekleşmeyeceğini, aynı zamanda gençleri etki alanına almaya çalışan PKK ile etkin bir şekilde silahlı mücadelenin de devam etmesi gerektiğini belirtmiştir.

Nesrin Kale “Türkiye’de Gençlik Sorunları” adlı makalesinde, ülkemizdeki gençlerin sorunlarına kaynaklık eden faktörleri şöyle sıralamıştır: 1. Aile-Baba otoritesine saygı, 2. Din-Kutsal kitabı otorite yapmak, 3. Batılılaşma-Pragmatik amaçlı değişim, 4. Eğitim-Topluma karşı sorumlu bireyler yetiştirmek (Kale, 1990: 88).

Soygüzel’e göre gençlik dönemine ait başlıca sorunlar; eğitim, istihdam, zararlı alışkanlıklar, ailevi sorunlar, töre cinayetleri, özürlü gençlik, erken evlilik, genç annelik, gençlik katılımı ve gençliğe özgü kamu hizmetlerinde yaşanan

aksaklıklardır (Soygüzel, 2010: 85). Yukarıda sayılan gençlik sorunlarının tamamı tek başlarına bile olsalar gençlerin suça bulaşmaları üzerinde büyük bir etkidir. Özellikle terör örgütü PKK'nın insan kaynaklarının özellikleriyle yukarıda ki durumlar örtüşmektedir. Bölgede yıllarca yaşanan yapısal sorunlar ve aksaklıklar gençlerin tam olarak yetişememelerine neden olmakla birlikte, onların terör örgütünün eline düşmelerine neden olmuştur.

Çeşitli kaynaklardaki başlıca gençlik sorunları ise; İşsizlik, yoksulluk, eğitim, dikkatsizlik sonucu kaza geçirmeleri, beslenme sorunları, uzun süreli hareketsiz kalmalarından kaynaklanan problemler, özbakım becerilerindeki eksiklikler, ergenlik dönemi ile birlikte aşırı cinsel eğilimlerden kaynaklanan sorunlar, başta sigara ve alkol olmak üzere madde bağımlılığı sorunları, kimlik sorunu ve psikolojik sorunlardır.

Yukarıda belirtilen gençlik sorunları ışığında, bizim ana hatlarıyla değineceğimiz temel gençlik sorunları ise şu şekildedir:

- Gençliğin eğitim sorunları
- Gençliğin ekonomik sorunları (işsizlik)
- Gençliğin değerlerle sorunları
- Gençliğin psikolojik sorunları
- Gençliğin yabancılaşması, kimlik ve kişilik sorunları.

2.4.1. Gençliğin Eğitim Sorunları

İnsanların sosyalleşmesi ve toplumsal hayata entegre olmaları adına, hayatlarındaki önemli dönemeçlerden birisi de tabii ki gördükleri eğitimidir. Bu anlamda, ister çocukluk döneminde olsun, isterse de gençlik döneminde olsun, temel insan haklarından birisi olan eğitim hakkı, her vatandaşa fırsat eşitliği dikkate alınmak suretiyle sunulmalıdır. İnsanları hayata hazırlama ve ömürlerinin çok büyük bir bölümünü hangi refah seviyesinde geçireceklerini büyük ölçüde belirleyen eğitim durumu, gelişmiş toplumlarla geri kalmış toplumlar arasındaki, her alanda ortaya

çıkan seviye farklılığını ve uçurumu en iyi izah eden olgudur. Zaten Kant'a göre de insan ancak eğitim sayesinde insan olur. Eğitimde fırsat eşitsizliği Türkiye'de bölgesel farklılıklar göstermektedir. Doğu ve Güney Doğu Anadolu Bölgelerinde eğitim olanakları uzun yıllar sağlıklı bir şekilde sunulamamıştır. Bu yüzden bölge halkı kendilerini geliştirebilecek buldukları sorunlu durumlardan kurtulabilecek iyi bir eğitim düzeyine ulaşamamışlardır. Araştırma kapsamında mülakata katılan Vatandaş 2, yıllarca bölge halkının yeterli eğitim alamadıklarını bu nedenle iyi bir hayat standardı elde edemediklerinin altını çizmiştir. Yıllardır bölgede okulların kapalı olması ya da öğretmen açığının bulunması bölgede yaşayan çocukların ve gençlerin yeterli eğitim alamamalarına neden olmuş bu durum da terör örgütü PKK'ya katılımları hızlandırmıştır. Vatandaş 2, bölgede sivil toplum kuruluşlarının yürütmüş olduğu eğitim ve yardım faaliyetlerinin bölge halkının gönlünün yeniden kazanılması açısından son derece önemli olduğunu belirtmiştir. Bölgede özel eğitim kurumlarının son yıllarda dağa çıkışın önündeki en büyük engel olarak değerlendiren Vatandaş 2, yaşanan dershanelerin kapatılma sürecinin maksatlı ve terör örgütünün talepleri doğrultusunda gerçekleştirildiğini vurgulamaktadır. Dershanelerin kapatılmasıyla birlikte, gençlerin eğitim olanaklarından iyice mahrum kalacağını belirten Öğretmen 2, bunun gençlerin yeniden örgütün etki alanına sokulması anlamına geleceğini belirtmektedir.

Armağan yaptığı gençlik çalışmalarında, gençlerin eğitim sistemi hakkındaki görüşlerine yer vermiştir. Buna göre gençler için başlıca eğitim sorunları; eğitim sisteminin demokratik olmayışı, çağdaş bir eğitim anlayışı yerine ezberci bir sistemin yerleşmiş olması, eğitimden çok öğretime yer veriliyor olması, öğrenci – öğretici arasındaki iletişimsizlik ve diyalog eksikliği, eğitim anlayışının kişiyi hayata ve mesleğe hazırlamaktan uzak oluşu, fırsat eşitsizliği gibi sorunlardır (Armağan, 2004: 89).

Kale gençlik adına eğitim sorununun yukarıda değindiğimiz klasik anlamdaki boyutlarından başka çarpıcı bir başka noktasına da işaret etmektedir. Ona göre gençler için, okul, bilgi sadece bir araç ve bir an önce kurtulmak istediği bir yük haline gelmiştir. Tabii ki bunda ailenin ve toplumun da katkısı büyüktür. Çünkü

gence aşılana şey, “bir an önce lise ve üniversitenin merdivenleri aşılacak, mezun olunacak ve bol paralı, statüsü iyi bir meslek sahibi olunacaktır.” Gerçekten de gençleri sınav sistemine odaklayan ve sistemi kilitleyen nokta da bu anlayış olmuştur (Kale, 1990: 85).

Unicef’in 2004 yılı “Dünya Çocuklarının Durumu” raporuna göre, eğitimde cinsiyet eşitliğini sağlayamayan 12 ülkeden biri de Türkiye olmuştur. İlk ve ortaöğretimde toplumsal cinsiyet eşitliğini gerçekleştiremeyen ülkeler; Etiyopya, Fildişi Sahilleri, Burkina Faso, Moğolistan ve Irak ve Türkiye olarak sıralanabilir (Unicef, 2004). Türkiye’de kız çocuklarının eğitime erişimindeki yetersizlik özellikle Doğu ve Güneydoğu Bölgeleri’nde yaşayan kız çocuklarının erken yaşta evliliklerine ya da terör örgütüne katılımlarına neden olmaktadır. İlgili bölgelerde kız çocuklarının eğitime erişebilmelerinin yolları açıldığı takdirde yaşanan bir takım sosyal sorunların çözümü de kolaylaşacaktır.

2.4.2. Gençliğin Ekonomik Sorunları

Zeyneloğlu’na göre Türk ekonomisinde hakim üretim biçimleri, daha ziyade ara elemanlara ihtiyaç göstermesine rağmen öğrencilerin ve ailelerin iş bulma hedefinden ziyade prestij odaklı yükseköğrenim hedefleri üniversite kapılarında yığılma yapmakta, istihdama katılım yani işsizlik sorununa yol açmaktadır. Zeyneloğlu bu durumu, ülkemizin küresel sistem içerisinde bilgi ve yöntem, yani teknoloji ihraç eden değil, ithal eden bir konumda olmasına bağlamaktadır (Zeyneloğlu, 2012: 104).

Armağan’a göre ise para ve zenginliği en önemli toplumsal değer olarak gören gençler, para ile istediklerini elde edebileceklerine inanmaktadırlar. Gençler zenginliği ve ekonomik özgürlüğü, bireysel özgürlüklerin bir aracı olarak görmektedirler. Ekonomik sorunların önemli görülmesinin nedenlerinden birisi olarak da Armağan, gençlerin şimdiye kadar yaşamış oldukları ekonomik sıkıntıları işaret etmektedir. Bununla birlikte işsizlik oranlarının giderek artması ve üniversite mezunlarının dahi işsizler ordusuna katılması, gençler adına bu konudaki tedirginliği

ve istikbal endişesini artırmaktadır (Armağan, 2004: 89). Özellikle; Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri'nde genç nüfus oranı oldukça fazladır. Buna paralel olarak iş sahaları ise aynı oranda gelişmemiştir. Bu durum gençlerin sosyo-ekonomik istikrarı açısından son derece olumsuz bir durumdur. İşsiz gençler kolaylıkla suça bulaşabilirler ve terör örgütüne girebilirler. Araştırmaya katılan Emniyet Mensubu 1, örgüte katılan gençlerin genel olarak işsiz olduğunu örgütü bir sığınak olarak gördüklerini belirtmektedir. Gençlere yeterli iş alanlarının oluşturulması onları örgütün etki alanından da kurtaracaktır.

Gençlerde istihdam sorunu ve işsizlik kavramları üzerinde çok fazla durulmasına rağmen Soygüzel, konunun farklı bir boyutuna dikkat çekmektedir. Ona göre, gençler açısından işsizliğin büyük bir sorun olmasıyla birlikte, gençlerin mesleki tecrübesizlikleri ve kısıtları da sorunu ortaya çıkaran faktörlerden birisi olarak açıklanabilir. Lise mezunu olan ve herhangi bir üniversiteye yerleşemeyen gençler hayata atılabilecekleri yeterli meslek bilgisini de elde edememişlerdir (Soygüzel, 2010: 75).

Mesleki eğitimin önemini vurgulayan ve ülkemizdeki meslek lisesi algısının arızalarından bahseden Zeyneloğlu, sahip olduğumuz ve her fırsatta övündüğümüz genç nüfusumuzun, büyük oranda herhangi bir beceri, bilgi ya da yetenekten yoksun olması ve artık yeni bir özel beceri ya da yetenek geliştirme yaşını geçmiş olmasını, ülkemizin ve gençlerimizin geleceği adına acı gerçekler olarak ifade etmektedir. Yine Zeyneloğlu, yaptığı araştırmaya dayandırdığı bulgulara göre, ülkemizde 20-29 yaşlar arasında en yüksek işsizlik oranının yüksek okul ya da üniversite mezunları arasında görüldüğünü ifade etmektedir. Ona göre bu durumun nedeni ise ilk-orta ve lise mezunlarının hayata daha erken atılmış olmalarıdır (Zeyneloğlu, 2012: 92).

Gençlerin eğitim olanaklarından yeterli miktarda faydalanamamaları, onların olayları ve bireyleri sağlıklı yorumlayamamalarına da neden olmaktadır. Gençler, bu dönemde duygularıyla hareket ederler bir de üzerine eğitimsizlik eklenince başlarını derde sokma durumu ile karşı karşıya gelirler. Tez çalışması kapsamında mülakat gerçekleştirilen bölgede görev yapan Öğretmen 2'ye göre bölgede okuma oranının

çok düşük olması birçok çocuğun yapısal sorunlardan dolayı ilkokul ve ortaokuldan terk olduğu ve terör örgütünün özellikle bu gençler üzerinde daha fazla etkin olduğudur. Öğretmen 2, eğitimsiz gençlerin örgütün gerçek niyetini okuyamadığı için örgüte yöneldiğini belirtmiştir.

2.4.3. Gençliğin Değerlerle Sorunları

Türk Dil Kurumu sözlüğünde değer, “bir şeyin önemini belirlemeye yarayan ölçü, karşılık” olarak geçmektedir (TDK, 2013). Bu anlamda değer, bir şeyin kıymetinin az veya çok olması şeklinde matematiksel bir ifade tarzı ile betimlense de, sosyal bilimlerde kullanılan değer ifadesi daha pozitif bir anlamda, toplumun tüm katmanları tarafından yüksek bir kıymet ifade eden bir anlama gelmektedir. Özünde değer kavramını toplumsal yapının kültürel kodlarında aramak gerekir. Ülken, toplumu ve onun sahip olduğu kültürü meydana getiren inançlar, fikirler ve normlar sisteminin her birinin bir değer olarak kabul eder. Onun bu yaklaşımı, değer kavramını en iyi ifade eden yaklaşım olarak kabul edilebilir (Ülken, 1969: 46).

Sosyalizasyon sürecinde bireyleri yaşadığı toplumla özdeşleştiren ve o toplumun bir parçası haline getiren en önemli harç, yaşadığı toplumun sahip olduğu değerler bütünüdür. İnsan ister doğduğu ve neşet ettiği toplumsal yapının içerisinde olsun, isterse de sonradan dâhil olduğu bir başka toplumsal yapı veya tabakanın içinde olsun, içinde bulunduğu o toplumun değer yargılarıyla, değer sistemleriyle barışık ve iç içe olduğu sürece o toplumun bir parçası olabilecektir (Borum, 2004: 45).

Gençler sosyalleşme süreçlerinde içinde yaşadığı ailenin değerlerinden başka değerler tanımaya başladığında önceki değerleriyle dönem dönem sorunlar yaşayabilirler. Zaten kendi sosyalizasyon süreçlerinde, mevcut değerleri benimserken yaşadığı kuşak çatışmalarıyla boğuşan gençler, hızlı sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel değişmelerle iyice bocalar ve tam bir anomi yaşar. Ama yine de değişime en açık kitle olduklarından, toplumun bünyesine yavaş yavaş girmeye çalışan yabancı kültürel değerler, ilk olarak gençler tarafından benimsenir. Bu durum da zaten

uyumsuzluk dönemi geçiren gençlerin, toplumun geneli tarafından yozlaştığı gibi bir algı meydana getirir.

Tabii ki bu durum gençlerin toplumun ruh ve mana kökleriyle örtüşmeyen, kültürel kodlarına ve genlerine temelden ters düşen birtakım davranış örüntülerini haklı çıkaracak bir yaklaşım değildir. Hele günümüzün başıbozuk, sınır tanımaz ve özgürlük kavramının içinin ve çevresinin tamamen boşaltılmasıyla ortaya çıkan; amaçsız, gayesiz, ufuksuz, hedonist gençliği, kesinlikle hiçbir yaklaşım tarafından kabul edilebilir bir alana girmeyecektir.

Günümüz gençliğinin problemlerinden bir tanesi de ahlaki çöküntüdür. Tüketim toplumu haline gelmenin ve sınır tanımaz zevk ve haz anlayışının insanlığı, özellikle de his ve duygu yoğunluğunun zirvesinde bulunan gençleri; yarımını düşünmeyen ve anı yaşamının cazibesıyla gününbirlik hedonist bir dünya görüşüne hapsedmesi, sadece maddi bir tüketim çılgınlığına değil, mana alemimizin değerlerinin de tüketilmesine yol açmıştır.

Tez çalışması kapsamında mülakat yapılan Din Adamı 1, özellikle Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde gençler arasında değer aşınmasının çok fazla olduğunu belirtmiştir. Gençleri suçtan kanunlardan ziyade değerlerin koruyabileceği üzerinde duran Din Adamı 1, gençlerin değerlerden yoksun olması özellikle bölgede suç oranını arttırmakla birlikte, PKK'ya katılımı da arttırmaktadır şeklinde düşüncelerini ifade etmiştir. Din Adamı 1, bölgede açılan dersane ve özel eğitim kurumlarının ders takvyesinin yanında gençlerle değerleri de aktarıyor olması, sorunun çözümü adına önemli bir hamle olduğunu belirtmiştir. Ona göre son günlerde yaşanan dersane ve özel eğitim kurumlarının kapatılması gençleri yeniden PKK'nın çekim alanına sokacaktır.

Armağan, ekonomik ve toplumsal bunalımların yoğunlaştığı, insanların arayış içine girdiği ve gelecek kaygısı içinde olduğu toplumlarda, değerler sisteminde önemli değişimler yaşandığını savunmaktadır. Ona göre değerler sistemindeki değişimler, en çok kültürü ve davranış biçimlerini etkiler. Bu bağlamda kültürel yozlaşma sürecinde, ahlaki değerler altüst olduğu gibi, insancıl ilişkiler de

bozulmaya, insanlar bireyselleşmeye ve yabancılaşmaya başlar. Bu süreç, amaç için bütün yolların geçerli olduğu bir anomi durumu yaratarak toplumu derinden sarsmaya başlar. Bu durumdan en çok etkilenenler ise Armağan'a göre dar gelirliler ve gençlerdir. Ekonomik özgürlükten yoksun olan ve paranın her şeyi çözebileceğine inanan gençler, en kısa yoldan para kazanmanın yollarını aramaya başlarlar. Çalışma ve üretme yerine, şans oyunlarına ve ahlaki olmayan yollara tevessül etme eğilimi gösterirler (Armağan, 2004).

Yine Armağan, bu yozlaşmanın sonucunda “televole” kültürünün ortaya çıktığını ve gençliği etkisi altına aldığından bahseder. Ona göre televole kültürü; öncelikle dar gelirli gençleri olumsuz etkilemekte, değerler sistemini altüst ederek ahlaki çöküntüye neden olma, toplumsal depresyona neden olma, idoller oluşturmak suretiyle taklitçiliğin gelişmesine neden olma, insanları depolitize etme, tüketimi ve lüks tüketimi kamçılama, kültür ve kuşak çatışmalarını tetikleme, aile ilişkilerini bozma, sanal bir yaşam biçimi çizerek kitleleri pasifize etme gibi çok çarpıcı toplumsal erozyonlara yol açmaktadır. Aynı zamanda televole kültürü, geri kalmış toplumların egemen güçlerce uyutulma psikolojisinin de bir eseridir (Armağan, 2004: 84).

Harlak, ergenlik döneminde bazı sorgulamaların olduğundan söz etse de, ilerleyen gençlik yılları boyunca bireylerin, sık sık iyi-kötü, doğru-yanlış, uğruna mücadele etmeye değer olan-olmayan, hayatta önemli olan-olmayan şeklinde sorular sorduğunu ve yargılara vardığını vurgular. Bu bağlamda Harlak, bireyin bu sorulara verdiği cevaplara göre bir değerler sistemi oluşturduğunu ve bu değerlerin de kimliğinin bir parçası haline geldiğini savunmaktadır (Harlak, 2012: 26).

Socrates'e ait olarak bilinen aşağıdaki anlatım, aslında genç olmanın binlerce yıldır değişmeyen bir olgu olduğunu kanıtlıyor. “Bugün gençlik lükse bayılıyor. Düzgün terbiyeleri yok ve otoriteyi hor görüyorlar. Büyüklerine saygısızlık ediyor, spor yapmak yerine gevezelik ediyorlar. Büyük birisi odaya girdiğinde ayağa kalkmıyorlar. Anne babalarına karşı çıkıyor, başkalarının önünde çok fazla konuşuyor, yemeği hızla midelerine indiriyor ve öğretmenlerine zulmediyorlar.”

2.4.4. Gençliğin Psikolojik Sorunları

Fizyolojik, bilişsel, ruhsal ve sosyal anlamda gelişmekte olan bireyin, en karmaşık gelişim dönemi olan ergenlik ve gençlik çağı, en fazla psikolojik sorunlarla gündeme gelmektedir. Gelişim evreleri arasındaki geçiş dönemlerinden en kritiği olan bu dönem, çalkantılarla ve dalgalı ruhsal durumlarla iç içe geçmiştir. Ruh sağlığı, yani insanın psikolojik yapısı, Dünya Sağlık Örgütü (WHO) tarafından "kişinin kendisiyle ve çevresiyle uyum içinde olmasıdır" şeklinde açıklanmıştır. Bu tanım perspektifinde gençlik döneminin, ruh sağlığının en dalgalı dönemi olması gayet doğaldır. Her yönüyle değişim ve gelişime bağlı olarak entropi yaşayan genç için bu dönem, aynı zamanda ruh sağlığının da en dengesiz olacağı dönemdir.

Ruhsal açıdan sosyalizasyon süreci dışında kaldığı takdirde; gençlik yüksek idealler yerine, insanlar arasına karışmaktan hoşlanmayan, çaresizlik içindeki psikolojik-ruhsal yapılarıyla kırılcılık, agresiflik, şiddet ve vahşet gibi örüntüler geliştirmekte, siyasal ve sosyal entegrasyon, patolojik mantık kurgularıyla çağın hastalığı biçimine dönüşebilmektedir. İşte çağımızın bu hastalığı, siyasal yabancılaşma, psikolojik yalnızlaşma ve sosyolojik şiddet örüntülerini içermektedir (Tuncay, 2000: 92). Tüm bu şiddet eğilimleri bireylere genellikle suç işlemeye yönlendirmektedir. Araştırmaya katılan Din Görevlisi 1, bölgede gençlerin manevi boşlukta olduklarını ve bu boşluğun her geçen gün onları daha da olumsuz etkilediğini belirtmiştir. Bunun önüne geçilebilmesi için manevi temelli eğitimlerinde iyi programlanması ve gençlere verilmesi gerekmektedir. Emniyet Görevlisi 1'de benzer düşüncelere sahiptir. O da gençlerin maneviyatlarının sağlam olması onları suça bulaşmaktan da alıkoyacaktır.

Gençlik döneminde yaşanan çok çeşitli psikolojik ya da psikiyatrik sorunlardan bazıları, çeşitli kaynaklarda şu şekilde geçmektedir: depresyon, mani, yaygın anksiyete bozukluğu, panik bozukluğu, akut ve posttravmatik stres bozukluğu, obsesif kompulsif bozukluk, sosyal fobi, özgül fobi, somatoform bozukluğu, psikotik bozukluklar, dissosiyatif bozukluk, yeme bozuklukları, uyku bozuklukları, dürtü kontrol bozuklukları, kişilik bozuklukları, madde bağımlılığı,

dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu, ilişki sorunları, psikososyal stres faktörleri, tik bozuklukları ve konuşma bozuklukları (www.cocukaile.com, 2014).

WHO'nun yapmış olduğu araştırmada, depresyon gelişmişlik kriterinden bağımsız olarak, bütün ülkelerde aynı sıklıkta görülmektedir. Aynı bulgulara göre, beş gençten en az birinde depresyon belirtileri görülmektedir. Depresyon, çağın en sık rastlanan hastalıklarından birisi olarak kabul edilmekte ve Dünya çapında kullanılan antidepresan miktarında büyük artışlar yaşandığı, her mahfilde dile getirilmektedir. Uzmanlara göre depresyon belirtilerinin, gençlerin tipik davranışlarıyla büyük benzerlikler göstermesi, hastalığın teşhis ve tespitini de zorlaştırmaktadır. Örneğin, gençler ergenlik dönemlerinde birbirine benzer sorunlu davranışlar sergilemektedirler. Bu davranışlardan bazıları şu şekilde sıralanabilir: otorite olarak gördüklerine karşı tavır geliştirme, olumsuz tutum ve davranışlar, toplumun genel kabullerinin dışında tavır geliştirmeler, yaşantılarında tedirginlik, ailevi sorunların çözümünde yardımlaşmadan çekinme, yalnız kalma isteğinden dolayı odaya kapanma ve dolayısıyla aileden uzaklaşma, derslerinde başarısız olma, kıyafet seçiminde özensizlik ve dağınıklık, başta karşı cins olmak üzere sevgi ilişkilerinde kabul görmeme, reddedilme ve reddedilmeye karşı özel duyarlılık gibi durumlar, aynı zamanda depresyona özgü durumlar olarak da karşımıza çıkmaktadır.

2.4.5. Gençliğin Yabancılaşması, Kimlik ve Benlik Sorunları

Geçtan'a göre gençlik döneminde yaşanan sorunlardan birisi de, fenomenolojik kopukluk sonucu ortaya çıkan kendine ve gerçeklere yabancılaşmadır. Bu durum, özellikle insan ilişkileri bakımından kısır ve soyutlanmış gençlerde görülür. Böyle bir genç, giderek artan kopukluk duygularına bir çözüm bulma adına; kendisiyle, diğer insanlarla, gruplarla ya da değer verdiği tarihsel geleneklerle bağlantı kurmaya çalışır. Bunu başaramadığı takdirde ise Geçtan'a göre sonu psikoza kadar bile varabilecek kopukluklar yaşayabilir ve kendisini marjinal gruplar içerisinde bulabilecektir (Geçtan, 1981: 66).

Marshall, gençlik döneminin daha çok; ergenlik dönemi özelliklerinin oluşturduğu etkilerle veya genç bireylerin harcama bozuklukları ve boş zaman etkinliklerinin medya güdümünde -reklam ve diğer kitle iletişim araçlarının- etkisi sonucunda yanlış yönlendirilmesiyle açıklandığını vurgular. Dikkat çekici bir yaklaşımı ise; okul, ev ve iş hayatının fonksiyonel olarak birbirinden farklı olması gençleri yetişkinlerden giderek daha belirgin bir şekilde kopardığını, gençlerin bu durumun farkında olmalarını sağladığını ve anne-babaları yerine akran gruplarının etkisine açık bir hale getirdiğini savunmaktadır. Kuşaklar arasında görülen kültürel çatışmalar, modern endüstriyalizmdeki ana çatışma biçimi olarak toplumsal sınıfın yerini almıştır. Yine de sınıf, farklı gençlik kültürlerinin içeriğinin şekillenmesinde önemli rol oynamaktadır. ABD'de yapılan araştırmalarda, esas olarak orta sınıf gençliğinin üniversite kültürleri ile işçi sınıfından gençlerin kaba ya da kenar mahalle kültürleri arasında ayırım yapılmıştır (Marshall, 1999: 68).

Armağan, gençlik üzerine yaptığı çalışmalardan elde ettiği bulgularla, gençlerde meydana gelen yabancılaşma, gelecek kaygısı ve kimlik sorunlarına işaret eder. Bütün bu problemlerin ana nedenlerini ise; toplumsal baskılar, özgürlük kısıtlaması, eğitim sisteminin yetersizliği, toplumsal eşitsizlikler, işsizlik oranının yüksekliği, toplumdaki dışlanmışlık duygusu, toplumdaki genel anomi durumu, toplumda kendini yalnız hissetme duygusu, üniversiteye girememe ya da atılma korkusu, siyasi baskılar ve iletişim eksikliği şeklinde formüle etmektedir (Şermin, 1984: 74). Kimlik arayışının temelinde gençliğin mutsuzluğunun yattığını savunan Armağan, bu mutsuzluğu ise; ülke çapında gerçekleşen ekonomik dengesizlikler, politikacılara olan güvensizlik, kültürel kirlenme, geleceğe ait belirsizlikler, sosyal çözülme, yozlaşma, çürüme, medyanın sunduğu toplumsal çelişkiler ve şiddet gibi faktörlerin tetiklediğini ileri sürmektedir. Bütün bu sorunlar yumağı ise ona göre gençliğin yabancılaşmasına neden olmaktadır (Armağan, 2004: 93).

Yabancılaşma, kavram anlamı itibariyle bireysel psikolojik durumun varlığına işaret eder. Bireyin içinde yaşadığı toplumdan soyutlandırılmış ve topluma, toplumun sahip olduğu kültüre yabancı olan, hatta inkar eden kişiyi ifade eder. Yabancılaşma bu özellikleri ile toplumsal özellikler taşır. Tezcan'a göre konu, bu

yüzden sosyolojik bir boyut kazanmıştır. Yabancılaşma, sanayi toplumlarında toplumsal yapıyı oluşturan tüm kurumları ve bireyler arası ilişkilere tesir eden bir kavram durumuna gelmiştir (UTSAM, 2013). Konunun en çok etkilediği kesimlerden birisi de gençliktir. Ergenlikten başlayıp üniversite öğrenimine devam eden bu durum, gençlik bunalımlarına yol açmıştır. Gençlik sorunlarının yoğunlaştığı tüm ülkelerde yabancılaşma kendini göstermektedir. Ülkemiz gençliği de yabancılaşmadan geniş ölçüde etkilenmektedir. Yabancılaşma üzerine yoğun çalışmalar yapan araştırmacılardan birisi olan Seeman, yabancılaşma kavramının boyutlarını ve içeriğini; güçsüzlük, anlamsızlık, kuralsızlık, soyutlanma ve öz yabancılaşma tabirleriyle açıklamıştır (Tezcan, 1991: 56).

Tezcan, gençliğin yabancılaşmasını sosyolojik olarak; gençlerin tüm toplumla psikolojik, toplumsal, ekonomik ve siyasal yönlerden bütünleşememesi ya da zayıf bütünleşmesi, gençliğin bir alt kültür olarak ortaya çıkışı, uyum sağlama kapasitesinin başa çıkamayacağı kadar hızlı toplumsal değişmelerin varlığı ve gençlerin bu değişime toplumsal olarak yerleşememesi, toplumsal ve kültürel karşıtlıklar sonucu ortaya çıkan belirsizlik, başarılı olma arzusu, uyuma zorlanma ve ilgi/özen yokluğu gibi sebeplerle izah etmiştir. Son olarak da yabancılaşmış gençleri; “aldırmayanlar”, “devrime inananlar” ve “tutucular” olarak sınıflandırmıştır (Tezcan, 1991: 99).

“Self-esteem”, ya da “self-respect” gibi kavramlarla da anılan ve dilimizde benlik ya da benlik saygısı şeklinde kullanılan kavramlar, bireyin kendisini kabullenip değer vermesi, kendine güvenip yine kendine saygı duyması anlamlarını taşımaktadır. Çuhadaroğlu’na göre benlik saygısı, bireyin kendini tanıması ve duygusallıktan uzak objektif bir şekilde analiz etmesi ile kendi olumlu ya da olumsuz yönlerini, olduğu gibi kabullenip kendini içselleştirmesi sonucunda, kendisine karşı sevgi, saygı ve güven duygularından oluşmaktadır (Çetin, 2012: 105). Gençlerin benlik saygılarının oluşmasının sosyalizasyon süreçleriyle olan yakın ilişkisi, yapılan araştırmalarla incelenmiş ve benlik oluşumunun, sosyo-ekonomik yapı, aile, çevre, gelişimsel değişkenler ve kişinin yaşam alanındaki işlevselliği ile ilgili olduğu tespit edilmiştir.

Kimlik duygusu, ego kimliği, kimlik oluşumu ve kimlik bunalımı gibi kavramlar ise ilk olarak Erikson tarafından ortaya atılmıştır. Elbette ki kimlik oluşumu gençlik döneminde gerçekleşmekte, yaşanan sıkıntılar, ya bu süreci geciktirmekte ya da yanlış, sorunlu, eksik kimlik gelişimine neden olmaktadır (Onur, 1987: 84). Kimlik bunalımı veya karmaşası olarak adlandırılan dönem gençlik döneminde baş gösteren ve kişinin kim olduğunu algılamasına yönelik, kimlik oluşum sürecindeki sancılarla ortaya çıkan bir gençlik sorunudur.

Kimlik, bireyin kendisi hakkındaki görüşüdür. Nasıl biriyim? Nasıl olmak istiyorum? Sorularına verilen cevaplar kimlik duygusunun oluşmasını sağlar. Bireyin kim olduğunu, ne olduğunu, yaşamın neresinde ve nasıl olduğunu bilmesi kimliğin kazanılmasıyla başlar. Genç, ergenlik döneminden, ya kimliğini kazanmış ya da kimlik karmaşası ile çıkar. Bu dönemde yaşanan kimlik bocalamasının nedeni şunlardır: Düşünce sistemindeki değişiklikler, cinsel rollerdeki değişimler ve meslek seçimine yönelme. Ergenlik dönemi, bireyin kendisini aradığı, yaşamda önemli seçimlerin yapıldığı dönemdir (Merton, 1938: 98). Genç, çevresindekilerin kendisiyle ilgili düşüncelerine önem verir. Çevresinde sevdiği, güvendiği, kendisini yargılamadığı bir yetişkin bulunduğu anda, ona benzemek, onun gibi olmak ister. Buna özdeşleşme denir. Kimliğin oluşumu özdeşleşme süreciyle de ilgilidir. Ergenler gelişimleri açısından uygun modellerle karşılaşırlarsa sağlıklı bir kimlik geliştirebilirler. Aksi durumda kimlik arayışı ve karmaşası sürer gider. Kimlik; bireyin yalnızca kendine özgü tutumlarından, duygularından, algılarından, değerlerinden ve davranışlarından oluşan, kendi hakkındaki görüşüdür (www.geometrik.org). Kısacası, kimlik kişiliğin öznel yanıdır.

Kimlik oluşumu şu sorulara cevap aranarak belirlenir: Ben kimim? (Kendimizi tanıma ve kendimize ilişkin kararları kapsar) Benim için neler değerlidir? (Bireyin değerler sistemini kapsar) Hayattan neler istiyorum? (Bireyin çeşitli istek ve ideallerini kapsar). Bu soruya verilecek cevaplar, bireyin kendisine ilişkin kararlarını, değerler sistemini ve ideallerini kapsar. Böylece kimlik ortaya çıkar. Ben kimim? Ne yapabilirim? sorularının cevapları “gerçek kimliği”; Benim için ne değerlidir?

Hayattan neler istiyorum? sorularının cevapları ise özlem duyulan “ideal kimliği” gösterir (www.geometrik.org, 2014).

Gelişim görevlerini yerine getirmedeki başarı derecesi benlik algısını etkiler. Eğer birey, içinde bulunduğu gelişim döneminin gelişim görevini başarıyla tamamlayabilirse kendine olan güveni artar, mutlu olur. Başarısız olursa, kendine güveni sarsılır, huzursuz olur. Sonraki gelişim dönemi için güçlüklerle karşılaşır (www.geometrik.org, 2014).

Geçtan, toplumsal değişim sonucu ortaya çıkan kimlik bunalımlarına karşı son zamanlarda gençlerin en sık başvurduğu yöntemin, “kimlik geçişi” olduğunu vurgulamıştır. Ona göre bu olgu, spesifik olarak politize olma biçiminde ortaya çıkmış ve kendi varsayımlar sistemini geliştirmekte güçlük çeken bazı gençlerin politik öğretilerde kimlik bulmalarına yardımcı olmuştur (Geçtan, 1981: 108).

Gençlikle ilgili sorunların sadece yukarıda sıralanan sorunlardan ibaret olduğunu ifade etmek mümkün değildir. Ancak sayılan bu sorunlar, başlıca ve toplumsal etkileri bakımından önemli sonuçlar doğuran sorunlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Bunun yanında sosyal, kültürel, psikolojik, ekonomik ve politik alanda ve daha birçok konuda önemli gençlik sorunları bulunmaktadır.

Ülkemizde bütüncül bir gençlik politikasının varlığından söz etmek mümkün olmadığı gibi; gençlik politikalarına yön verecek bilimsel bir sorun analizi de bulunmamaktadır. Öyle ki, Türkiye’de gençlikle ilgili yapılan iki önemli araştırmanın ikisi de, yabancı kuruluşlar tarafından yapılmıştır. Çok önemli bulgulara ulaşılan bu çalışmalardan da yeteri kadar yararlanıldığı tartışma konusudur. Türkiye’de gençlik alanında çalışan STK’lar ve diğer gönüllü yapılanmalar arasında da ortak hareket ve yaklaşım birlikteliğinin bulunmadığı görülmektedir. Ulusal Gençlik Konseyi’nin kuruluşunun gecikmesinin en önemli nedenlerinden biri de, bu birlikteliğin sağlanamamış olmasıdır (Soygüzel, 2010: 48).

Türkiye’nin genç bir nüfusa sahip olması görece bir avantaj olarak değerlendirilmektedir. Ancak artan ve gençleşen nüfus, beraberinde eğitim, sağlık,

konut, istihdam gibi alanlarda bir takım yeni yatırım ihtiyaçlarını gündeme getirmektedir. Devlet tarafından sunulan gençlikle ilgili hizmetler, oldukça merkezileşmiş ve sportif hizmetlerin içerisinde kaybolmuş durumdadır (www.abpe.org.tr). Gençler; sosyal, kültürel, sanatsal, psikolojik vb. birçok alanda desteklenmeye ihtiyaç hissederler (Soygüzel, 2010: 52).

2.1.1. Gençliğin İstihdam Sorunu

Türkiye’de gelişen ekonomik yapı işsizlik sorunun azalmasını sağlamıştır. Yapılan yeni yatırımlar gençlerin daha çok istihdam edilebilmesini sağlamıştır. Sosyal güvence altında olan gençler bireysel ve sosyal açıdan daha uyumlu olabilmektedirler. Gençlerin bir şekilde istihdam edilebilmesi onların ruh sağlığı ve verimliliği üzerinde çok olumlu tesirler oluşturabilmektedir. Son yıllarda gençlerin ekonomik faaliyetlerin içerisine çekilmesiyle birlikte gençlerde başta suça bulaşma olmak üzere genç intiharlarına kadar önemli azalmalar olduğu görülmektedir. Gençlerin istihdamı sadece üretim ve gelir yaratmaz, aynı zamanda sosyal bütünleşmenin en önemli aracıdır (Varış, 1968: 86). TÜİK verilerine göre ülkemizde işsizlik oranı %9,5, işsiz sayısı 2 milyon 390 bindir. Ülkemizde çalışabilir yaştaki her yüz kişiden sadece 46’sı çalışma imkânı bulabilmektedir. Bu rakamın ABD’de ise yüzde % 74, AB’de % 64 düzeyinde olduğu bilinmektedir (www.abpe.org, 2014).

Gençlerin önemli bir kısmı ücretsiz aile işçisi olarak sosyal güvenceden yoksun olarak tarım işlerinde çalışmaktadır. Gençlerin büyük bir kısmı da turizm, küçük sanayi ve ticaret işletmeleri vb. yerlerde sosyal güvenceden yoksun ve düşük ücretlerle çalışmaktadırlar. İşsizlik gençler için önemli bir sorun olmakla birlikte, mesleksizlik de bu sorunu besleyen faktörlerden birisi olarak ifade edilebilir. Özellikle yükseköğretime devam edemeyen gençlerin büyük bir bölümünün aynı zamanda geçerli bir mesleği de bulunmamaktadır (www.abpe.org.tr, 2014).

Gençlerin en verimli dönemlerinde bu şekilde işsiz kalmaları onları farklı sosyal sorunların içerisine sürüklemektedir. Bu tür gençlerin suça bulaşma ihtimalleri oldukça yüksektir (Volkan, 2010: 42). Özellikle Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri’nde yaşayan gençlerin önünde yeterli iş olanakları bulunmadığı için çok

fazla yol bulunmamaktadır. İş bulamayan gençler ya iş bulma ümidiyle Batıya gidiyorlar, ya da bölgede kaçakçılık gibi sorunlu bir işle uğraşıyorlar. Her ikisini de yapmayan bir çok genç için terör örgütüne katılmak da ihtimaller arasına girmektedir.

Mülakat çalışmasına katılan ve sorulara cevap veren Vatandaş 2, kimsenin kendi rızasıyla isteyerek örgüte katılmadığını özellikle ekonomik çaresizliğin gençlerin önünde başka bir ihtimal bırakmıyor şeklinde düşüncelerini ifade etmiştir. Gençlerin yeterli eğitimi alamamaları üstüne de iş bulamamalarının örgüte kolayca katılmalarını sağladığını vurgulayan Vatandaş 2, sorunun çözümü adına bölgedeki iş ve eğitim olanaklarının acilen düzeltilmesi gerektiğini vurgulamıştır. Yine benzer ifadeler mülakata katılan Emniyet Mensubu 1'den de gelmektedir. Emniyet Mensubu 1 teslim olan veya yakalanan teröristlerle konuşulduğunda ekonomik sorunların ve sosyal çaresizliğin örgüte katılmada önemli bir etken olduğunun ortaya çıktığını gördüklerin belirtmiştir.

2.5. GENÇLİĞİN TOPLUMSAL YAPIDAKİ YERİ VE ÖNEMİ

Gençliğin toplumdaki yeri ve önemi konusunda Tezcan, daha çok gençlik hareketlerinin ve kalkışmalarının toplumsal değişmeye katkısı üzerinde durmuştur. Bu bağlamda gençlerin, Dünya'daki çeşitli toplumsal hareketler ve devrimlerdeki rollerine değinen Tezcan, İngiltere'deki Protestan reformu, Fransa, Küba, Çin, ABD ve başka ülkelerdeki gençlik hareketlerini bu duruma örnek göstermiştir. Verdiği örneklere rağmen, gençliğin toplumsal değişmeye etkisinin az gelişmiş ülkelerde daha fazla olduğunu vurgulamıştır. Yine bütün devrimsel öğrenci hareketlerinin de daha çok gelişmekte ve sanayileşmekte olan ülkelerde; kaçınılmaz kuşak çatışmaları, ideolojik kutuplaşma, eğitilmiş gençliğin yetersiz istihdamı gibi nedenlerle görüldüğünü vurgulamıştır (Tezcan, 1991: 64).

Sosyolojik anlamda bir alt kültür olarak genel kabul gören gençlik toplumların geçirdiği tüm değişim evrelerinde aktif rol oynadığı gibi, bütün bu değişim ve gelişimlerden de aynı zamanda en çok etkilenen gruptur. Bu bağlamda değişime açık oluşu ve sürekli güncellemesi nedeniyle toplumsal normlar açısından problemlili bir alt kültür olarak karşımıza çıkar. Toplumsal normlar ve kalıplar tüm toplum tarafından kabul edilen davranış kalıpları olduğu için toplumsal bir bütünlük sağlar. Gençlik ise bu bütünlüğü bozan bir görünüm sergileyebilir. Daima eleştirel bir kalıbın içinde bulunan gençlik toplumsal normları da sorgulamaktadır.

Bütün bu olumsuz imajına rağmen gençlik, bir toplumun en önemli öğelerinden birisidir. Milletlerin geleceğinin var olabilmesi ya da kalkınmanın planlanması, her zaman dinamik bir güç olan gençlik olgusunun mevcudiyetine; niteliğine, niceliğine ve uygarlık düzeyindeki konum ve kıvamına göre gerçekleşebilecektir.

Erkal, daha çok idealist, atılgan, hareketli nitelikleriyle dikkati çeken bir sosyal grup olarak tanımladığı gençliği, toplumların geleceğinin önemli bir göstergesi olarak kabul etmiştir. Gençliğin yaratıcılık, dinamizm ve idealizminin, ihtiyarlığın tecrübesiyle buluşmasının ortaya çıkaracağı muazzam potansiyeli vurgulama adına, “keşke gençlik dönemi insan ömrünün son kısmında yaşansaydı” dileğini dile getiren Erkal, gençlikteki yenilikçi ve değişmeci tavrın, toplumda muhafaza edilmesi ve titizlikle korunması gereken değerlerle kaynaştığı süreç, anlamlı olacağını savunur (Erkal, 1987: 62).

Mesleki eğitimin ehemmiyetinin sık sık vurgulandığı ve gençliğin mesleki yönden yetersiz kaldığı yönündeki eleştirilerin, had safhaya çıktığı bugünlere nazire yaparcasına Erkal; gençliğin yetiştirilmesinde, onları sadece ihtisas sahalarının içine hapsetmeyi ve o özel alanın dışında her şeyden habersiz kılmayı, son derece tehlikeli görmüş, bunu dar bir pencereden bakışla ve meslek asabiyeti ile itham etmiştir (Erkal, 1987: 69).

Gençlik döneminin toplumsal yapı için yeri ve önemi konusunda bizlere rehberlik edecek en çarpıcı örneklerden birisi, Cumhuriyetin kurucusu Mustafa

Kemal Atatürk'tür. Zira Atatürk, gençliğe büyük önem vermiş, yüz binlerce insanın hayatı pahasına kazanılmış çok önemli değerlerin hemen hepsini gençliğe emanet etmiştir. Yüksek feraseti ile gençliğin, toplumsal yapı için önemini keşfetmiş ve bu konuda atılması gereken adımları, yeni kurduğu devletin genetik kodlarına yerleştirmiştir.

Atatürk, gençliği içinde bulunduğu toplumun kurallarına uyan bir sağlam nesil olarak görmek istemiştir. Atatürk'e göre; iyi eğitilmiş çağdaş bilgilerle donatılmış ve milli bir terbiye alabilen gençlik, hem yaratıcı, hem gelişmeci, hem de milli varlığı güçlendirici olabilirdi. Bu bağlamda kaleme aldığı Gençliğe Hitabesi, gelecek nesillere yol gösterebilecek çok önemli mesajlar içermektedir. Öyle ki, Erkal'ın yukarıda özellikle vurguladığı gençlerdeki isyan ve müdahale kültürünü çok iyi etüt eden Atatürk, devleti yönetenlerin, gaflet, dalalet, hatta hıyanetlerine bile dur diyebilecek bir vazife şuurunu gençlere emanet etmektedir.

Aynı şekilde gençliğin toplumsal yapı için önemini vurgulama adına, onlara hitap eden bir başka isim ise Necip Fazıl Kısakürek'tir. O da kaleme aldığı "Gençliğe Hitabesi"nde; emanetten, "zaman ve mekânın "emanet edilmesi şuurundan bahsetmektedir. Yine topyekun millet olarak, toplumsal kalkınma ya da milletler muvazenesindeki hak ettiği yere gelmesini sağlayacak güç ve potansiyelin gençlerde olduğunu, çok edebi ve veciz bir dille anlatmakta ve bu yükü aynı Atatürk gibi, gençlerin omuzlarına yüklemektedir.

Atatürk'ün 19 Mayıs 1919'u bayram olarak belirleyip gençlere armağan etmesinin altında çok önemli ipuçları bulunmaktadır. Bu bayram, ne Kurtuluş Savaşı'nın kazanılması, ne her şeyin neticelendiği bir dönemde Cumhuriyet'in kurulması, ne de bir başka başarının ardından ortaya konulan yepyeni bir toplumsal müessesinin kuruluş yıldönümü değil; henüz ortada elle tutulur hiçbir başarı ya da zaferin bahis mevzuu olmadığı bir tarihin yıldönümü. 19 Mayıs 1919 vatan topraklarının hemen her karışının işgal altında olduğu ve topyekûn milletçe esaret zincirlerine vurduğumuz günlerden biri. Dikkat edilirse, Vatandaşın iradesini temsil eden Türkiye Büyük Millet Meclisinin kuruluşu 23 Nisan 1920 değil,

Cumhuriyetin kurulduğu 29 Ekim 1923 değil, Mondros değil, Lozan değil, elde edilmiş önemli bir başarının değil ama bunlara bedel her şeyin başlangıcı olan bir tarih 19 Mayıs 1919. Cumhuriyetin kurucusu, bununla demektedir ki, yeni başlangıçlar, kurtuluşlar, fetihler, kalkınmalar ya da herhangi bir ilerleme harekâtı, ancak gençlerle olabilir. Çünkü gençlik enerjisiyle, dinamizmiyle, amatör ruhuyla her şeye açık ve geleceği yönlendirebilecek yegâne unsurdur.

Potansiyel bir gençliğe sahip, gençliğine yatırım yapan, gençliğini değerler manzumesiyle donatan milletler ancak geleceğe ümitle bakabilir. Yanlış nüfus politikaları ve yönlendirmelerle gençliğini kaybetme noktasına gelen gelişmiş ve özellikle de Batılı toplumlar, gidişatın yönünün, sıkıntılı olduğunu gördüklerinde iş isten geçmiş olup, sonraki politikalarla da gidişatı önlemeye bir türlü muvaffak olamamaktadırlar. Örneğin Japonya'nın nüfusu 2005 yılından beri azalmaktadır. Bu Japonya diye bir devletin ya da milletin belki de, 100 – 150 yıl sonra tarih sahnesinden silinmeye yüz tutacağı anlamına gelmektedir.

2.6. DÜNYA'DA VE TÜRKİYE'DE GENÇLİK

Dünya'da ve Türkiye'de gençliğin genel görünümüne istatistikler ışığında bakmak daha yararlı olacaktır. İstatistiksel verilere göre yapılan değerlendirmeler, gelişmişlik kriterleri açısından aynı ya da yakın kategorideki ülkeleri karşılaştırma adına en verimli sonuçları vermektedir. Bu değerlendirmeler esnasında muhakkak ki, her toplumun kendine has sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel yapıları da dikkate alınmalı, özellikle de sonuçlar değerlendirilirken bu nüanslar gözden kaçırılmamalıdır.

2.6.1. Dünya'da Gençlik ve Görünümü

Topyekun bir Dünya gençliği analizi yapmak pek mümkün gözükme de, Tezcan'ın ABD, Avrupa ve Afrika gençliği üzerine 20-25 önce yaptığı tespitleri, bugünün dünyası ile karşılaştırma ya da tartma şansı olabilir. Ona göre, özellikle ABD

gibi sanayileşmiş ülkelerdeki bazı araştırmalarda, lise gençliğinin tutucu oldukları görülmüştür. Ortalama bir genç, radikal değildir, toplumsal düzeni yeniden yaratmaz ve bozmaz. (Tezcan, 1991: 74). Bu yaklaşımı, bugün için ne kadar söyleyebiliriz, tartışılır. Zira ABD gençliğinde yer yer yaşanan, okul baskınları ve “Wall Street’i işgal et” (Occupy Wall Street) gibi kitlesel eylemler, Tezcan’ın ileri sürdüğü yaklaşımın belli ölçüde değiştiği anlamına da gelebilir.

Avrupa gençliğinde durum farklıdır. Onlar da sorunlar karşısında sürekli tepkilerini belirtmektedirler. Giderek artan işsizlik, konut yetersizliği, çevre kirlenmesi, nükleer santraller gibi konularda sık sık kitle gösterilerine başvurarak bireysel mutluluk ya da mevcut durumu korumaya yönelmektedirler. Tezcan’a göre bireyci ve keyfe yönelmiş bu kuşaklar, gençler küresel sorunlardan dolayı sorumluluk hissetmeden, kendi hazları doğrultusunda yaşama yolunu seçmektedirler (Tezcan, 1991: 78). Bu bağlamda Tezcan’ın Avrupa gençliği için yaptığı tespitlerin, ABD için olanların aksine hala geçerliliğini yitirmediğini söylemek mümkündür.

Afrika gençliğinin, özel bir durum gösterdiğini ifade eden Tezcan, geleneksel toplumun eğitim sistemiyle biçimlendirdiği Afrikalı gencin, başkalarıyla bir arada yaşama alışkanlığı, hizmet aşkı, ailesi ile özdeşleşme bilinci, meslek sevgisi, topluluğun değerlerine bağlılık, toplulukla özdeşleşme bilinci gibi daha çok doğu toplumlarına has, birbiriyle ilişkili özellikler taşıdığını vurgulamaktadır. Çok sayıdaki genç, hiçbir mesleksel eğitimden geçmeden yetişmekte ve böylece işsizlik ordusu oluşturmaktadırlar. Modernleşme, geleneksel topluma özgü eğlence duygusunu da kaybettirdiği için, gençler atalarına yaraşır biçimde eğlenememektedirler. Bu yüzden Tezcan’a göre bugünkü Afrika gençliğinde yoğun bir bunalım söz konusudur (Tezcan, 1991: 56). Bu tespitler de belki çok ufak değişmelerle birlikte üç aşağı beş yukarı günümüzde geçerliliğini korumaktadır.

Asya gençliği hakkında ise; özellikle Hint, Japon, Çin ve Güney Kore parantezindeki Uzak Doğu gençliğinin, teknolojiyle olan münasebeti ve küresel vizyonları ile Dünyaya yön verdiklerini söylemek mümkündür. Globalleşmenin had safhaya çıktığı ve Dünyanın küresel bir köy haline geldiği bugün ki bilişim çağında,

herkesten fazla dünya ile entegre olmuş Uzak Doğu gençliğinde, elbette ki kültürel anlamda da belli bir yozlaşmadan bahsetmek mümkündür. Örneğin, geleneklerine bağlılıklarıyla öne çıkan Japon toplumunda, sanılanın aksine insanlar artık sokaklarda kimanolarla gezip, bonzai ağacı yetiştirmiyor. Özellikle gençlikte; batılı modern toplumlarda görülen her türlü giyim kuşam tarzı ve tüketim alışkanlıklarının aynılarını görmek mümkündür.

Otrakçı'nın son dönem dünya gençliği ile ilgili paylaştığı demografik ve ekonomik veriler, genel görünüm hakkında önemli ipuçları vermektedir. Bu bağlamda, AB'ye üye ülkelerin toplam nüfusa göre genç nüfus oranı % 11,8 iken, bu rakam ABD'de % 14,1 civarındadır. OECD kaynaklarına göre ise genç nüfustaki işsizlik oranları, 2008 yılındaki küresel çapta yaşanan krizin etkisiyle, oldukça yükselmiştir. Buna göre krizi üst seviyede yaşayan ülkelere, İspanya ve Yunanistan'da genç işsizlerin oranı % 60'lara kadar çıkmıştır (Otrakçı, 2014: 54).

Ulusal gençlik politikalarının nasıl hazırlanacağı üzerine çalışmalar yapan Acar, ilgili makalesinde; yeni bir Avrupa gençliği yaratma ideali çerçevesinde, Avrupa Konseyi tarafından 2001 yılında hazırlanan Beyaz Kitap (White Paper) üzerinde durmuştur. Gençlik politikalarını belirlemek ve uygulamak amacıyla Avrupa Komisyonuna üye ülkelerde oluşturulan bu belge, ideal gençlik meydana getirmek için gerekli olan bakış açılarını da belirlemiştir. Buna göre olması gereken en genel ve ideal bakış açısı şunları içermelidir: Karar alma süreçlerine dâhil olabilmeyi vurgulayan *Gençler İçin Aktif Vatandaşlık*; özellikle mesleki eğitimin enformel boyutlarını da göz önüne alan *Deneyim Alanlarının Genişletilmesi*; son olarak da *Gençler Arasında Özerkliğin Geliştirilmesi* (Acar, 2008: 85).

Günümüzdeki sosyal düzenin, genç nüfusun ihtiyaçlarını karşılayabilecek bir gençlik politikasının sahip olması gereken önemli iki unsura dikkat çeken Acar; hazırlanacak politikaların, gençlerle ilgili tüm sektörleri kapsamaması, sektörler arası tutarlılığı ve işbirliğini yansıtacak, gençlerin aktif birer vatandaş olabilmelerini sağlayacak yapıları ortaya koymasını gerektiğini vurgulamıştır. Yine Acar, Avrupa Konseyi'nce gerçekleştirilen (Experts on Youth Policy Indicators Third and

Concluding Meeting 26–27 March 2003, European Youth Centre Strasbourg) farklı bir çalışmada ortaya atılan, gençlik politikalarının sahip olması gereken amaçları ise şu şekilde özetlemektedir: (Acar, 2008: 84).

- Sorun odaklı bir yaklaşım yerine fırsat odaklı bir yaklaşımla, uyumlu ve karşılıklı bir pekiştirme aracılığıyla gençlere yatırım yapmak,
- Gençlik politikalarının stratejik formülasyonunda ve politikanın uygulamasında işlevselliği sağlamak amacıyla gençlerin görüşlerini ortaya çıkarmak için, gençlerin katılımını sağlamak,
- İstihdam piyasasında ve sivil toplumda tam anlamıyla yer almalarını sağlamak için gençlerin bilgilerini, becerilerini ve yeterliliklerini geliştirecek koşulları sağlamak,
- Gençlik politikalarının etkililiğini göstermesi bakımından sağlıklı veri toplanması için sistemler kurmak ve özellikle bazı sosyal grupların etkili hizmet alamamasına neden olan politika boşluklarını açığa çıkarmak ve politika boşluklarını azaltmak.

2.6.2. Türkiye’de Gençliğin Görünümü

Erkal Türk gençliğini şu şekilde sınıflandırmıştır: (Erkal, 1987: 74)

- A. Öğrenci Gençlik
 1. Orta Öğrenim Gençliği
 2. Yüksek Öğrenim Gençliği
- B. Okul Dışı Gençlik
 1. Çalışan Gençlik
 2. Kır Alanı Gençliği
 3. İşsiz Gençlik
 4. Asker Gençlik
 5. Gecekondu Gençliği
- C. Özel Durumlu Gençlik
 1. Fizikî ve Zihnî Özü Olan Gençlik

2. Hükümlü ve Tutuklu Gençlik

D. Yurtdışındaki Türk Gençliği

Tezcan'a göre gençlik toplumumuzda, Osmanlı döneminden bu yana yenilikçilik simgesi olmuştur. Ona göre bu yenilikçilik, Türk toplumunu ileriye götürme biçiminde gerçekleşmiştir. Osmanlı döneminde Batıcılık, Cumhuriyet döneminde Atatürkçülük, gençliğin benimsediği amaçlar olmuştur. 1968 öğrenci olaylarını da vurgulayan Tezcan, bu eylemlerle birlikte özellikle üniversite gençliğinin; gerek kamuoyu, gerek üniversite çevreleri ve gerekse siyasal iktidar üzerinde bir baskı grubu oluşturduklarını, bu baskı sayesinde de büyük değişim ve ilerlemeler kaydedildiğini vurgulamıştır (Tezcan, 1991). İdeolojik bir yaklaşım olarak görebileceğimiz bu görüşünde Tezcan, 68 kuşağı ve sonrasındaki gençlik hareketlerinin çok daha fazla siyasallaştığını, yaşanan şiddet olaylarının ise, iktidar sahiplerinin yanlış politikaları dolayısıyla yapıldığına dikkat çekmiştir.

Acar'a göre, gençliğe en önemli bakış Türkiye'de Anayasa'da şekillenmektedir. Anayasanın 58. Maddesinde gençlik ile ilgili aşağıdaki ifade yer almaktadır: (Acar, 2008: 46).

“Devlet, İstiklal ve Cumhuriyetimizin emanet edildiği gençlerin müspet ilmin ışığında, Atatürk İlke ve İnkılâpları doğrultusunda ve devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü ortadan kaldırmayı amaç edinen görüşlere karşı yetişme ve gelişmelerini sağlayıcı tedbirleri alır. Devlet, gençlerin alkol düşkünlüğünden, uyuşturucu maddelerden, suçluluk, kumar ve benzeri kötü alışkanlıklardan ve cehaletten korumak için gerekli tedbirleri alır.”

Görüldüğü gibi, devletin resmi ideolojisi olarak gençlik üzerindeki en temel yaklaşımı, onu korumak ve kollamak üzeredir. Gençliği savunmasız, iradesiz ve çabuk kandırılabilir bir anlayışla tanımlayan bu yaklaşım; fikri hür, vicdanı hür, çağdaş uygarlık seviyesine göz dikebilecek bir gençliğe ne kadar hizmet edebilir. Zaten gençlik olgusu da, gösterdiği gelişim ve değişim süreçleriyle, yönetimlere karşı yaptığı kitlesel eylemlerle bu yaklaşıma karşı dirençli bir duruş sergilemektedir.

Türk gençliğinin özellikle kent ve üniversite gençliği bağlamında kültürel davranış modellerine ışık tutmaya çalışan Memiş; Dünyayı ve Türkiye'yi değiştirme özlemi ile ütopyik, hayalci bir kuşak olarak nitelendirdiği 68 kuşağını ve 1968 öğrenci olaylarını; Türkiye'nin sosyolojik altyapısına uymamasına rağmen, Avrupa'daki öğrenci hareketlerinin taklit edilmesi şeklinde yorumlamıştır. Dolayısıyla, Türkiye'de 1968 öğrenci hareketleri, 1970'lerde şiddet ve teröre dönüşmüştür. Devam eden süreçte 1978 kuşağının, anomik ve yabancılaşmış gençlik kültürünün hâkim olduğu bir hayat alanında yetiştiğini ileri süren Memiş; 12 Eylül 1980 hareketinden sonra anarşi ve terörün azalması, ideolojik bölünmüşlüğün göreceli de olsa törpülenmesi ve yaşanan çok kötü ve bunalımlı deneyimlerin de etkisiyle gençliğin, depolitizasyon sürecine girdiğini vurgulamıştır. Özal döneminin getirdiği serbest piyasa ekonomisi, dünyayla sosyal, kültürel ve ekonomik bütünleşme sürecini başlatmıştır. 1983'den sonra iletişim alt yapısının geliştirilmesi, özellikle çok kanallı ve renkli televizyon yayıncılığının başlaması, 1989 yılı sonunda Sovyetler Birliği ve Doğu Blok'unun da açılması ile birlikte sosyalizm ideolojisi alternatif olmaktan çıkmış ve kapitalizm yükselen değer haline gelmiştir (Memiş, 2012: 54). Geline bu son nokta ise gençliği, modern tüketim alışkanlıklarının bir anlamda kölesi haline getirmiş ve çarkları arasında benliğini yitirmeye mahkum etmiştir.

Türkiye'de gençliğin hali hazırdaki durumuyla ilgili en tanımlayıcı bilgilere istatistiki verilerden ulaşmak mümkün olabilir. Bu bağlamda, çalışmanın bu bölümünde TÜİK'in 16 Mayıs 2014 tarihinde yayınladığı, çok yeni ve güncel istatistiki veriler yer alacaktır.

Türkiye 2013 senesinde 76.667.864 kişilik nüfusa sahip iken, bu nüfusun 12.691.746 kişisini 15-24 yaş grubundaki genç nüfus oluşturmaktadır. Genç nüfusun toplam nüfus içindeki oranı % 16,6 oldu. Bu oranla Türkiye, Avrupa'da 2013 yılında genç nüfusun toplam nüfus içindeki oranının en yüksek olduğu ülke olmuştur. AB üye ülkelerinin genç nüfuslarının toplam nüfus içindeki oranı % 11,5'dir. Yine bu verilere göre Türkiye'de, genç nüfusun % 51,2'sini erkek nüfus, % 48,8'ini kadın nüfus oluşturmaktadır (Tük, 2014).

Türkiye diğer AB ülkelerine nazaran önemli bir genç nüfus oranına sahiptir. 2013 yılı genç nüfus oranı Türkiye’de % 16 iken, bu orana en yakın AB ülkesi olan İngiltere’de % 13’lerde bulunmaktadır. Fakat gelişmişlik için genç nüfusun fazla olması önemli ama tek başına yeterli değildir. Önemli olan genç nüfusa yönelik sosyo-ekonomik programların hazırlanması ve uygulanması gerekmektedir. Aksi takdirde Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde olduğu gibi genç nüfus terör örgütlerinin veya organize suç örgütlerinin insan kaynağı haline gelebilir.

Ülkelerin, gelecek adına önünü görme, eksikleri tespit, yatırımları belirleme ve planlama yapabilme adına, ilerleyen yıllarda nüfusta meydana gelebilecek değişimleri hesaplamaya yönelik yapılan tahminlere nüfus projeksiyonları denir. TÜİK tarafından yapılan nüfus projeksiyonlarına göre, Türkiye nüfusunun 2023 yılında 84 milyon 247 bin kişi olacağı tahmin edilmektedir. Genç nüfusun toplam nüfus içindeki oranının 2023 yılında % 15,1’e, 2050 yılında % 11,7’ye, 2075 yılında ise % 10,1’e düşeceği tahmin edilmektedir (Tük, 2014). Yükseköğretimde net okullaşma oranı bir önceki öğrenim döneminde % 35,5 iken 2012-2013 öğrenim döneminde % 38,5’e yükselmiştir. Yine bu dönemde, Türkiye’de yükseköğretime kayıt yaptıran öğrencilerin % 51,1’i genç erkek nüfus iken, % 48,9’u genç kadın nüfus olmuştur. TÜİK’in, Ulusal Eğitim İstatistikleri Veritabanından elde ettiği bilgilere göre 2013 yılında lise ve dengi okul mezunu gençlerin oranı % 31,1 olurken, yükseköğretim mezunu olan gençlerin oranı ise % 7,5 olarak gerçekleşmiştir (Tük, 2014).

Tablo 1: Lise Mezunu Genç Nüfus Oranı

Lise Mezunu Genç Nüfus Oranı			
En Yüksek ve En Düşük İller (2013)			
En Yüksek İller (%)		En Düşük İller (%)	
Karabük	49,5	Muş	16,5
Bolu	47,3	Ağrı	15,6
Isparta	46,7	Şanlıurfa	13,9

Kaynak: Tük, 2014

Tablo 2: Yüksek Öğretim Mezunu Genç Nüfus Oranı

Yüksek Öğretim Mezunu Genç Nüfus Oranı			
En Yüksek ve En Düşük İller (2013)			
En Yüksek İller (%)		En Düşük İller (%)	
Eskişehir	13,6	Ağrı	3,3
Kütahya	10,6	Van	3,2
Kastamonu	10,5	Şanlıurfa	3,2

Kaynak: Tüik, 2014

Lise ve dengi okul mezunu genç nüfus oranının en yüksek olduğu ilin % 49,5 ile Karabük, en düşük olduğu ilin ise % 13,9 ile Şanlıurfa olduğu gözlenmiştir. Aynı şekilde yüksekokul ve üzeri okul mezunu genç nüfus oranının en yüksek olduğu il, % 13,6 ile Eskişehir, en düşük olduğu il ise, % 3,2 ile Şanlıurfa ve Van olmuştur (Tüik, 2014).

Yukarıdaki tablolardan da anlaşılacağı üzere, terör örgütünün eleman devşirmede önemli etkenlerinden birinin de eğitimsizlik olduğu anlaşılmaktadır. Gençlerin eğitim seviyesinin düşük olmasıyla, örgütün bu gençler üzerindeki etkisinin doğru orantılı olarak arttığı görülmektedir. Bu bağlamda terör sorununun çözümü adına nitelikli eğitimin çok önemli bir araç olduğu anlaşılmaktadır. Fakat üzülerek söyleyebiliriz ki, bütün bunlar bilindiği halde devlet tarafından ciddi, somut, uygulanabilir eğitim projeleri henüz ortaya konmamıştır.

Genç nüfusun medeni durumları incelendiğinde, 2013 yılında gençlerin % 13,7'sinin evli olduğu; bunlardan da % 5,4'ünün genç erkekler, % 22,4'ünün ise genç kadınlar olduğu görülmektedir. Bu değerlerin de resmi evlilikler bağlamında olduğu düşünülürse, kadınlarda evlenme yaşının, erkeklere oranla çok daha düşük olduğunu göstermesi açısından önemlidir.

Gençlik çağı için, onu hayata bağlayacak, geçirdiği buhranlı ve çalkantılı yaşlarında kaybolup gitmesini engelleyecek en önemli değer yargılarından birisi de, geleceğe umutla bakabilmesidir. Bu bağlamda, Türkiye genelinde 2013 yılında, gelecekte umutlu olduğunu belirtenlerin oranı % 77 iken, bu oranın genç erkeklerde % 83,4, genç kadınlarda ise % 84,4 olduğu görülmüştür (Tüik, 2014).

Gençlerin umut düzeyinin en yüksek olduğu iller sırasıyla, % 93,9 ile Kırıkkale, % 93,3 ile Çanakkale ve % 93,2 ile Artvin olmuştur. Bu oranın en düşük olduğu illerin ise % 65,5 ile Yalova, % 67,3 ile Ağrı ve % 68,9 ile Muş olduğu görülmüştür (Tüik, 2014). Tablo 4’de görüldüğü üzere Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri’nde yaşayan gençlerin umut düzeyi oranlarının son derece düşük olduğu görülmektedir. Bölgede yaşanan yapısal sorunlar; işsizlik, eğitimsizlik, aile içi sorunlar, terör vb. bu umut düzeyini düşüren etkenlerden bazılarıdır. Umutlu olduklarını belirten gençlerin önemli bir kısmının da dağa çıkmayı veya örgüte katılmayı bir umut olarak nitelendirmesi de son derece manidardır.

Tablo 3: Gençlerin İllere Göre Umut Düzeyi Durumları

Gençlerin Umut Düzeyinin En Yüksek ve En Düşük Olduğu İller (2013)			
En Yüksek İller (%)		En Düşük İller (%)	
Kırıkkale	93,9	Muş	68,9
Çanakkale	93,3	Ağrı	67,3
Artvin	93,2	Yalova	65,5

Kaynak: Tüik, 2014

Tablo 4: Gençlerin Mutluluk Düzeyi

Gençlerin Mutluluk Düzeyinin En Yüksek ve En Düşük Olduğu İller (2013)			
En Yüksek İller (%)		En Düşük İller (%)	
Kırıkkale	82,2	Tunceli	43,2
Çankırı	81,8	Batman	49,8
Düzce	80,1	Osmaniye	53,6

Kaynak: Tüik, 2014

Tablo 4’de gençlerin mutluluk düzeylerine bakıldığında Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde yaşayan gençlerin mutluluk düzeylerinin diğer illere nazaran yarı yarıya düşük olduğu görülmektedir. Umut düzeylerinde olduğu gibi burada da bölgede yaşanan çaresizlik gençlerin hayata karşı mutluluk düzeylerini olumsuz etkilemektedir. Gerek sosyal gerekse aile çevresinde mutlu edecek etkenlerin kalmaması gençleri dağa ve örgüte biraz daha yaklaştırdığı bir gerçektir.

Türkiye genelinde 2013 yılında mutlu olduğunu beyan eden bireylerin oranı % 59 iken, genç nüfusta bu oran % 65,1 olarak gerçekleşmiştir. Genç erkeklerin % 60,9'u, genç kadınların ise % 69,2'si mutlu olduğunu beyan etmiş ve gençlerin mutluluk düzeyinin en yüksek olduğu iller sırasıyla; %82,2 ile Kırıkkale, % 81,8 ile Çankırı ve % 80,1 ile Düzce olmuştur. Gençlerin mutluluk düzeyinin en düşük olduğu illerin ise % 43,2 ile Tunceli, % 49,8 ile Batman ve % 53,6 ile Osmaniye olduğu görülmüştür (Tüik, 2014).

Bütün bu yukarıdaki istatistikler ışığında TÜİK bülteninde yer alan çarpıcı açıklamaya göre Türkiye, birçok gelişmiş ülkeye oranla, genç bir nüfusa sahip olmasına rağmen, yaklaşık 10 yıl içerisinde, doğuştan beklenen ömrün uzaması ve toplam doğurganlık hızındaki azalış nedeniyle gittikçe yaşlanan bir nüfusa sahip olacaktır (Tüik, 2014).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TERÖR VE PKK TERÖR ÖRGÜTÜ

3.1. TERÖR NEDİR?

Terör ve terörizmin tarihi, birçoğuna göre çok eski zamanlara kadar götürülebilir. Fakat her iki kavramda neden olduğu olaylar ve etki alanları düşünüldüğünde modern zamanların bir olgusudur (Laquer, 1998: 84). Bu nedenle terörizme daha çok sanayileşme insanının keşfettiği mücadele tarzının fikri boyutudur (Bal, 2006: 7). Tarih boyunca insanlar birçok doğal ve beşeri sorunlarla karşılaşmışlardır. Son yüzyılda bu sorunlardan en tehlikelisi ve insanları psikolojik olarak etkileyeni ise terörizmdir (Şenocak, 2006: 5). Terörün ve terör olaylarının ne şekilde, kimler tarafından başlatıldığı konusunda net bilgiler bulunmamaktadır. Bu belirsizliğin bir nedeni de devletlerin terör konusunda politik davranmaları olarak da gösterilebilir. Kimi devletlere göre terör kabul edilen durumlar kim devletlere göre meşru bir hak arayış şekli olarak görülebilmektedir. Örneğin Türkiye'nin uzun yıllardır mücadele verdiği terör örgütü PKK, Rumlar tarafından veya batılı ülkeler tarafından terör örgütü olarak kabul edilmemektedir. Buna karşın tarihte kabul edilen ilk terör olayının Zealots isminde bir örgütün, M.S. 6- 135 yılları arasında ki Roma, Yunan ve Yahudi otoritelerinin kurallarına karşı yaptıkları fiiller oldukları konusunda bir ittifak vardır (Çakmak, 2008: 17). İnsanlar kendi kurdukları sistemlerin boşluklarından doğan ve son derece zararlı olan terör faaliyetleri ve teröristlerle baş etme konusunda da son derece çaresizdirler. Kelime kökü itibariyle "terrere" sözcüğünden meydana gelen terörün bireyleri korkutmak, psikolojik dejenerasyon, dehşete düşürmek gibi anlamları barındırmaktadır (Wilkinson, 1974: 2). Başka bir tanımlamayı ise Fransız Petit Robert sözlüğü yapmıştır. Sözlüğe göre terör kelimesine "bir toplumda bir grubun Vatandaşın direnişini kırmak için yarattığı ortak korku" anlamı yüklenmiştir (Yayla, 1990: 335). Uluslararası terminolojide terör konusunda en önemli sorunlardan biri tanım sorunudur. Türkiye'de son yıllara

kadar “anarşi” kelimesi kullanılırken son yıllarda “terör” kelimesi kullanılmaya başlanmıştır (Şenocak, 2006: 5).

Son yıllarda tartışma konusu olan popüler konulardan biri de “küresel terör” konusudur. “Küresel Terör” kavramı ilk olarak Amerikalılar tarafından ortaya atılmıştır. Amerikalılar ortaya attıkları bu ifadelerle de aynı zamanda güvenlik politikalarını da eş zamanlı yürütmüşlerdir. Küresel terör, zamanla Amerika’nın dünya çapında gerçekleştireceği politikaların da fikri temelini ve nedenini oluşturacaktır (Bal, 2006: 7).

3.2. TÜRKİYE’DE TERÖR ÖRGÜTLERİ

Türkiye dünya üzerinde stratejik bir noktada bulunmaktadır. Tarih boyunca üzerinde bulunduğu Anadolu toprakları sürekli olarak bir başkasının dikkatini çekmiş ve iştahını kabartmıştır. Bu nedenle Türkiye, geçmişten günümüze sürekli olarak terör örgütleri başta olmak üzere karıştırılarak kontrol altına alınmaya çalışılmıştır. Geçmişten günümüze farklı fraksiyonlar denenmiş, farklı terör örgütleri üzerinden ülkenin gelişmesi ve birlik beraberliği engellenmeye çalışılmıştır.

Elde edilen veriler ışığında, Emniyet Genel Müdürlüğü, Türkiye’de 12 terör örgütünün aktif durumda olduğunu, bu terör örgütlerinden 4’ünün yasadışı sol, 3’ünün bölücü, 5’inin de dini motifli örgütler olduğunu bildirmektedir (Bal ve Özeren, 2010: 85). Bu terör örgütlerini şöyle sıralayabiliriz: Devrimci Vatandaş Kurtuluş Partisi/Cephesi (DHKP/C), MKP (Maoist Komünist Partisi), TKP/ML - KONFERANS, Marksist Leninist Komünist Parti (MLKP) adlı yasa dışı sol örgütler, PKK/KONGRA-GEL (Kürdistan Vatandaş Kongresi-KHK) adlı bölücü örgütler ile Hizbullah, Hilafet Devleti (HD), Tevhid-Selam (Kudüs Ordusu), İslami Büyük Doğu Akıncılar Cephesi (İBDA/C) ile El Kaide Terör Örgütü Türkiye Yapılanması adlı örgütlerden oluşuyor. Bu gün faaliyetlerini yürüten terör örgütleri hiç şüphesiz uluslararası bazı güçler tarafından da desteklenmektedir. Bu destekler bazen para bazen de lojistik olarak sağlanmaktadır. Ayrıca, bazı ülkelerin de terör örgütlerine kamp ve eğitim yerleri sağladıkları bilinen bir gerçektir. Dönem dönem

farklı terör örgütleri Türkiye’de eylem gerçekleştirse de PKK kadar uzun süreli ve etki gücüne ulaşamamıştır. PKK kürt vatandaşların yaşadığı bölgede yaşanan yoksulluğun ve eğitimsizliğin büyük oranda faydasını görmüş, yapmış olduğu eylemlere taraftar bulma konusunda zorlanmamıştır.

3.3. PKK TERÖR ÖRGÜTÜ

Terör örgütleri genel olarak elaman teminini gençler üzerinden sağlamaktadır. Özellikle; eğitimsiz, işsiz ve değer görmemiş gençler terör örgütlerinin potansiyel elemanları olarak düşünülmektedir. Kolayca kandırılabilimleri, başka çarelerinin olmaması gençleri örgütlere katılmaya yönlendirmiştir. Bu durum PKK Terör Örgütü içinde aynen geçerlidir (USAK, 2008). PKK Terör Örgütü faaliyetlerine başladığı andan itibaren sürekli yapısal sorunlar üzerinden ve baskıyla eleman kazanma yollarına gitmiştir.

PKK Terör Örgütü’nü fikri temeli yönünden incelenecek olursa, örgütün Marksist-Leninist çizgiden geldiği görülmektedir. Örgüt Kürdistan olarak ifade ettiği Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinin ve bölgede yaşayan kürt Vatandaşının Türkiye Cumhuriyeti tarafından istismar edildiği, sömürüldüğü ve haklarının elinden alındığı tezleri üzerinden hareket etmiş ve günümüze kadar da bu tezleri kullanarak etki alanı oluşturmaya çalışmıştır. Günümüzde ise gelinen noktanın tamamen verilen mücadelenin verilen canların, dökülen kanların bir sonucu olduğu iddia edilmektedir (Özeren, 2010: 75). PKK ilk kuruluş tarihi olarak 1978’de Diyarbakır-Lice ilçesinde yapılan kongre tarihini kabul etmiştir. Örgüt ilk eylemini bu tarihten tam 6 yıl sonra gerçekleştirmiş olup o günden günümüze binlerce askerin şehit olmasına, binlerce insanın ölmesine, bölgenin tüm sosyo-ekonomik olanaklardan yoksun kalmasına ve Türkiye ekonomisi ve toplumsal yapısı üzerinde önemli travmalara yol açmıştır. PKK Terör Örgütü eylemlerini genel olarak Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde gerçekleştirmekle birlikte dönem dönem metropol şehirlerde de eylemlerde bulunmaktadır (Semiz, 2011; Altuğ, 1995).

PKK bölgede uzun yıllardır, özellikle etnik unsurlar üzerinden propaganda yapmaktadır ve bu konuda önemli düzeyde algı oluşturmuştur. Özellikle son yıllarda örgütün şehir yapılanması, örgütün fikri alt yapısını da hazırlamış, eskiden zorla, baskıyla eleman temin eden örgüt böylelikle işini daha da kolaylaştırmıştır. Özellikle, son bir yıldır açılım sürecini örgüt kendi lehine çok iyi değerlendirmiş, kaybettiği güveni yeniden sağlamıştır (USAK, 2008). Süreci kendi başarıları gibi yansıtan örgüt sempatanlarına devlet kuracaklarını ve bu devlette kendilerinin önemli görevlere geleceğini inandırmışlardır. Terör örgütü PKK mensuplarına bakıldığında Emniyet kayıtlarına göre 10-25 yaş arasında oldukları bir gerçektir.

Mülakata katılan Emniyet Mensubu 1, son yıllara kadar örgütün önemli bir bölümünün yaş aralığı 14-25 iken bu ortalamanın 10 yaşına kadar düştüğünü belirtmiştir. Bu düşüğe son yıllarda açılım sürecinin PKK'nın bir başarısı ve devletin çaresizliği gibi yansıtılması, özellikle çocuklar ve gençler üzerinde önemli bir etki alanı oluşturduğunu belirtmiştir.

Geçmiş yıllarda örgüt saflarına katılan gençlerin eğitim seviyeleri düşükken son yıllarda daha yüksek eğitilmiş gençlerin örgüt saflarına katıldıkları belirlenmiştir. Bunun üzerinde de yine sürecin önemli etkileri olmuştur.

Emniyet Mensubu 2, bu konuyla ilgili bir hayli çarpıcı detaylar sunmuştur. Terör örgütü PKK'nın şehir yapılanması olan KCK'nın faaliyetleri ve devletin bu konuda ki suskunluğunun ve çaresizliğinin, bölgede, eğitilmiş bölge halkı dahil heyecana sevk ettiğini ve bunu bir zafer olarak algıladıklarını belirtmektedir.

PKK Terör Örgütü 2010 yılından itibaren, şiddet eylemlerine ağırlık vermiş, fakat karşısında hiç ummadığı bir durum çıkmıştır. Özellikle, asker ve polisin ortak gerçekleştirdiği operasyonlar sayesinde, örgüt çok büyük kayıplar vermiş, lojistik ve eleman olarak bitme noktasına gelen örgüt, açılım sürecinin başlaması ile birlikte yeniden toparlanma sürecine girmiş ve eskisinden daha güçlü bir noktaya gelmiştir.

Mülakata katılan Subay 1'e göre, silahlı mücadelenin durmuş olmasının asla bir barış süreci olmadığı tam aksine PKK'nın toparlanması için önemli bir şans

olduğudur. Ona göre, süreç asker ve polislin elini bağlarken operasyonlarla bitme noktasına gelen örgütün yenilenmesi ve toparlanması adına önemli bir şans olmuştur.

PKK, son bir yıldır din referanslı birtakım yöntemlerde kullanmaya başlamıştır. Özellikle, alternatif Cuma namazları, dini söylemler üzerinden Vatandaşa yaklaşması da yine ilginç bir yöntem olarak karşımıza çıkmaktadır. Örgüt bu yöntemle Vatandaşa yaklaşma ve dinle ilgili olumsuz imajı yıkmayı amaçlamaktadır. Fakat, ortaya çıkan bu dini figürlerin olumsuz durumları medyaya yansınca beklenen etki oluşmamıştır.

PKK, KCK yapılanması üzerinden şehirlerde örgütün fikri alt yapısını kurma çalışmalarına da açılım sürecinde hız vermiştir. Özellikle, Demokratik Toplum Kongresi, Öz Savunma Birlikleri, Siyaset Akademileri, Kent Meclisleri ve son olarak Demokratik Yurtsever Gençlik Meclisi gibi yapılar şehirlerde aktif roller üstlenerek bireyleri örgüte karşı yaklaştırmaya çalışmaktadırlar. Bir taraftan ironik bir durumda ortaya çıkmıştır (UTSAM, 2013). Devlet, bölgede dağa çıkışların önünde nerdeyse tek engel olan dersanelerin kapatılması için uğraşırken, örgüte bağlı Eğitim Destek Evlerinin faaliyetlerine göz yummaktadır. Bu durum özellikle açılım sürecinin samimiyeti ile ilgili şüpheler ortaya çıkarmaktadır.

3.4. TERÖR VE DİĞER TOPLUMSAL DİNAMİKLERLE ARASINDAKİ İLİŞKİ

Terör kavramı, bireysel ve toplumsal açıdan son derece problemlili bir kavramdır. Özellikle, toplumsal açıdan toplumu oluşturan tüm birimleri doğrudan ve dolaylı bir şekilde etkilemektedir. Toplumsal düzenin ve ilerlemenin önünde büyük bir engel olan terör, problemlerin çözümünü de güçleştirmektedir (Özeren ve Başbüyük, 2011: 125). Eğitim, ekonomi, güvenlik, istihdam ve kalkınma terörün başlıca etkiledi toplumsal alanlardır. Terör örgütü PKK genelde yukarıda sayılan konularla ilgili sorunlar yaşayan ve dezavantajlı durumda olan bireyleri etki alanlarına almaktadır. Terör örgütü PKK'nın etkilediği toplumsal dinamikleri aşağıda ki gibi biraz daha genişletebiliriz: Sosyo-ekonomik eşitsizlikler, yoksulluk, nüfus,

eğitim düzeyi, yaş, cinsiyet, etnik yapı vs. şeklinde sıralanabilir. Sıralanan bu şartlar, bireylerin toplum tarafından dışlanmasına ve aynı zamanda terör örgütüne dahil olma noktasında bir neden ve motivasyon kaynağı oluşturmaktadır (Hudson, 1999: 89).

Devlet imkanları her bölgeye veya bireye eşit şekilde ulaştırılamamaktadır. Bu da, bireysel farklılıkları ortaya çıkarmaktadır. Bazıları, çok geniş ve kolay imkanlarla hayatlarını sürdürürken, bazı bireylerde olumsuz şartlarda yaşamlarını sürdürmektedir (zeren v.d. 2010: 35). Bu eşitizliğin bireylerde oluşturduğu adaletsizlik algısı terör örgütlerine olan yatkınlığı ve yakınlığı da beraberinde getirmektedir. Terör örgütlerinin genel olarak ortaya koydukları eşitlik ve adaleti sağlama argümanları tam da bu bireyler üzerinde son derece etkilidir. Bireyler, zamanla terör örgütlerini bu eşitizlikleri giderme ve  alma konusunda bir çıkış yolu olarak görmeye başlarlar (zeren v.d. 2010: 42). Terör kavramına genelde yoksulluk penceresinden bakılır ve oradan değerlendirilir. Yoksulluk bireylerin sosyo-psikolojik açıdan uyumsuzluklarını arttırırken, toplumsal uyum süreçlerinin de güçleştirir. Bu nedenle yoksulluk bireylerin terör örgütlerinin ağına düşmelerini kolaylaştırır. Berman (2002), yoksulluğun ve eşitizliklerin, eğitim düzeyleri ve gelir seviyesinin düşüklüğü ve son olarak işsizlik terörün nedenleri arasında görmektedir. Berman, genel olarak yoksul bireylerin terör örgütleri tarafından hedef olarak seçildiğini belirtmektedir (zeren, v.d. 2010: 52).

Terörizm bir takım uzmanlar, eşitizliklerin artarak devam etmesiyle gelişen bir süreç olarak değerlendirmektedirler (Türk, 1982: 119). Genel bir kanı da; eşitizlik, yoksulluk, işsizlik ve ekonomik açıdan yetersizliklerin terörle doğrudan ilgili olduğu yönündedir (Sever ve zeren, 2011: 45). Özellikle, işsiz bireyler terör örgütlerine daha potansiyel katılabilecek olanlar olarak değerlendirilmektedir. Genel olarak bireyler işsiz kaldıklarında veya hayattan beklentileri azaldıklarında suç yönelirler ve suç işlerler. Bu nedenle, terör örgütleri eleman devşirirken özellikle işsiz bireyleri kendileri açısından uygun görmektedirler. Çoğu zaman, terör örgütleri bu şekilde olan bireylere maddi gelir vaadinde de bulunmaktadırlar (Sever ve zeren, 2011).

Terörü ortaya çıkaran bir başka toplumsal etkende nüfus yoğunluğudur. Bazı araştırmacılar nüfus yoğunluğunun terörü besleyen nedenlerden biri olduğunu ortaya koymuştur. Nüfus yoğunluğu, terörü tetikleyen sosyo-ekonomik problemlerin önemli bir nedeni olarak kabul edilmektedir (UTSAM, 2013). Bir başka açıdan nüfus yoğunluğu suç oranını arttıran nedenlerin arasında görülmektedir. Nüfusun yoğunluğunun fazla olduğu yerlerde terör olaylarının daha fazla olduğu önemli bir gerçektir (Ekici, Akdoğan ve Kaptı, 2011: 92).

Terör kavramı ele alınırken; sosyal, ekonomik, kültürel, siyasal ve psikolojik faktörlerle ilgili yürütülen çalışmaların birçoğunda yaş faktörü ve genç nüfus üzerinde özellikle durulmaktadır. Genç yaşta şiddet eğilimleri veya şiddete başvurma konusunda akademik anlamda farklı çalışmalar bulunmaktadır (Özeren, Sözer, ve Demirci, 2010: 87). Genç nüfus ile toplumda suç oranı arasında önemli bir paralellik bulunmaktadır. Buna paralel olarak, genç nüfus oranının yüksek olması bu nüfusun suç mağduru olma ihtimalini de arttırmaktadır (Bal, 2006: 43).

Bireylerin terör örgütüne katılma durumları üzerinde yaş faktörü önemli bir etkidir. Yürütülen akademik çalışmalar, gençlerin terör örgütlerine daha kolay katıldıklarını göstermektedir (Özeren, v.d. 2010: 87). Hizbullah Terör Örgütü'ne katılım süreçlerini inceleyen Özeren, Sözer ve Demirci'ye göre "örgüte katılımların büyük çoğunluğunun 14-17 yaşları arasında (%57) olduğu ortaya çıkmaktadır. Bununla birlikte, 18-21 yaş arası örgüte katılım oranı %24'türki bu da 14-21 yaş arası katılım oranının %81 olduğunu ortaya koymaktadır (Özeren v.d., 2011: 152).

Terör örgütlerinin etki alanları içerisine giren bireylerin eğitim durumları da önemli bir etkidir. Eğitim düzeyi düşük olan toplumlarda ifade özgürlüğü gibi önemli demokratik kavramlar gelişemediğinden bireyler düşüncelerini bir şekilde ifade etmek isterler, genellikle bireylere bu yolu terör örgütleri vadetmektedirler ve bireyler bu şekilde etkilenmektedirler. Bunun yanı sıra bireylerin eğitim seviyelerinin düşük olması bu bireylerin içinde buldukları toplumlarda şiddet gruplarının çıkma olasılığını fazlaştırmaktadır (Özeren, v.d. 2012: 45).

3.4.1. Terör ve Ekonomi

Terörün birçok nedeni ve toplumsal bileşeni bulunmaktadır. Tarihsel süreç içerisinde, toplumlar ve hakimiyet alanlarında da önemli değişiklikler meydana gelmiştir. Özellikle, 20. Yüzyıl ortalarından itibaren dünyada politika üretme ve belirleme konusunda sadece devletler bulunmaktaydı. 20. Yüzyılın ortalarından itibaren devletlerin yanına çok önemli etki grupları eklendi. Bunlar sırasıyla: Baskı grupları, çok uluslu şirketler, aşırı örgütler, blok tipi örgütlenmeler şeklinde sıralanabilir (Sönmezoğlu, 1995: 19-52). Çok uluslu şirketlerin ve ekonomik argümanların politik süreçlere katılımları, uluslararası alanda ekonomik rekabeti hızlandırdı. Bu ekonomik rekabet süreci içerisinde bazı toplumları, bazı grupları ve toplulukları ekonomik anlamda dezavantajlı duruma düşürdü. Bu durumlar; yerel ve küresel anlamda farklı toplumsal sorunların ortaya çıkmasına neden oldu. Ulusal ve uluslararası alanda birbirlerine hakimiyet kurmaya çalışan devletler içinde istismar edilen bir alan haline dönüşen ekonomik farklılıklar, bir çok terör örgütü tarafından da psikolojik haklılık argümanı olarak kullanılmaktadır (Şenocak, 2006: 36). Birçok terör örgütü, kendi mensuplarını işsiz ve sosyo-ekonomik açıdan dezavantajlı bireyler arasından seçerler ve onları motive etmek amacıyla da ekonomik eşitsizlik temelinde söylemler geliştirirler. İlgili konularda sorunlar yaşayan gençlerin bu söylemler karşısında etkilenmemesi neredeyse imkansız hale gelmektedir.

Reel politiği ilk kez hayata geçiren Kardinal Richelieu'nin "Testament Politique" eserindeki "Tarihte, yokluk ve düzensizliğin mahvettiği orduların sayısı düşmanlarınca mahvedilenlerden çok daha fazladır" yorumu oldukça etkileyicidir. Bu görüşten hareketle toplumların içerisinde ki dezavantajlı ve gayrimemnun kitle her zaman sorunların da kaynağını oluşturmuşlardır. Gerek terör örgütleri gerekse organize suç örgütleri mensuplarını özellikle bu şekilde olan insanlardan seçmektedir. Richelieu yapmış olduğu bu yorumuyla, bir anlamda yaklaşık iki asır sonra gerçekleşecek olan Fransız İhtilali'nin sebeplerini ortaya koymuştur. Fransa İngiltere ile olan sömürge yarışında oldukça başarısız olmuş önemli sömürgelerini kaybetmiş ve açığı kapatabilmek için Vatandaşın üzerine ağır vergiler

yüklemişlerdir. Vergilerin ağırlığı Vatandaş isyana sürüklemiş ve ihtilal meydana gelmiştir (Şenocak, 2006: 38).

Geçmiş dönemlerde terör örgütleri daha kısıtlı bölgelerde ve kısıtlı sayıda örgüt mensubu ile faaliyetlerini yürütürlerken bugün geniş alanlarda ekonomik maliyetleri çok daha yüksek eylemler gerçekleştirmektedirler (Hoffman, 2004: 418). Terör örgütleri yaptıkları eylemlerde en geniş alanda etkili olmak ve en çok zararı verebilmek için bir takım teknikler kullanır. Bu teknikler sırasıyla:

- a) Amaçlarının herkes tarafından bilinmesi için sürekli olarak yazılı ve görsel basında yer alacak eylemler gerçekleştirmek,
- b) Siyasal ve sosyal açıdan yönetim mekanizmalarını tıkayacak ve zor durumda bırakacak faaliyetler yürütmek,
- c) Ekonomik açıdan zarara neden olmak (Çakmak, 2008: 102).

Terör olaylarının kısa orta ve uzun vadede ekonomiler üzerinde etkiler oluşturduğu bir gerçektir. Örnek olarak 11 Eylül saldırılarının ABD'ye toplam maliyeti 27, 2 milyar dolardır. Bu rakam ABD gayrisafi milli hasılasının % 1,25'ine eşittir.

Günümüzde terör örgütleri ekonomik açıdan çok daha büyük sorunlar çıkarmaktadır. Özellikle güçlü devletlerin birbirlerine karşı veya dünya üzerinde bölgesel hakimiyet alanlarını kontrol altında tutabilmek amacıyla terör örgütlerine finansal destekler sağlamaktadırlar. Dünya üzerinde birçok kanunsuz mali hareketler genel olarak terör örgütlerinin hakimiyeti altındadır. Sonuç olarak terörizm; turizm, dış ticaret, finansal kesim, yabancı sermaye, tüketim, tasarruf gibi iktisadi kesim ve argümanlar üzerinde de olumsuz etkiler oluşturmaktadır (Çakmak, 2008: 106).

1950'li yıllardan itibaren ülkemizde yaşanan ekonomik ve toplumsal değişmelerin siyasal şiddet potansiyelini arttırdığı ileri sürülebilir. Türkiye'de artan nüfus miktarı, ekonomik sorunlar terör örgütlerinin hareket alanlarını arttırmaktadır (İçli, 2007: 257). Bu sorunlar öncelikle gençleri tehdit ederken, onların suça bulaşması veya terör örgütlerinin pençesine düşme ihtimalini arttırıcı etkilerde de

bulunur. Sosyo-ekonomik olarak geri kalmış ülkeler gençlerini verimli ve üretken bir hale getiremezler. Sosyal devlet olmanın en belirgin göstergesi de toplumu oluşturan bireylerin, özellikle gençlerin hayatlarında kör noktalar bırakmamak ve onların kendilerini ispatlayabileceği ortamlar hazırlamaktır. Türkiye son yıllarda sosyal devlet olma yolunda önemli hamleler atıp bireyi ve onun mutluluğunu ön plana alan politikalar üretse de henüz durum istenen seviyede değildir. Gençlerde önemli bir oranda suça bulaşma ve terör örgütlerine katılma durumu söz konusudur.

3.4.2. Terör ve Eğitim

Eğitim, bireylerin toplumsallaşmasında ve üretken bir hale gelmesinde önemli bir misyon üstlenir. Gelişmiş toplumlarda eğitim en öncelikli konudur ve bireylerin eğitimden eşit ve en iyi şekilde faydalanabilmelerinin imkanları oluşturulmaya çalışılır. Bireyler eğitim imkanlarından eşit şekilde yararlanabildiği ölçüde toplumsal bütünlük sağlanabilir. Bireylerin, hayatı sağlıklı şekilde okuyabilmelerinin yolu iyi bir eğitim almalarından geçmektedir. Eğitim; toplumsal huzurun, bireysel ve sosyal kalkınmanın en önemli teminatıdır (Bal, 2006: 83). İyi eğitim alan bireyler, mesleki kariyer ve ekonomik anlamda istedikleri hayatı elde edebilirler. Bu fertlerin sapma eğilimleri göstermesi de çok mümkün olamaz.

Toplumu oluşturan bireyler yakalamış oldukları hayat standardı aynı zamanda onların sosyal uyumlarını da güçlendirir. Aksi takdirde özellikle gençlere, iyi bir eğitimle birlikte istihdam olanakları sağlanamaması durumunda kendilerini suçla karşı karşıya bulabilirler (Bal, 2006: 78). Terör örgütlerinin hedef kitlesi özellikle gençlerdir. Çünkü gençler, hisleriyle hareket ederler ve iyi bir eğitimle birlikte istihdam da edilememiş ise önemli bir sorun haline dönüşebilirler. Eğitim, bireylerin özellikle gençlerin hayatı ve olayları sağlıklı bir şekilde yorumlamalarını sağlar. Aksi takdirde iyi eğitim alamamış bireyler yönlendirilmeye ve kullanılmaya açık hale gelirler. Özellikle terör örgütü PKK'nın militan yapısına bakıldığında büyük oranda çocuklardan ve gençlerden oluştuğu görülmektedir (İçli, 2007: 286). Çocuklar ve gençler içinde buldukları yaş grubu dikkate alındığında duyguları ve hisleri ile

hareket ettikleri için çoğu kez olaylara karşı sağlıklı kararlar veremezler. Çocukları ve gençleri bu durumdan ancak iyi bir eğitim kurtarabilir. Türkiye’de, özellikle Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde ki çocukların ve gençlerin yıllarca eğitim olanaklarından tam anlamıyla yararlanamaması onları organize suç örgütlerinin özellikle PKK’nın hedefi haline getirmiştir (Alkan, 2011: 103). İyi bir eğitim alamayan, istihdam olanakları olmayan, aile içi önemli sorunlar yaşayan çocuklar ve gençlerin PKK’nın dağ kadrolarına kolayca katıldıkları bir gerçektir. Bu bölgelerde yaşayan çocukların ve gençlerin tek kurtuluş yolu iyi bir eğitimidir. Yıllarca eğitim olanaklarının sağlanamaması bireyleri PKK’nın kucağına sürüklemiştir.

Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okullar yıllarca bina veya öğretmen yokluğundan dolayı tam anlamıyla bölge kırsalında bireylere eğitim olanağı sunamadı. Bu nedenle, terör örgütünün işi de bir anlamda kolaylaştı ve eleman devşirme yollarını arttırdı. Günümüzde eğitim alanında resmi anlamda fazla bir gelişme kaydedilememiş olması çocukları ve gençleri terör örgütünün tehdidinden kurtaramadı. Bölgede halen aktif olmayan çok fazla okul var, birçok yerde ise taşınmalı sistemle öğrenciler başka bir yere taşınıyor. Taşınmalı sistem de bölgede kışın çok zor geçmesi ve güvenlik sorunlarından dolayı tam anlamıyla çocukların eğitim ihtiyaçlarını karşılayamamaktadır. Eğitim anlamında bölgede bireylerin önünü açacak ve gelişimlerini destekleyen en önemli kurumlar dershaneler ve okuma salonlarının varlığıdır. Bölge insanı için bu kurumlar bireylerin gelişimi adına son derece hayati roller üstlenmişlerdir. Çocukların ve gençlerin terör örgütünün pençesinden kurtarılması adına önemli eğitim faaliyetleri yürütmektedir (Bal, 2006: 124). Son yıllarda sayıları ve etki alanları gittikçe artan dershane ve okuma salonları terör örgütünün de hedefi haline gelmiş ve birçok saldırıya uğramıştır. Faaliyetlerine son verilmesi tehditlerine rağmen eğitim kurumları ve eğitimciler bölge insanı için faaliyetlerini sürdürmektedirler.

Sonuç olarak, çocukların ve gençlerin sağlıklı toplumsallaşması için eğitimin önemli bir rolü bulunmaktadır. Terör örgütü PKK’nın bölgede eleman devşirmesinin önüne geçebilecek tek hamle eğitim olanaklarının geliştirilmesi olacaktır. Eğitim

konusunda yaşanan sorunların çözülememesi nedeniyle PKK, gençleri kolayca saflarına dahil etmektedir (Bal, 2006: 68). Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde ailelerin çocukların ve gençlerin tek umudu özel dershaneler ve okuma salonlarıdır. Bölgede eğitim anlamında istikrarlı tek faaliyet ilgili kurumlar tarafından sürdürülmektedir. Okuma salonları ve dershanelerin olmaması PKK'nın eleman kazanma anlamında elini çok fazla güçlendirecektir. Son yıllarda, dersane ve okuma salonlarının bölge genelinde artması ve bireylere eğitim olanakları sunulmasıyla birlikte çocukların ve gençlerin örgüte katılma oranında önemli azalmalar gerçekleşmiştir. Bu durum dersane ve okuma salonlarını PKK'nın hedefi haline getirmiş ve çok sayıda bu kurumlara saldırılar düzenlenmiştir. Bu nedenle özel dershanelerin ve okuma salonlarının bölgede sayılarının arttırılması ve korunması gerekmektedir.

3.4.3. Terör ve İstihdam

Terör olayları ve terörizm toplumlar üzerinde sosyo-ekonomik travmalara neden olmaktadır. Gerek yurtiçi gerekse yurtdışı yatırımcılar yaşanan terör olayları nedeniyle yatırım yapmaktan özellikle kaçınırlar. Özellikle terör olayların veya karışıklıkların sıkça yaşandığı bölgelerde bu sorun açık bir şekilde kendini göstermektedir. Hal böyle olunca sorunlu bölgelerde yaşayan bireyler açısından çeşitli sorunlar boy göstermektedir. Bu sorunların başında; eğitim, güvenlik ve istihdam gelmektedir. Bu sorunlardan istihdamı özellikle farklı kılan neden ise bireylerin özellikle gençlerin işsiz kalmalarıyla birlikte terör örgütlerinin veya organize suç örgütlerinin eline düşüyor olmalarıdır.

Türkiye yarım asra yakındır başta PKK Terör Örgütü olmak üzere terör örgütlerinin oluşturduğu yoğun kaos dönemleri yaşamıştır. Terör olaylarının sıkça yaşandığı Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri başta olmak üzere tüm Türkiye'de önemli sosyo-ekonomik sorunlar yaşanmış ve yaşanmaktadır. Yaşanan ekonomik sorunları iki farklı bakış açısıyla incelemekte fayda bulunmaktadır. Bunlardan birincisi; yaşanan terör olayları genel olarak Doğu ve Güneydoğu Anadolu

Bölgeleri'nde yoğunlaşmasına karşın özellikle yurt dışından gelecek ekonomik yatırımların tüm Türkiye'ye gelmesine engel olmaktadır. İkinci bakış açısında ise yerli sermayenin özellikle bu bölgelerden uzak durmalarına neden olmaktadır. Geçmişte tüm bu korkuları haklı çıkaran büyük sorunlar yaşanmıştır (Alkan, 2007: 95). Özellikle şantiyelerin basılması ve yakılması, personelin tehdit edilmesi, işyeri sahiplerinin PKK Terör Örgütü tarafından tehdit edilmesi veya haraca bağlanması, haraç vermek istemeyenlerin darp edilmesi ve hatta öldürülmesi vb. sorunlar sermayeyi ve yatırımları bu bölgelerden uzaklaştırmıştır. Vatandaş 2, bölgedeki yatırımların yetersiz olması nedeniyle gençlerin işsiz kaldıklarını bu nedenle de sorunlu davranışlara yöneldiklerini belirtmiştir. Terör örgütü PKK'nın en önemli insan kaynağının işsiz gençler olduğunun altını çizen Subay 1, iş olanaklarının arttırılması kadar açılan iş imkanlarının korunmasının da son derece önemli olduğunu vurgulamaktadır.

Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde yaşanan bu sorunlardan dolayı, ekonomik anlamda önemli sorunlar yaşanmaktadır. Yaşanan bu ekonomik sorunlar bireyler üzerinde başta istihdam sorunları ve fakirlik olmak üzere önemli etkiler oluşturmaktadır (Altuğ, 1995: 72). Yeterli istihdamın sağlanamaması bireyleri göçe, yoksulluk içinde yaşamaya veya terör örgütüne katılmayı yönlendirmektedir. Özellikle, gençler işsiz kaldıkları için ve terör örgütünün vaatlerinden etkilenerek örgüt saflarına katılmaktadırlar.

Başka şehirlere göç eden gençler başta PKK olmak üzere diğer terör örgütlerinin kontrolüne girmekte veya bireysel suçlar işlemektedirler. Göç bir anlamda sorunları çözmediği gibi farklı sorunların doğmasına da neden olmaktadır. Örneğin, organize suç örgütlerinin şehirlerde başta kapkaç olmak üzere, uyuşturucu transferi, mafya faaliyetleri vb. gibi önemli sosyal sorunlara neden olan olayların en önemli insan kaynağı olarak göç yoluyla memleketlerinden ayrılan çocuk ve gençler görülmektedir. Kısacası, yerinde istihdamın sağlanamaması tüm ülkeyi etkileyen önemli güvenlik sorunlarını da beraberinde getirmektedir.

Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri'nde istihdam sorununu çözmek çok kolay değildir. Topyekun bir değişme ve gelişmenin yaşanması gerekmektedir. Öncelikle, terör örgütünün silahlı kanadının bertaraf edilip tehdit olma durumunun yok edilmesi gerekmektedir (Arkanıç, 1998: 84). Ardından ilgili bölgelere ekonomik teşvik veya zorunluluklar getirilmesi gerekmektedir. Bölgede nüfus çok hızlı bir şekilde artarken, istihdam durumunun iyi olmaması sorunları her geçen gün içinden çıkılmaz bir noktaya sürüklemektedir. İvedilikle başta güvenlik olmak üzere istihdam ve eğitim sorunlarının çözülmesi gerekmektedir.

3.4.4. Terör ve Sosyo-Ekonomik Gelişme

Toplumlarda, organize suç ve terör örgütleri genel olarak kaotik ortamlardan beslenirler. Yaşanan toplumsal sorunlar veya ekonomik buhranlar, bireylerin sapma veya suç davranışı sergilemelerine neden olurlar (Atıcı ve Gümüş, 2001: 89). Kaybedecek bir şeyi olmadığına inanan bireyler terör örgütleri açısından potansiyel eleman olarak görülürler. Bu nedenle terör örgütleri toplumların sosyo-ekonomik açıdan gelişmesini istemezler. Gelişmemiş bir toplum sosyal ve bireysel açıdan daha kolay kontrol altına alınabilir.

Türkiye uzun yıllar süren bir PKK sorunuyla karşı karşıya kalmıştır. PKK sorunu sosyo-ekonomik sorunlardan beslenmektedir. Bu nedenle, Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde başta eğitim olmak üzere ekonomik açıdan bireylerin kalkınmasını istemez (Bal, 2010: 36). Sosyo-ekonomik ve eğitim açısından gelişen bireyler terör örgütüyle hiçbir şekilde ilişki içerisine girmezler. Gerek dış güçler gerekse PKK Terör Örgütü özellikle doğu bölgesinin sosyo-ekonomik açıdan gelişmemesi için her türlü yolu ve yöntemi denemektedirler. Gelişen toplum ve birey terör örgütlerinin asla işine gelmez çünkü PKK umudunu kaybetmiş bireylerden beslenmektedir. Uzun yıllar boyunca yapılacak olan bütün yatırımları engelleyen ve hatta saldırılar düzenleyen PKK'nın yine mağduriyet ve fakirlik üzerinden propaganda yürütmesi ve bunu insanlara inandırması ise son derece düşündürücü bir durumdur.

3.5. GENÇLERİ VE ÇOCUKLARI SUÇA SÜRÜKLEYEN ETKENLER

Suç bireylerin normal davranışlarının dışında zarar verici sapmalar göstermesi anlamına gelmektedir. Suçla ilgili değerlendirmeler yapılırken en fazla yaş üzerinde durulmaktadır. Bir çok suç türüne bakıldığında suçluların yaşlarının ilk yetişkinlik dönemlerine denk geldiği ve bu dönemlere denk geldiği görülmektedir. Bu genelleme neredeyse tüm tarih ve coğrafyalarda geçerlidir (Bal, 2006: 43). Ayrıca bireylerin suça karışma oranları yaşlarının artmasıyla birlikte azalmaktadır.

Çocukların ve gençlerin suça bulaşma nedenleri genel olarak 3 başlıkta incelenebilir. Bu yaklaşımlar; biyolojik, psikolojik ve sosyolojik yaklaşımlardır. Çocukların ve gençlerin suç işleme durumları ile kalıtsal özellikleri arasında ilişkiyi biyolojik yaklaşımlar sorgularken, psikolojik yaklaşımlar ise sapmış veya suça bulaşmış bireylerin psikolojik patolojisi üzerinde dururlar, son olarak sosyolojik yaklaşımlar da bireyin suça bulaşması üzerinde ki toplumsal ve sosyal yapı etkilerini incelerler (Gibbons, 1970: 75). Suç üzerinde kalıtımın etlisi bulunmaktadır. Gençler doğdukları ve büyüdükları aile içerisinde ki, özellikle anne babalarının tutumları ve çocuklarına yaklaşımları onların suça bulaşıp bulaşmamaları konusunda belirgin bir role sahiptir. Özellikle, gençlerin PKK Terör Örgütü'ne katılımları üzerinde ailelerin önemli role sahip oldukları üzerinde de sıkça durulmaktadır. Fakat kalıtımla birlikte, bireyin ruhsal durumu içinde bulunduğu sosyal yapı ve şartlar da son derece etkilidir. Bu nedenle çocuklarda ve gençlerde sapma ve suç gibi kavramlar incelenirken mutlaka her üç yaklaşımda birlikte ele alınmalıdır.

Çocuk ve genç suçluluğunda birçok etken unsur bulunmaktadır. Eğitim seviyesinin düşük olması, ekonomik yetersizlikler, sosyal çevre, kalıtımsal etkiler, güvenlik ve coğrafi sorunlar suç üzerinde başlıca etken unsurlardır (İçli, 2007: 298). Çocuk ve gençlerin suça bulaşmalarında günümüzde daha çok eğitim seviyesinin düşük olması, bireylerin değerlerden yoksun yetişmesi, sosyo-ekonomik durumlar ön plana çıkmaktadır. Çocukların ve gençlerin değer referanslı bir hayat sürmeleri onları suçtan önemli oranda koruyacaktır. Türkiye özelinde konu ele alınacak olursa;

çocuklar ve gençler üzerinde suça bulaşma durumları üzerinde eğitim olanakları, ekonomik durum ve sosyal çevre önemli etkenler olarak sıralanabilir.

Eğitim olanaklarından yoksun çocuklar ve gençlerde olaylara karşı muhakeme kabiliyetleri de tam olarak gelişemez ve sonucunu düşünmeden hareket ederler. Ayrıca ekonomik anlamda ve istihdam konusunda sorunlar yaşayan bireyler sapma ve suçla karşı karşıya gelebilirler (Ceşin, 2008: 96). Son olarak da içinde yaşanılan sosyal çevre çocukları ve gençleri suça bulaşma konusunda cesaretlendirir ve etkiler. Çocukların ve gençlerin suçtan korunması için yukarıda sayılan tüm etkenlerin düzeltilmesi gerekmektedir.

Çocukların ve gençlerin terör örgütlerine katılmaları üzerinde de aynı nedenler etkin olurken, bunlara paralel olarak propaganda da devreye girmektedir. Sosyal ve bireysel hayatlarında sorunlar yaşayan çocuklar ve gençler, yürütülen propagandalarla kolayca terör örgütlerine dahil olabilmektedirler. Örgüt üyelerinin yüzde 72.5'i 15-25 arasındaki gençlerden oluşurken, yüzde 17'si 25-29, yüzde 6'sı 30-34, yüzde 2'si de 35-65 yaş aralığında yer alıyor. Terör örgütlerinin elinde ki en önemli malzeme yoksulluk, ayrımcılık ve daha güzel bir hayat vaadidir (Bal, 2006: 42-44). Bu ve benzeri yollarla terör örgütleri sosyal hayatta problemler yaşayan ve gelecekle ilgili hayatlarında çok fazla beklentileri olmayan gençleri kolayca kandırabilmektedirler.

Sonuç olarak, araştırmalar sonucu elde edilen bulgular, 14-25 yaş arası lise ve üniversite döneminde olan gençlerin, Türkiye'de varlık gösteren terör örgütlerinin en önemli hedef kitlesi olduğunu gösteriyor. Durum böyle olunca, gençlerin terör örgütlerinin ağına düşmemesi için başta anne babalar olmak üzere yakın çevresine bir takım önemli görevler düşmektedir. Unutmamak gerekirse, gençlik dönemi çok kritik bir dönemdir. Bireylerde çocukluktan ergenliğe geçilirken görülen biyolojik ve fizyolojik değişikliklerin başta gençleri olumsuz etkilediği ortadadır. Özellikle, bu dönemlerde çocukların ve gençlerin başta aileleri olmak üzere, daha çok duygusal yönden olmak üzere desteklenmeleri önemlidir. Çocukların ve gençlerin suçtan veya terör örgütlerinden uzak kalabilmelerinin yolu başta aileleri olmak üzere, resmi

kurumlardan ve sosyal çevresinden göreceği desteklenmelerinden geçmektedir. Dışlanmış ve değer görmemiş her çocuk ve genç terör örgütlerinin potansiyel insan kaynağı haline gelecektir.

3.6. TERÖR ÖRGÜTÜ PKK'NIN; SOSYAL, PSİKOLOJİK, SİYASİ, TARİHSEL, EKONOMİK NEDENLERİ

Anadolu'da yaşayan kürt vatandaşlarla ilgili tarihsel süreç incelendiğinde sorunun Osmanlı Devleti'ne kadar gittiği görülmektedir. Dönem dönem sorunlar yaşansa da ciddi boyutlarda sorunlar yaşanmamıştır. Özellikle, 2. Abdülhamit tarafından Hamidiye Alayları'nın kurulması gelecekte yaşanabilecek sorunların önüne geçilebilmesi açısından son derece önemli çözüm yolları ortaya koymaktaydı. Fakat, Osmanlı Devletinin yıkılmasıyla birlikte Cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde giderek artan sorunlar yaşanmaya başlandı ve bu sorunlara makul çözümler üretme yerine devlet sürekli olarak sorunu baskı ve güçle çözme eğilimine yöneldi (Bal, 2006: 75). Bu baskı ve güç kullanımı sorunları iyice patolojik bir noktaya getirdi. Eğitim, istihdam ve güvenlik gibi sorunların çözümü yolu ile bireylerin toplumsallaşması sağlanması gerekirken en son düşünülmeleri gereken uygulamalar baskı vb. devreye sokularak kürt vatandaşlarının duygusal anlamda kopmasına ve terör örgütüne yaklaşmasına zemin hazırladı.

Türkiye'de son 30 yılda sosyo-ekonomik ve psikolojik açıdan toplum üzerinde travma meydana getiren en önemli unsur PKK Terör Örgütüdür. PKK Terör Örgütünün fikir planında ilk ortaya çıkışı 1973 yılında Ankara'da olmuştur. PKK Terör Örgütü, 1978 yılında Diyarbakır'ın Lice ilçesi Fis köyünde yapılan ilk kongreyle ilan edilmiştir (Demirel, 2003: 281).

PKK geçmişten günümüze bölge Vatandaşına sürekli olarak eşitsizlik, adaletsizlik ve baskı üzerinden propaganda yapmıştır. Asıl sorun PKK'nın bunu yapmasından ziyade devletin bunları doğrulayacak bol miktarda materyal vermesidir (Cemal, 2008: 25). Özellikle faili meçhul cinayetler, boşaltılan köyler, yanlışlıkla

vurulduğu iddia edilen fakat Vatandaşın kasıtlı yapıldığına inandığı insanlar bölge Vatandaşının her geçen gün duygusal anlamda kopmasına neden olmuştur.

Bölgede görev yapan subay 2'nin ifadelerine göre bölgede PKK'nın yuvalandığı yerleri bulmak zor değil önemli olan bu konuda irade gösterilmesi olduğunu belirtiyor. Bunun yanı sıra subay 2, geçmişte devlet içerisinde de PKK'ya yardım ve yataklık yapan yetkililerin varlığının söz konusu olduğunu belirtmektedir. Emniyet Mensubu 1, terör sorununda sivil Vatandaşla teröristi ayırmanın zor olmadığını dönem dönem Uludere olayında olduğu gibi birtakım kasıtlı veya kasıtsız gerçekleştirilen olaylar bölge Vatandaşında önemli bir duygusal kopuş meydana getirdiğini belirtmektedir. Aslında bu gibi olaylar emniyet güçleri üzerinde de önemli ölçüde baskı yaptığını, terörle mücadele konusunda ellerini zayıflattıkları belirtmiştir. Böylelikle terör örgütünün zaman kazandığını ve kendini yenileme şansı bulunduğunu belirtmektedir.

PKK'yla uzun yıllar verilen mücadele sonucunda on binlerce insanın ölmesi, askerlerin şehit edilmesi, çözümü güçleştirmiştir. Fakat terörün çözümünün de silahlı mücadeleyi tamamen bırakmaktan geçmediği de önemli bir gerçektir (Özeren, Başbüyük, Sözer, 2012: 79). Tez çalışması kapsamında mülakat sorularını cevaplayan katılımcıların tamamı terör örgütünün son bir yılda kendini yeniden toparlandığını belirtmişlerdir. Bunu da tamamen sürecin yanlış yürütülmesine bağlamaktadırlar. Onlara göre son bir yılda "açılım" adı verilen bir süreçte silahların susmuş olması aslında bir anlam ifade etmemekle birlikte sürecin bu kadar kolay çözülemeyeceği konusunda şüpheler uyandırmaktadır. Müphem meselelerin gelecekte neler ortaya koyacağı konusu ise problemlili süreçlere gebe olabilir (Demirel, 2003: 26). Toplumsal barışın konuşuluyor olması önemli bir durum fakat bu sürecin aynı zamanda geçmişte teröre bedeller ödemiş bireylere de duygusal anlamda zarar vermemesi gerekmektedir.

Mülakata katılan ve uzun yıllar bölgede görev yapmış ve aynı zamanda bölge vatandaşlarından olan Din Adamı 2, PKK Terör Örgütü'nün bugünlere kadar gelmesinde dış güçlerin desteği olduğu kadar devletinde önemli yanlışlarının

olduğunu vurgulamıştır. Ona göre sorunun çözümü bölge vatandaşına eğitim ve istihdam olanaklarının öncelikle sunulmasından geçmektedir. Yine gençler başta olmak üzere bölge vatandaşına başta dini değerler olmak üzere Anadolu'ya özgü sevgi ve hoşgörü temelli değerlerin aktarılması da son derece önemlidir.

3.7. TERÖR ÖRGÜTÜ PKK'NIN İNSAN VE MALİ KAYNAKLARI

Terör örgütleri genel olarak sosyal yönden dezavantajlı bireyleri kendilerine hedef olarak seçmektedirler. Hayatta kaybedecek çok şeyi olmadığı inanılan bu bireyler kolayca terör örgütlerinin içerisine dahil olabilir ve her türlü eylemi kolaylıkla gerçekleştirebilirler. Aynı zamanda terör örgütleri mensupları ve sempatanları üzerinde aidiyet duygusu geliştirirler. Genellikle bu duyguyu, kendileri için mücadele verdiklerini ve bu özgürlük mücadelesine onlarında katılarak çok büyük bir iş yapacaklarına onları inandırarak gerçekleştirirler (Shaw, 1986: 85). Terör örgütü PKK içinde durum çok da farklı değildir. PKK genel olarak çocuklar ve gençleri saflarına dahil etmektedir. Öncelikle bölgedeki gençlerin eğitim ve istihdam olanaklarından faydalanamamaları, çok çocuklu ailelerde kontrolsüz büyümeleri, gerekli değeri görememeleri gibi nedenler onların terör örgütüne katılımlarını kolaylaştırmaktadır.

Mülakata katılan Öğretmen 2, PKK'nın uzun yıllar gençleri okullarda ki şehir yapılanmaları üzerinden etkilemeye çalıştığını vurgulamaktadır. Okullarda Örgüt sempatanı ve mensubu öğretmen ve idarecilerin öğrencilere örgüt propagandası yaptıklarını vurgulamıştır. Örgütün özellikle nitelikli eleman temininin, şehir yapılanmasında ki öğretmen, memur ve üniversitelerde ki sempatanları tarafından gerçekleştirildiğini belirten Emniyet Mensubu 1, örgüte ait birçok sivil toplum kuruluşu ve yayın organının gençleri örgüte çekebilmek adına mücadele verdiğini de eklemektedir.

PKK Terör Örgütü başlangıçta ve hatta günümüze kadar zor kullanarak ve baskıyla eleman temininde bulunmaktadır. Günümüzde ise PKK Terör Örgütü şehir yapılanmaları sayesinde yürüttüğü propagandalardan dolayı, gençlerin örgüte katılım

konusunda biraz daha istekli oldukları görülmektedir. Son yıllarda gerçekleşen açılım sürecini PKK, vatandaşa kendi başarısı olarak sunmuş ve inandırmıştır. Böylelikle özellikle gençlerin sempatisini kazanmayı başarmıştır. Ayrıca, özerkliğin kurulacağı ve kurulduğunda geçmişte örgüte katılmış herkesin önemli görevlere geleceği motivasyonları da örgüte karşı gençleri daha kolay yönlendirmiştir.

Terör Örgütü PKK mali kaynaklarını genel olarak bölgede gerçekleştirilen kaçakçılık üzerinden elde ettiği haraçlardan, birtakım dış desteklerden, uyuşturucu ticareti vs. den sağlamaktadır. Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde kaçakçılığın oldukça yaygın olması ve Türkiye'nin özellikle uyuşturucu sevkiyatının merkezinde olması ve bu sevkiyatı genelde PKK'nın yönlendirmesi örgütün mali anlamda önemli gelirlerinin olmasını sağlamaktadır.

PKK'nın ekonomik ve mali kaynaklarıyla ilgili bölgede görev yapan Subay 1, bölgenin çok yoğun bir kaçakçılık durumu ile karşı karşıya olduğunu belirtmiş ve bu kaçakçılığın örgüt için önemli bir gelir kapısı olduğu üzerinde durmuştur. Aynı zamanda uyuşturucu trafiğini de yine bölgede PKK'nın koordine ettiğini, birçok tarlaya uyuşturucu madde yapımında hammadde olarak kullanılan hint kenevirinin ekildiğini belirtmiştir. Örgüt bölgede bunları yaparken bunun nasıl fark edilmediği sorusuna ise ilginç bir şekilde cevaplamaktadır. Subay 1, önceleri devlet içerisinde bazı kimselerinde bu yapıdan menfaat elde ettiği için müdahale edilemediğini, son yıllarda özellikle 2012 senesinde önemli ölçüde müdahale edildiğini, bitme noktasına gelen örgütün, ortaya atılan açılı süreciyle yeniden dokunulamaz hale gelerek, toparlandığını ifade etmiştir. Bunların yanı sıra örgüte yurtdışı kaynaklı büyük yardımların geldiği de bilinmektedir

3.8. TERÖR ÖRGÜTÜ PKK'NIN GENÇLER ÜZERİNDE OLUŞTURDUĞU ETKİ ALANI VE NEDENLERİ

PKK Terör Örgütü kadrosuna bakıldığında çoğunluğunun çocuklar ve gençlerden oluştuğu görülmektedir.

Tez çalışması kapsamında mülakat çalışmasına katılan emniyet mensubu 2, geçmişte devlet eliyle yapılan bazı uygulamaların bölge vatandaşının özellikle gençlerin PKK'ya olan ilgisini arttırdığını belirtmektedir. Özellikle geçmişte işlenen faili meçhuller ve son dönemlerde meydana gelen Uludere'nin devlet eliyle ve kasıtlı yapıldığına inanan vatandaşla devlet arasında psikolojik bir kopmayı meydana getirdiğini belirten Emniyet Mensubu 2 bu durumun özellikle gençler üzerinde olumsuz yansımaları olduğunu ifade etmiştir. Örgüte karşı sempatinin bu şekilde arttığının üzerinde durmuştur.

PKK Terör Örgütü, silahlı terör eylemleri gerçekleştirdiği için ve dağ koşullarında faaliyet yürüttüğünden dolayı daha verimli olabilecek çocuklar ve gençlere yönelmiştir. Bunların yanı sıra çocukların ve gençlerin rahatlıkla kandırılabilmesi de örgütün bu kitleye yönelmesinin ayrı bir nedeni olarak gösterilebilir.

Mülakat çalışmasına katılan Öğretmen 2'ye göre terör örgütü, gençler üzerinde okullarda başta olmak üzere, gençlik merkezi adı altında açtıkları mekanlarda ve bazı yandaş STK'lar üzerinden gençleri ve çocukları etkisi altına aldıklarını ve örgüte katılmalarını sağladıklarını belirtmiştir.

Yıllarca Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri'nde yaşanan sosyo-ekonomik, güvenlik, eğitim ve istihdam vb. tarzı önemli sorunlar PKK'ya önemli bir alan açmıştır. PKK bu argümanları kullanarak vatandaşı özellikle gençleri kendi saflarına çekmeyi amaçlamıştır (Bal ve Özeren, 2012: 56). PKK'ya katılım yaşı genel olarak 10-21 yaş arası çocuk ve gençlerden oluşmaktadır. Eğitim durumları oldukça düşük olan bu kitle genelde ilkokul mezunu veya ortaokul, lise terk olduğu görülmektedir. Fakat son yıllarda KCK'nın şehir yapılanmasının artmasıyla birlikte, örgüte çok sayıda üniversite eğitimi almış veya üniversiteyi yarıda bırakmış genç katılmıştır. Örgüt bu gençleri daha çok şehir yapılanmalarında veya şehir eylemlerinde kullanmaktadır (Özeren ve Sever, 2011: 88). Özellikle açılım süreci ile birlikte iyi eğitim almış gençlerin örgüte katılımları son derece kritiktir. Çünkü bu

gençler örgütün siyasal ve fikri altyapısını temsil anlamında daha başarılı olmaktadırlar.

Gençler tarafından dini duyguların tam anlamıyla yaşanmaması, onların örgüte katılımlarını kolaylaştırmıştır.

Tez çalışması kapsamında mülakata katılan ve bölgede 10 yılı aşkın süredir görev yapan Din Adamı 1, gençlik dönemlerinde bireylerin inanç temelliden ziyade duygu temelli düşündükleri ve bu nedenlerle örgüte katıldıklarını belirtmektedir. Dini hassasiyetleri olan gençlerin örgütten özellikle uzak durduklarını ve kendilerini korudukları önemlidir. Din Adamı 1'e göre terör örgütü PKK Marksist bir kökenden gelmesi yönüyle asla dindar insanlara bir şey anlatamamakta. Bu nedenle de dini hassasiyeti olan ve bunu yaygınlaştırmaya çalışan bireylere ve kurumlara karşı sürekli tehditler savurmaktadır. Dershanelerin ve özel eğitim kurumlarının örgütün hedefi haline gelmesinin altında yatan gerçeğinde bu olduğunu belirten Din Adamı 1, geçmişte rahatlıkla kandırılarak dağa çıkarılan gençlerin bölgede faaliyet gösteren eğitim kurumları sayesinde örgütü sorguladıkları ve inanmadıklarını da belirtmiştir.

Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da birtakım sosyo-ekonomik yapısal sorunların olduğu bir gerçektir. Erken yaşta evlilikler, işsizlik, aile içi şiddet vb. önemli nedenlerden dolayı çocuklar ve gençler örgüte katılmayı bir kurtuluş olarak görmektedirler.

Bu kapsamda mülakata katılan Emniyet Mensubu 1 yaşadığı bir olayı şu şekilde nakletmiştir. "20 yaşlarında bir genç kız sigortalı bir işte çalışıyor ve ısrarla dağa çıkmak istiyor, ardından biz kızla görüştük, kıza niye örgüte katılmak istiyorsun diye sorduğumuzda kız sonunda anlatıyor. Babam beni kuma olarak benden 20 yaş büyük bir adamla evlendirecek öylede öleceğim böylede diyor. Kısacası bölgede çok önemli yapısal sorunlar var ve bu sorunlar örgütün işini kolaylaştırıyor" şeklinde sorunun altını çizmiştir.

Örgüte katılan gençlerin durumları incelendiğinde çoğunun aile sevgisinden uzak, şiddet görmüş, takdir edilmemiş bireyler oldukları görülmektedir. Özellikle

çok çocuklu aileler oldukları için çocuklar genelde kontrolsüz büyümekte, aileler çocuklarına başta sevgi olmak üzere bir çok imkanı sunamamaktadırlar. Bunların yanı sıra aile içi sorunlar, şiddet, taciz gibi önemli sorunlar özellikle genç kızların örgüte katılımlarını hızlandırmaktadır.

Etnik milliyetçilik, geçmişte devlet eliyle yaşatılan bir takım sorunların intikamını alma isteği özellikle gençleri terör örgütüne katılma konusunda motive etmektedir. Kürtlerin bizzat devlet eliyle ezildikleri gibi söylemler gençlerin etnik milliyetçilik yönlerini kamçulamaktadır.

Mülakata katılan Vatandaş 2, yıllarca Kürtlere yönelik sistematik bir baskının olduğunu bu baskı sonucunda bir takım haklarını kullanamadıklarını belirtmiştir. Özellikle bir dönem Kürtçenin yasaklanması, en masum kültürel değerlerin aşağılanması ve devlet eliyle işlendiğine inanılan faili meçhul cinayetlerin insanlarda ki etnik milliyetçilik ve öc alma duygularını kamçıladığını dile getirmiştir. Bunların çözüm yolunun Kürtlere bir takım kültürel hakların geri verilmesinden geçtiğini belirten Vatandaş 2 anadilde eğitim hakkının verilmesini de önemli görmektedir.

Gençler üzerinde terör örgütünün yürüttüğü algı operasyonları son yıllarda daha profesyonel bir hale getirildi. Şehir yapılanmaları sayesinde gençlere daha rahat ulaşabilen ve propaganda yapan örgüt onlara karşı iyi bir hayat ve iş vaat ederek onların akıllarını çelmektedir. Emniyet Mensubu 1, örgüte katılan gençlerin büyük bir kısmının özenti, arkadaş etkisi gibi temelsiz nedenlerle örgüte katıldığını, katıldıktan sonra birçoğunun pişman olduklarını, fakat tutuklanma, işkence ve infaz edilme gibi bir takım korkulardan dolayı dönemediklerini belirtmiştir.

Örgüt gençleri dağa çıkarabilmek için şehir yapılanmaları içerisinde suça bulaşıp hapse giren gençlerin hapiste örgütün siyasi yönüyle ilgili eğitilerek çıktılarında dağa gitmelerini sağlamaktadır. Örgüt cezaevlerinde militanlarına yönelik önemli eğitimler vermektedir. Bununla ilgili Emniyet Mensubu 2, gençleri şehir eylemlerinden dolayı içeri aldıklarında, cezaevinden daha örgüte bağlanmış ve eylemlere karşı daha da tecrübeli çıktığını belirtmiştir.

3.9. PKK’NIN GENÇLİK YAPILANMASI

Güvenlik konusu; toplumun ve bireylerin sağlıklı, huzurlu bir şekilde yaşayabilmeleri, günlük rutin hayatını sorunsuz geçirebilmeleri açısından son derece önemlidir. Gelişmiş toplumlara bakıldığında artan refah seviyesi ile birlikte güvenlik konusunda da önemli ölçüde mesafe alındığı görülmektedir. Bireylerin sağlıklı ve üretken olabilmelerinin yolu kendilerini güvende hissetmelerinden geçmektedir. Geri kalmış ve gelişmekte olan ülkelere bakıldığında ise durum biraz farklıdır. İnsanlar öncelikle mallarının ve canlarının güvenliğinden şüphe duymaktadırlar ve bu nedenle tam anlamıyla verimli olamazlar (Kahya ve Özerkmen, 2007: 95). Çünkü her an karşı karşıya kalma durumunda oldukları sorunlar bulunmaktadır. Kendilerinin suça bulaşmamış olmaları çoğu kez bir anlam ifade etmez. Problem bir şekilde gelip onları kendi içine çeker.

Gençlerin daha güvenli bir ortamlarda yaşaması onların geleceğe daha verimli bir şekilde yönelebilmeleri açısından son derece önemlidir. Gençlere sağlanacak olan eğitim ve istihdam alanları, onların suça bulaşmalarını önleme açısından son derece önemlidir. Gençlerin güvenli ortamlarda bulunmaları onların üretkenliğini etkiler. Türkiye’de, özellikle Doğu ve Güney Doğu Anadolu’da yaşayan gençler başta olmak üzere güvenlik anlamında yeterli bir seviyede bulunmamaktadır. Toplumun gelişmesi açısından da gençlerin güvenli, problemlerden uzak bir hayat yaşamaları önemlidir. Sosyal hayatta gençlere meşru ve legal ortamlar hazırlamak en başta sosyal devlet olmanın bir gerekliliğidir.

Gençlik döneminde ön plana çıkan duygu, “otorite”den kurtulma isteğidir. Otoriteden kurtulma isteği nedeniyle gençler kendileriyle ilgili hiç eleştiri kabul etmezlerken başkalarını sınırsız ve saygısız bir şekilde eleştirebilmektedirler. Gençler otoriteyi temsil eden ebeveynlerinden devlete kadar, her şeyi tenkit etme eğilimi göstermektedirler. Gençlerin yetişkin statü ve bağımsızlığına kavuşmak için, anne ve babasının kopma isteğinin en önemli nedeni ise kendine ait bir benlik, kişilik ve kimlik geliştirme isteğidir (Varış, 1968: 64).

Genel olarak gençlerin ortaya koyduğu en önemli sorun, yetişkinlerin kendilerini adam yerine koymamaları olmaktadır (Yörükoğlu, 1993: 142). Bu nedenle terör örgütlerine katılan gençler incelendiğinde, ekonomik, sosyal, kültürel ve psikolojik problemlerin yanında, ailesel problemlerin olduğu görülmektedir. Özellikle PKK'ya katılan gençlerin, önemli çoğunluğunun kalabalık ailelerden oldukları önemli bir gerçektir. Terör örgütüne katılan gençler ailelerinden yeterli sevgiyi alamadıkları ve yeterli saygıyı göremedikleri için böyle bir yola başvurmuşlardır. Özellikle baskıcı, umursamaz, aşırı disiplin uygulayan, aşırı hoşgörülü ve parçalanmış ailelerde yetişen gençlerin terör örgütlerine katılım göstermeleri daha kolay olmaktadır (Alkan, 2009: 46). Ayrıca sosyo-ekonomik nedenler, eğitim problemleri, içinde yaşanılan bölgenin politik dokusu vb. nedenler gençlerin terör örgütlerine katılım süreçlerini hızlandırmaktadır.

PKK'nın gençlik yapılanmasını iki farklı şekilde ele almakta fayda vardır. Bunlardan birincisi: PKK'nın dağ kadrosunda yer alan ve silahlı eğitim alarak terörist faaliyetlerde bulunan gençler, ikincisi ise şehirlerde örgütün sivil kanadı içerisinde yer alan ve daha çok KCK denilen yapı içerisinde örgütlenmiş gençlerdir. Bu gençler genel olarak şehirlerde gerçekleştirilen eylemlerde kullanılırken aynı zamanda örgütün siyasal alt yapısının kurulmasında da yer almaktadırlar.

Terör örgütü PKK gençleri kendi saflarına daha çok kandırma, tehdit etme, kaçırma gibi yöntemlerle dahil etmektedirler. Örgüt saflarına dahil edilen gençler başta Kuzey Irak'ta bulunan kamplar olmak üzere, Yunanistan, Almanya, Belçika ve bazı Avrupa ülkelerinde askeri ve siyasal eğitimler almaktadırlar. Eğitimlerini tamamlayan gençler içerisinde de bir takım tasnifler yapılır. Dağ kadrosu, şehir içerisinde eylem kadrosu, siyasal örgütlenme kadrosu vs. şeklinde ayrılırlar. Örgüt saflarına katılan gençler genel olarak eğitim, istihdam vb. olanaklardan faydalanamayan düşünceleri istismara açık bireylerdir. PKK Terör Örgütü'nün önemli bir bölümü gençlerden hatta çocuklardan oluşmaktadır. Elverişsiz yaşam koşulları ve çatışmalardan kaynaklı nedenlerle teröristlerin ömrü kısa olmaktadır. Bu nedenlerle örgüte sürekli insan takviyesinin olması gerekmektedir.

Mülakat çalışmasına katılan ve son 8 yıldır bölgede görev yapmış Subay 1; iki yıla yakın bir süredir silahların susmuş olması en çok PKK'nın işine yaradığını bitme noktasına gelmiş örgütün yeniden lojistik ve eleman temini yönüyle kendini yenilediğini vurgulamıştır. Özellikle kırsalda terör örgütü bu açılım sürecini kendi başarıları olarak yansıtmakta ve Türkiye Cumhuriyeti'ne diz çöktürdüklerini anlatmaktadırlar. Eskiden zorla, tehditle dağa çıkardıkları gençlerin bu kez gönüllü bir şekilde dağa çıktıklarını belirtmektedir.

Bölgede 4 yıldır öğretmenlik yapan ve mülakata katılan Öğretmen 1'in görüşlerine göre:

Son bir yılda KCK'nın şehir merkezlerinde sistemlerini yenilediklerini çoğu ortaokul ve lisede bazı idareci ve öğretmenlerin de propagandaları ile gençlerin örgüte katılımları sağlanmaktadır. Öğretmen 1, son bir yıl içerisinde çok sayıda gencin okullarını terk edip örgüt saflarına dahil olduklarını ifade etmiştir. Mülakat çalışmasına katılan Öğretmen 2 ise süreçte yaşanan dershanelerin kapatılmasının sadece bölge insanı için değil Türkiye için geri dönüşü olmayan sorunlar silsilesinin önünü açacaktır. Daha şimdiden terör örgütü, dershanelerin kapatılması ile birlikte gençleri ellerine düşürecek sistemleri kurmaya başladıklarını belirten Öğretmen 2, Örgütün öğrencilere yönelik ders çalışma evleri adı altında propaganda yaptıkları ve gençleri dağa ve şehir yapılanmasına yönlendirdikleri bir sisteme geçtiklerini ifade etmektedir. Tüm bu gelişmelere karşın devletin bu konuda hiçbir adım atmaması örgütü daha da cesaretlendirmekte ve örgüte karşı vatandaşın sempatisini kazandırmaktadır şeklinde düşüncelerini ifade etmiştir.

Gerek son dönemlerde yaşanan olumsuz gelişmeler gerekse mülakata katılan ve uzun yıllardır bölgede görev yapmış ve orada yaşayan bireylerin ifadelerine göre gençler terör örgütünün iyice kıskacı altına alınmıştır. Ailelerde duruma tepkili olsa da devletin bu konuda herhangi bir adım atmaması mücadele konusunda iyi niyetli olan ailelerin ve STK'ların işlerini oldukça güçleştirmektedir.

Bölge vatandaşlarından olup mülakata katılan Vatandaş 1, hiçbir zaman ailelerin çocuklarını gönüllü olarak dağa göndermediklerini bu konuda çaresiz

kaldıklarını ve herhangi bir önlem alamadıklarını belirtmiştir. Örgütün çocukları ve gençleri okullar, dernekler, gençlik kampları vb. organizasyonlarla kuşattıklarını ve bunun önüne geçebilecek bir karşı durumun da söz konusu olmadığını belirtmiştir. Vatandaş 1'e göre terör örgütünün gençleri kendi bünyelerine çekebilmek için çok sayıda yayın organı ile propaganda yaptıkları ve gençlerin beyinlerini yıkadıkları üzerinde durmuştur.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Türkiye, jeopolitik ve stratejik olarak önemli bir noktada bulunmaktadır. Gerek yer altı gerekse yerüstü kaynaklarının zenginliği Türkiye'yi sürekli olarak cazip hale getirmiştir. Nüfus potansiyeli dikkate alındığında da Türkiye Dünya'daki birçok ülkeye nazaran önemli bir genç nüfus oranına sahiptir. Bu kadar zenginlik ve genç nüfusa rağmen geçmişteki yanlış uygulamalar potansiyelin verimli değerlendirilememesine neden olmuştur. Bu durum üzerinde sadece geçmişte yapılan yanlış uygulamaların etkisi bulunmamaktadır. Bunun yanı sıra özellikle gelişmiş ülkelerin içinde bulunduğu birtakım güç odakları Türkiye'ye ve kaynaklarına hakim olma mücadelesi vermektedirler. Geçmişten günümüze gelen bazı yapısal sorunlar nedeniyle Türkiye nüfus potansiyeli ve işgücü verimli bir şekilde değerlendirilememiştir. Bu nedenle bu kitle özellikle gençler sosyal sorunların merkezi haline gelmişlerdir. Gelişmiş ülkeler, Türkiye üzerinde hâkimiyet elde etmek açısından birtakım yöntemler kullanmaktadırlar. Bu yöntemlerin başında terör örgütlerinin desteklenmesi gelmektedir. Özellikle, yarım asra yakın bir zamandır Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde yaşayan kürt vatandaşların haklarının gasp edildiği, sömürüldüğü iddası ile PKK büyük bir sorun olmuştur. Pkk'nın özellikle Avrupa ülkelerinde kamplarının bulunduğu ve başta Avrupa ülkeleri olmak üzere bazı ülkeler tarafından desteklenmektedir. Bu destekler, parasal anlamda olabileceği gibi direkt olarak silah, lojistik ve yer temini anlamında da olabilmektedir. Pkk terör örgütü, dışarıdan aldığı bu maddi destekle birlikte ülke içerisinde özellikle Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde yaşanan bir takım sosyo- ekonomik sorunlardan dolayı eleman temini anlamında da kendisine önemli bir avantaj sağlamıştır. Uzun yıllar boyunca sosyo-ekonomik anlamda önemli sorunların yaşanmasına on binlerce insanın ölmesine binlerce güvenlik görevlisinin şehit edilmesine yol açan terör örgütü son yıllarda başlatılan çözüm süreci ile birlikte yeniden toparlanma şansı yakalamış, özellikle şehir yapılanmalarını gerçekleştirmişlerdir. Örgüt bu süreçte şehirlerde yapılanmasını büyük ölçüde tamamlarken eskisinden daha güçlü ve etkili bir hale gelmiştir. Bunun yanı sıra halkın desteğini de sağlamıştır. Siyasallaşma yolunda ki bu gelişmeler örgütün

özerklik taleplerini daha güçlü dillendirmesine, siyasal iktidardan aldığı belirtilen sözler doğrultusunda söylemlerini belirginleştirmektedir.

Tez çalışmasının ana problemi terör örgütü PKK'nın gençler üzerindeki etki alanının nedenleri şeklinde belirlenmiş olup gerçekleştirilen literatür çalışması ve mülakat yöntemi bu problemin analizine yönelik olmuştur. Terör örgütü PKK'nın eleman kaynaklarına bakıldığında karşılaşılan durum son derece ironiktir. Öyle ki: PKK'nın % 70'i 10-25 yaş arası bireylerden oluşmaktadır. Bu bireylerin örgüte katıldıkları yaş göz önüne alındığında örgütün fikri bir altyapısının olmadığı, çocuk ve gençlerin cahilliğinden ve olayları sağlıklı yorumlayamamalarından faydalandıkları görülmektedir. Tez çalışmasının varsayımlarından biri olan, "Gençlerin dağa çıkmalarındaki en önemli etkenler; eğitimsizlik, fakirlik, istihdam sorunları vb." şeklinde sıralanmıştır. Elde edilen mülakat sonuçları değerlendirildiğinde ortaya atılan varsayım paralelinde sonuçlar elde edilmiştir. Özellikle mülakat yapılan Vatandaşlar, ailelerin sosyo-ekonomik ve eğitim anlamında çocuklarına yeterli imkan sunamamalarından kaynaklı sorunlardan dolayı, gençlerin terör örgütlerine katıldıklarını vurgulamışlardır. Mülakat sonuçlarında genel olarak; PKK'nın, özellikle gençleri yaptıkları propagandalarla etkilemeye çalışırken, bölge halkının fakir ve eğitim imkanlarından yoksun olması örgütün işini ayriyeten kolaylaştırmaktadır. Bölgede yapısal önemli sorunlar yaşanmaktadır. Bu sorunların başında; istihdam, eğitim, güvenlik vb. önemli sorunlar gelmektedir. Yaşanan bu sorunlar özellikle gençleri PKK'nın etki alanında bırakmakta ve kolayca kandırılabilmelerine imkan sağlamaktadır. Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde gençlerin eğitime devam etme oranlarında önemli sorunlar bulunmaktadır. Gençlerin çoğu ilköğretim terk durumda iken, eğitimine devam edenlerde mevsimlik veya gündelik işlerde çalıştırıldıklarından dolayı tam anlamıyla başarılı olamamaktadırlar. Ayrıca, bölgede ailelerin genelde çok çocuklu olmaları çocuklarına yeterli imkan ve ilgi gösterememelerine neden olmaktadır. İlgisiz ve kontrolsüz kalan çocuk ve gençlerin örgüte katılım yolları da kolaylaşmaktadır. Gençleri terör örgütüne yöneltten bir başka olumsuz durum istihdam sorunlarıdır. Bölgede uzun yıllardır yaşanan terör sorunu başta olmak üzere, güvenlik, teşvik, coğrafi zorluklar vb. sorunlardan dolayı yeterli yatırım yapılamamıştır. Bölgede,

diğer bölgelere nazaran zaten fazla olan genç nüfus, yatırım sorunlarından dolayı istihdam edilememektedir. Gerçekleştirilen mülakat sonuçlarından ortaya çıkan en önemli veriler, bölgede ki eğitim ve istihdam sorunlarının öncelikle çözülmesi gerektiğine yönelik olmuştur. Mülakat katılımcıları, gerek eğitim gerekse istihdam sorununun çözülmesi halinde gençlerin dağa çıkmalarının önünün kapatılacağına inanmaktadırlar. Bölgede eğitimini bir şekilde tamamlayabilen gençlerin terör örgütüyle aralarına ciddi mesafeler koydukları üzerinde durmaktadırlar.

Terör örgütü, bölgede yaşanan güvenlik sorunlarından dolayı kolayca gençlere ulaşabilmekte, onları; propagandaları ile etkileyerek örgüte dahil edebilmektedirler. Terör örgütü, geçmişten günümüze bölge halkından zorla lojistik ve eleman temininde bulunmaktaydı. Çaresiz bölge halkı örgüte karşı koyamadığından dolayı çoğu kez örgüte destek vermek durumunda kalmışlarken, son yıllarda geliştirilen çözüm süreci ile birlikte durum değişime uğramış, örgüt süreci halka kendi başarısıymış gibi göstererek onu büyük ölçüde ikna etmiştir. Mülakata katılan güvenlik güçlerinin ifadeleri, terör örgütünün halka “kendi özerkliklerini ilan etmelerinin yakın olduğu, kendi devletlerini kuracaklarını ve bunun sonucunda bu gün örgüte katılan ve destek sağlayanların, işe yerleştirileceği ve iyi bir hayat standardı yakalayacağı” yönünde propagandalarda bulunmaktadır. Böylelikle bu süreçle birlikte örgüt geçmişte zorla yapmaya çalıştığı lojistik ve eleman teminini çok daha kolay bir şekilde yapar hale gelmiştir. Bu analizler tezin varsayımları arasında bulunan “Terör örgütü PKK, vatandaştan baskıyla destek sağlamaktadır.” ifadesini de kısmen desteklemektedir. Terör örgütünün bu şekilde propaganda yapmasına engel olacak; halkla iç içe, kontrolü sağlayabilmiş bir güvenlik mekanizmasının yokluğu sorunu derinleştirmekte, gençleri çaresiz bir şekilde örgütün hedefi haline getirmektedir. Kısacası; bölgede yaşanan yapısal sorunlar PKK’nın elini önemli ölçüde güçlendirmektedir. Bu sorunların çözümü adına yıllardır bir iradenin ortaya konulmamış olması ayrıca düşündürücü bir konudur. Burada sadece ihmal aramak doğru değildir. Sorunların çözülememesinde ve daha da derinleşmesinde ihmalin yanı sıra kasıta bulunmaktadır. Geçmişte uygulanan politikalar göz önüne alındığında ihmalden ziyade kasıt olduğunu göz önüne sermektedir. Başta; Kürtçe’nin yasaklanması, çözümün sadece silahlı mücadeleden

ibaret zannedilmesi, yeterli eğitim ve istihdam olanaklarının hazırlanamaması, bölgede duygusal kopuşların yaşanmasına neden olan faili meçhullerin bizzat devlet eliyle gerçekleştirildiği iddiaları vb. önemli sorunlar problemin büyümesine neden olmuştur.

Tez çalışması kapsamında ortaya atılan varsayımlardan olan “Aileler çocuklarının dağa gitmesi veya götürülmesi karşısında çaresizdirler” varsayımı ile araştırma sonucunda elde edilen bulgular bölge halkının da terör örgütünden rahatsız olduğu fakat gençleri ve çocukları onların etkisinden kurtaramadıklarını ifade etmeleri arasında önemli bir bütünlük ortaya çıkarmıştır. Mülakata katılan vatandaşların genel olarak beklentisi; gençlerin terör örgütünün etki alanından kurtarılabilmesi için eğitim, istihdam, güvenlik vb. yapısal sorunların devlet eliyle çözülmesi yönünde olmuştur. Bölgede yaşanan yoksulluğun ve cehaletin örgüte katılım konusunda gençleri motive ettikleri bir gerçektir. Bu durumun ortadan kaldırılabilmesi için topyekün bir kalkınma gereklidir. Devlet kurumlarının yanı sıra sivil toplum kuruluşlarına da önemli görevler düşmektedir. Bölgede faaliyet gösteren özel eğitim kurumlarının varlığı son derece önemlidir. Araştırmaya katılanların tamamı bu kurumların gençlerin örgüte katılımları önünde çok büyük bir engel oldukları gerçeğini vurgulamışlardır. Bir taraftan yapısal sorunlar çözülmeye çalışılırken diğer taraftan da bu çözüm yollarının güvenlik yönüyle desteklenmesi gerekmektedir.

Tez çalışmasının önemli varsayımlarından bir tanesi de çözüm süreci üzerinde önemli şüphelerin ve sorunların varlığına dairdi. Özellikle, 2010-2012 yılları arasında asker ve polisin ortak yürüttüğü nokta operasyonlar bölgede bireysel ve toplumsal güvenliği sağlamaya başlamış ve bu gelişme karşısında PKK neredeyse bitme noktasına gelmişti. Fakat, Uludere’de terörist zannedilerek vurulan kaçakçıların ölümü ile birlikte çözüm süreci ortaya atılmış ve silahlı mücadelenin bitirilmesi gerektiği bildirilmiştir. Gerçekleştirilen mülakat çalışmalarında özellikle Emniyet ve TSK mensuplarının mülakatlarından elde edilen bulgulara göre bölge halkı da dahil olmak üzere çözüm sürecinin doğal bir süreç olmadığı ve bu şekilde sorunun çözülemeyeceği üzerinde durulmuştur. 2014 yılı Haziran ayı içerisinde

yaşanan özerklik tartışmalarına bakıldığında, örgütün yolları kapatması ve günlerce açmaması devletin bu konuda hiçbir adım atmaması sürecin hangi niyet ve amaçlar taşıdığını göz önüne sermiştir. Çözüm süreci denilen süreç siyasi beklentilerin ötesinde çok bir anlam taşıyamamıştır. 2 yıldır yaşanmakta olan çözüm süreci boyunca güvenlik güçlerinin silah kullanması engellenmiş fakat pkk sürekli olarak kendini gerek eleman gerekse lojistik anlamda yenilemiştir. Mülakat sonucunda neredeyse katılanların tamamının sorduğu soru ise şudur: “Madem çözüm süreci var ve madem güvenlik güçlerinin teröristlere karşı silahlı mücadelesi engelleniyor, peki terör örgütünün faaliyetlerini tüm hızıyla özellikle silahlanma konusunda devam ettirmesi ve küstahça eylemlerine niye göz yumuluyor?”

Mülakata katılan katılımcıların tamamı, yaşanan çözüm süreci konusunda önemli şüpheler taşımakla birlikte, toplumsal sorunların çözümü adına hiç birşey yapılmamasının, meselenin göstermelik siyasi propagandaların malzemesi olmasının son derece yanlış olduğunu düşünmektedirler. Ayrıca, bölge gençlerinin eğitime katılması diğer bölgelerdekilerle aralarında ki farkı kapatmalarını sağlayan eğitim kurumlarının kapatılmaya çalışılması, sürecin samimiyetine büyük oranda gölge düşürmekte ve sürecin tamamıyla siyasi beklentiler doğrultusunda örgütün isteklerinin yerine getirildiği şüphesini iyice güçlendirmektedir. Mülakat katılımcıları devletin özellikle eğitim anlamında hiçbir olumlu yatırım yapmadan bölgede eğitimle ilgili örgüte karşı gençleri koruyacak, gençlerin dağa çıkmalarının önünü kapatan tek olumlu değer olan dersanelerin kapatılmaya çalışılmasını son derece kasıtlı ve zararlı bir teşebbüs olarak görmektedirler. Sürecin tamamen örgütün talepleri doğrultusunda; halkın, devletin ve milletin faydası gözetilmeksizin işlediği mülakatlarda ayrıca ifade edilmiştir.

Tez çalışması kapsamında genel olarak; gençlik, terör vb konular analiz edilmeye çalışılmıştır. Konunun daha kolay anlaşılması açısından, bölgede uzun yıllar yaşamış ve bölgeyi iyi bilen 10 kişi üzerinde gerçekleştirilen mülakat sonuçlarının da önemli katkıları olmuştur. Özellikle son iki yıldır yaşanmakta olan çözüm sürecinin aslında anlatıldığı gibi barışa hizmet etmediği ve PKK'nın bu süreçte kendini yenilediği ve eleman temini konusunda rahatladığı ortaya

konulmuştur. Yapılan mülakat değerlendirmelerinde sürecin sorunlu işlediği ortaya konmuştur. Bu süreçte bölge Vatandaşının özellikle kafası karışmış olup, orada çalışan güvenlik güçleri de durumu olumsuz olarak nakletmektedirler. Bu sürecin özellikle bölgede yeni sorunların doğmasına neden olduğu vurgulanmaktadır.

Gençlerin, PKK saflarına katılımlarının önlenmesi açısından bir takım gelişmelerin bölgede yaşanması gerekmektedir. Özellikle, istihdam ve eğitim sorununun acil çözülmesi, örgütün aileler ve gençler üzerinde ki baskısının giderilmesi gerekmektedir. Gençler genel olarak duygularıyla ve bilinçsizce hareket ettikleri için terör örgütünün ağına kolayca düşebilmektedirler. Bu nedenle gençleri örgütün ağından kurtaracak çözümlerin üretilmesi ve hayata geçirilmesi gerekmektedir. Tüm bu çözümler üretildiğinde PKK'nın zaten kendisine bir destek bulamayacağı ortadadır. Bölge Vatandaşı uzun yıllar PKK karşısında çaresiz bırakılmıştır. 2010-2012 yılları arasında güvenlik güçlerinin ortak ve etkili operasyonları ile örgüt dağılma sürecine girmişken, açılım süreci ile yeniden toparlanma şansı yakalamıştır. Mülakat yapılan ve bölgede uzun yıllar yaşamış olan başta bölge Vatandaşından ve güvenlik güçlerinden olmak üzere bireyler sürecin samimiyetine güvenmediklerini ortaya koydukları görülmektedir.

Sonuç olarak, PKK terör örgütü Türkiye'nin son 40 yılında önemli toplumsal sorunlara yol açmıştır. Terör örgütü özellikle doğu ve güneydoğu Anadolu bölgelerinde yaşanan toplumsal sorunları da kullanarak etnik ayrımcılık üzerinden halkı kin ve nefrete sevk etmiştir. Örgütün dağ kadrosunun önemli bir bölümü çocuk denilecek yaştaki gençlerden oluşmaktadır. 40 yıla yakındır süren terör sorunu sosyo-ekonomik sorunların derinleşmesine neden olmuştur. Geçmişte yapılan önemli hatalar sorunun büyümesine ve derinleşmesine neden olmuştur. 2010-2012 yılları arasında belki de geçmişte hiçbir zaman olmayan bir çalışma ile polis ve asker birlikte koordineli bir şekilde sadece örgüt mensuplarına ve hedeflerine yönelik sonuca yönelik başarılı ve etkili operasyonlar gerçekleştirmişlerken, PKK'da büyük çözümler yaşanmışken, son derece şüpheli bir olay olan Uludere'den sonra oldu bittiye getirilerek çözüm süreci denilen sürecin başlamasıyla birlikte, dağılma sürecine giren örgüt rahat bir nefes almış ve aradan geçen iki yıl boyunca PKK

eskisinden daha güçlü bir noktaya ulaşmıştır. Bölgede gerçekleştirilen eğitim faaliyetlerine de bizzat devlet eliyle dershanelerin kapatılması marifetiyle büyük darbe vurulmaktadır. Mülakat sonucunda ortaya çıkan önemli çözüm önerilerinin merkezinde; örgütün silahlı kanadıyla etkin bir silahlı mücadelenin gerekli olduğu bunun yanı sıra sosyo-ekonomik, eğitim faaliyetlerinin geliştirilmesi, başta okuma salonları, dershaneler olmak üzere, STK'ların faaliyetlerinin desteklenmesi gerektiği yönündedir. Mülakat sonucunda ortaya çıkan bir başka önemli gerçek; gerek bölge halkı gerekse bölgede uzun yıllar görev yapan memurların çözüm sürecinin samimiyeti ile ilgili önemli şüpheler taşıdığıdır. Tüm katılımcılar, sürecin tamamen PKK'nın istekleri doğrultusunda siyasi iktidarın sadece kendi gelecek planlarını düşünerek verdikleri tavizlerden ibaret şeklinde yorumlamaktadırlar. Kısa ve uzun vadede bu şekilde bir sürecin Türkiye'ye, bölge halkına ve Ortadoğu coğrafyasına katkı sağlamasından ziyade büyük sorunlar çıkaracağı ortadır.

KAYNAKÇA

Acar, H. (2008). “Türkiye’nin Ulusal Gençlik Politikası Nasıl Yapılandırılmalıdır?” *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, www.insanbilimleri.com, (Erişim Tarihi: 20.05.2014).

Akbulut, H. (2012). “Gençlik ve Görsel Medya: Televizyon, Reklam, İnternet” *13. Ergen Sempozyumu Bildiri Kitabı*, Türkiye Çocuk ve Genç Psikiyatrisi Derneği Yayınları, 275-295.

Aktaş, A. (1995). Gençlere Yönelik Grup Danışması, Ahlâkî ve Etik İlkeler, KHO. BEMY Yayınları, Ankara.

Aktaş, A. ve diğerleri, (1991). “Ergenlikte Benlik İmajı: Çalışan Ergenler ve Öğrenciler”, *Türk Psikiyatrisi Dergisi* c:2, s:2, 82-95.

Alkan, N. (2007). *Söz Bitmeden*, USAK Yayınları, Ankara.

Alkan, N. (2009). Söz Bitmeden Terörle Mücadele Önleme Stratejileri, USAK Yayınları, Ankara.

Alkan, N. (2011). *Özgürlükten Araçsallığa PKK’da Kadınlar*, Polis Akademisi Yayınları, Ankara.

Altuğ, Y. (1995). *Terörün Anatomisi*, Altın Kitaplar Yayınları, İstanbul.

Arkonaç, S. A. (1998). *Psikoloji*, Alfa Yayınları. İstanbul.

Armağan, İ. (2004). *Gençlik Gözüyle Gençlik: 21. Yüzyıl Eşiğinde Türk Gençliği*, Kırkısraklılar Vakfı Yayınları, İstanbul.

Atıcı, B. ve Gümüş, Ç. (2001), “Bireylerin Terör Hareketlerine Katılım Durumları ile Eğitim Düzeyleri Arasındaki İlişki”, 17-19 Ekim 2001 *Türkiye’nin Güvenliği Sempozyumu*, Fırat Üniversitesi, Elazığ.

Bal, İ. (2006). Alacakaranlıkta Terörle Mücadele ve Komplo Teorileri, Usak Yayınları, Ankara.

Bal, İ. (2006). Terörizm-Terör, Terörizm ve Küresel Terörle Mücadelede Ulusal ve Bölgesel Deneyimler, Siyasal Yayınları, Ankara.

Bal, İ. (2010). Türkiye’de Terörle Mücadele: PKK Örneği, Dünyadan Örneklerle Terörle Mücadele, Ed: İhsan Bal ve Süleyman Özeren, USAK Yayınları, Ankara.

Bal, İ. Özeren, S., (2010). “Terörle Mücadeleye Küresel Bakış: Dünya Örnekleri Ne Söylüyor?”, İhsan Bal ve Süleyman Özeren (Ed.). *Dünyadan Örneklerle Terörle Mücadele*, Ankara: USAK Yayınları.

Bal, İ., Özeren, S., (2012). *Dünyadan Örneklerle Terörle Mücadele*, Ankara: Karınca Yayınları.

Bayhan, V. (1997). *Üniversite Gençliğinde Anomi ve Yabancılaşma*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.

Borum, R. (2004). “Psychology of Terrorism,” Tampa: University of South Florida, [Http://Worlddefensereview.Com/Docs/Psychologyofterrorism0707.Pdf](http://Worlddefensereview.Com/Docs/Psychologyofterrorism0707.Pdf). (Erişim Tarihi: 25.04.2014)

Caşın, M. H. (2008). *Uluslararası Terörizm*, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.

Cemal, H. (2003). *Kürtler*, Doğan Yayıncılık, İstanbul.

Çakmak, H. (2008). *Terörizm*, Platin Yayınları, Ankara.

Çarkoğlu, A. (2001). Türk Gençliği ve Siyasal Katılım”, Türk Gençliği ve Katılım, Katıl ve Geleceğini Yarat, Arı Düşünce ve Toplumsal Gelişim Derneği Yayını, İstanbul.

Çeltikçi, E. (2005). Gençlik, Demokrasi ve Kalkınma, http://www.tr.undp.org/content/dam/turkey/docs/Publications/nhdrs/backgroundpapersforNHDR2008/NHDR_BP_Ebrize_Celtikci.pdf (Erişim Tarihi: 25.04.2014).

Demirci, S., Özeren, S., (2012). “İngiltere’nin Ayrılıkçı IRA ve Dine Karşı Terörle Mücadele Politikası”, (Ed.) İhsan Bal, Süleyman Özeren, *Dünyadan Örneklerle Terörle Mücadele*, Ankara: USAK Yayınları.

Demirel, E. (2003). *Dünyada Terör*, IQ Kültür Sanat Yayıncılık, İstanbul.

Doğan, İ. (1991). *Gençlik ve Gençlik Sorunları: Türk Aile Ansiklopedisi*, Cilt:2, 562-580.

EGM (Emniyet Genel Müdürlüğü). (2011). “Terör Örgütleri Gençliği Nasıl Kazanıyor”, [Http:// Www.Egm.Gov.Tr/Temuh/Mucadele2](Http://Www.Egm.Gov.Tr/Temuh/Mucadele2). (Erişim Tarihi: 16.08.2011).

Ekici, S., Akdoğan, H. ve Kaptı, A. (2011). Factors Affecting Rates of Terrorism Incidents In Diverse Communities: Counter Terrorism in Diverse Communities, (Ed.) Sıddık Ekici, The Netherlands: NatoIos Pres Pp.

Erkal, M. (1987). “Toplumda Bir Sosyal Grup Olarak Gençlik”, *İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Dergisi*, Cilt:43, İstanbul, 357-375.

Field, R. A. (1979). *Child Terror Victims and Adult Terrorists*, Journal of Psychohistory.

Fromm, E. (1993). *İnsanda Yıkıcılığın Kökenleri*, (Çev. Şükrü Alpagut), Payel Yayınevi, İstanbul.

Geçtan, E. (1981). “Ergenlikten Yetişkinliğe Geçiş Dönemi Olarak Gençlik”, *Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt:14, Sayı:1, Ankara, 91 – 100.

Gibbons, C. (1970). *Delinquent Behavior*, Prentice-Hall Inc., New Jersey.

Göka, E., Türkçapar, M. H. (2014). Genel Olarak Gençlik Dönemi, <http://www.sosyalhizmetuzmani.org>, (Erişim Tarihi: 20.05.2014).

Gökçe, B. (1984). *Orta Öğretim Gençliğinin Beklenti ve Sorunları*, Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı Yayınları, Ankara.

Gülek, S. (2010). “Gençlik Sorunları ve Çözümleri”, *Vuslat Dergisi*, Sayı:108., İstanbul.

Hacker, F. J. (1976). *Crusaders, Criminals, Crazies: Terror And Terrorism in Our Time*, W.W. Norton, New York.

Harlak, H. (2012). “Ergenlik Döneminde Değerler ve Dini İnançlar, Türkiye’de Gençlik: Ne biliyoruz, Ne Bilmiyoruz” *13. Ergen Sempozyumu Bildiri Kitabı*, Türkiye Çocuk ve Genç Psikiyatrisi Derneği Yayınları, Ankara, 191-214.

İçli, T. (2007). *Kriminoloji*, Seçkin Yayınevi, İstanbul.

Kahya, Y. ve Özerkmen, N. (2007). *Bir Gulyabani: Organize Suç Örgütleri (Mafya)*, Adalet Yayınevi, Ankara.

Kale, N. (1990). “Türkiye'deki Gençlik Sorunlarının Kaynakları ve Bu Sorunların Çözüm Yolları”, *Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt:23, Sayı:2, Ankara, 783-805.

Lüküslü, D. (2009). Türkiye’de “gençlik miti:” 1980 sonrası Türkiye Gençliği, İletişim Yayınları, İstanbul.

Marshall, G. (2005). *Sosyoloji Sözlüğü*, (Çev. Osman Akınhay ve Derya Kömürcü), Bilim ve Sanat Yayınları, Ankara.

Memiş, M. (2012). “Genelden Özele: Marjinal Gençlik Grupları”, *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, Cilt:1 Sayı:4, 266-292.

Merton, R. K. (1938). *Sociological Structure and Anomie*, American Sociological Review.

Onur, B. (1987). *Ergenlik Psikolojisi*, Hacettepe Taş Kitapçılık, Ankara.

Otrakçı, C. (2014). “Gençlerin İşsizlik Sorunu Nasıl Çözülür?”, Radikal Gazetesi, <http://blog.radikal.com.tr/sayfa/genclerin-issizlik-sorunu-nasil-cozulur-57301> (Erişim Tarihi: 21.04.2014).

Özalp, A. (2009). “Gençlik Dönemi Özellikleri”, Yeniçağ gazetesi, (Erişim Tarihi: 16.01.2014).

Özdemir, Ş., Kavak, R. (2014). “Kur’an ve Hadislerde Gençlik Dönemi Özellikleri”, Turkish Studies, Volume:9, Issue:2, Ankara, 1215-1226.

Özeren, S. (2010). “KCK, Bölge Vatandaşının İradesini Gasp Eden Yapının Adıdır”, Bugün Gazetesi, (2010, 18 Ekim).

Özeren, S. (2011). *Türkiye’de Paradigma Değişimi ve Terörle Mücadele, Terörizm Paradoksu ve Türkiye*, Ed: Süleyman Özeren ve Murat Sever, Karınca Yayınları, Ankara.

Özeren, S. Sözer, M. A. ve Demirci, S. (2010). *Terör Örgütlerinde Militan Kimlik Profili: Türkiye’de Hizbullah Örneği, Terörün Sosyal Psikolojisi*, (Ed.) Murat Sever, Hüseyin Cinoğlu, Oğuzhan Başbüyük, Polis Akademisi Yayınları, Ankara.

Özeren, S. ve Başbüyük, O. (2011). *Kendi Dilinden KCK: Sivil Siyaset Mi, Yeniden PKK mı?, Terörizm Paradoksu ve Türkiye*, (Ed.) Süleyman Özeren ve Murat Sever, Karınca Yayınları, Ankara.

Özeren, S. ve Sever, M. (2011). *Terörizm Paradoksu ve Türkiye*, Karınca Yayınları, Ankara.

Poloma, M. (2004). *Çağdaş Sosyoloji Kuramları*, Gündoğan Yayınları, İstanbul.

Sever, M. ve Özeren, S. (2011). *Neden Hakkari, Terörizm Paradoksu ve Türkiye*, (Ed.) Süleyman Özeren ve Murat Sever, Karınca Yayınları, Ankara.

Soygüzel, H. (2010). “Gençlik ve Gençlik Sorunları”, *Avrupa Birliği Politikaları Enstitüsü*, www.abpe.org.tr (29.11.2010). (Erişim Tarihi: 20.05.2014).

Sönmezoğlu, F. (1995). *Uluslararası Politika ve Dış Politika Analizi*, Filiz Kitapevi, İstanbul.

Sözer, M.A. ve Eski, U. (2011). *Dünden Bugüne Hizbullah, Terörizm Paradoksu ve Türkiye*, (Ed.). Süleyman Özeren ve Murat Sever, Karınca Yayınları, Ankara.

Şemin, R. U. (1984). *Gençlik Psikolojisi*, İ.Ü. Edebiyat Fakültesi Yayını, İstanbul.

Şenocak, H. E. (2006). *Avrupa Terör Örgütleri ve Ülke Uygulamaları*, Platin Yayınları, Ankara.

Taş, M. (2011). Türkiye’de Gençlik, Milliyet Gazetesi, <http://blog.milliyet.com.tr/turkiye-de-genclik/Blog/?BlogNo=335125>, (Erişim Tarihi:20.05.2014).

TDK (2014). Büyük Türkçe Sözlük, <http://www.tdkterim.gov.tr> (Erişim Tarihi: 14.04.2014).

Teymur, S. (2008). *Analyzing and Understanding Terrorist Recruitment Process: How Can an Individual Be Stopped Before Joining Terrorist Organizations?*, Vdm Verlag, Germany.

Tezcan, M. (1991). *Gençlik Sosyoloji Yazıları*, Gündoğan Yayınları, Ankara.

Tuncay, S. (2000). “Türkiye’de Gençlik Sorunlarının Psikolojik Boyutu”, *Muğla Üniversitesi SBE Dergisi*, Cilt:1, Sayı:1, 231-257.

Türker, Z. (1994) “Gençlik ve Kültür”, *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, Sayı:1 Konya, 289-292.

UNICEF, “Çocuklar için İlerleme Raporu”, 18.05. 2005, Cenevre.

USAK (Uluslararası Stratejik Araştırmalar Kurumu Raporu), (2008). “PKK Terör Örgütü ile Etkin Mücadele Analiz, Risk, Fırsat ve Öneriler”, Ankara: USAK Yayınları.

Utsam (International Journal Of Security And Terrorism), (2013). “Bireylerin Terör Örgütüne Katılmasına Etki Eden Faktörler Üzerine Bir Alan Çalışması: PKK/Kck Örneği”,Ankara:

Ülken, H. Z. (1969). *Sosyoloji Sözlüğü*, MEB Talim Terbiye Dairesi Yayınları, İstanbul.

Varış, F. (1968). *Ergenin Gelişimine Etki Yapan Kültürel Faktörler*, A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları, Ankara.

Volkan, V. (2010). Büyük Grup Kimliği ve Şiddet, içinde Sever, M., Cinoğlu, H. Başıbüyük, O. (Der.), *Terörün Sosyal Psikolojisi*, Ankara: Polis Akademisi Yayınları, ss.17-24

Wilkinson, P. (1974). *Political Terrorism*, Pulished by Darmouth Publishing, London.

Yayla, A. (1990). “Terörizm Kavramsal Bir Çerçeve”, *A.Ü.S.B.F. Dergisi* Cilt XLV. Ocak-Aralık, Ankara.

Yörükoğlu, A. (1990). *Gençlik Çağı*, Özgür Yayın Dağıtım, İstanbul.

Yörükoğlu, A. (1993). *Gençlik Çağı*, İstanbul: Özgür Yayın Dağıtım.

Zeyneloğlu, S. (2012). “Türk Gençlerinin Eğitim ve İstihdama Erişimi” (13. *Ergen Sempozyumu Bildiri Kitabı*). Türkiye Çocuk ve Genç Psikiyatrisi Derneği Yayınları,169-190.

İNTERNET KAYNAKLARI

www.abpe.org.tr (Erişim Tarihi: 28.03.2014)

www.cocukaile.com (Erişim Tarihi: 12.04.2014)

www.geometrik.org (Erişim Tarihi: 15.04.2014)

www.gunaydingazetesi.com.tr (Erişim Tarihi: 25.03.2014)

www.psikologantalya.info (Erişim Tarihi: 28.04.2014)

www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=16055(Erişim Tarihi: 26.05.2014)

www.utsam.org/images/upload/attachment/cilt3/Sayi2/UGT%20Dergi%20Makale-5.pdf, (Erişim Tarihi: 21.02.2014)

EKLER

MÜLAKATLAR

1. Öğretmen, (İsmi Mahfuz), (20 Nisan 2014), Öğretmen, Silopi.
2. Öğretmen, (İsmi Mahfuz), (25 Mart 2014), Öğretmen, Diyarbakır.
3. Vatandaş, (İsmi Mahfuz), (10 Mayıs 2014), Vatandaş, Muş.
4. Vatandaş, (İsmi Mahfuz), (15 Mayıs 2014), Vatandaş, Şırnak.
5. Subay (İsmi Mahfuz), (5 Nisan 2014), Ankara.
6. Subay (İsmi Mahfuz), (5 Nisan 2014), Ankara.
7. Emniyet Mensubu (İsmi Mahfuz), (10 Nisan 2014), Ankara.
8. Emniyet Mensubu (İsmi Mahfuz), (10 Nisan 2014), Ankara.
9. Din Adamı, (15 Mayıs 2014), Din Adamı, Şırnak.
10. Din Adamı, (15 Mayıs 2014), Din Adamı, Muş.

MÜLAKAT SORULARI

1. Sizce PKK Terör Örgütü hangi yol ve yöntemlerle gençleri bünyesine katıyor?
2. Gençleri PKK'nın etki alanından kurtarabilmek için ne gibi yollar geliştirilebilir ve bu konuda geçmişte birtakım hatalar olduğunu düşünüyor musunuz?
3. 2012-2013 yılları arasında “açılım süreci” şeklinde ifade edilen dönemde silahların susmuş olmasının gençlerin algısında ne tür değişimlere yol açtığını açıklayınız?